

Královéhradecký kraj

Analytický podklad pro tvorbu dlouhodobého záměru v kraji

Semily

Trutnov

Jičín

Náchod

Hradec Králové

Rychnov nad Kněžnou

- A. Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání*
- B. Moderní základní vzdělávání pro 21. století*
- C. Odborné vzdělávání pro uplatnitelnost na trhu práce*
- D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol*
- E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu*
- F. Prevence a ústavní výchovná péče*
- G. Systémová podpora a řízení škol*
- H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě*
- I. Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení*

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Název projektu: Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR

Registrační číslo projektu: [CZ.02.02.XX/00/22_005/0002901](#)

Královéhradecký kraj

Analytický podklad pro tvorbu dlouhodobého záměru v kraji

Ministerstvo školství, mládež a tělovýchovy

Mgr. Michal Soukop

Mgr. Barbora Macková

doc. Mgr. Daniel Marek, M.A., Ph.D.

Mgr. Eva Lebedová, Ph.D.

Mgr. Kateřina Zymová

Ing. Bc. Stanislav Volčík

Mgr. Ondřej Sax, Ph.D.

Poděkování za podklady a podněty

Mgr. et Mgr. Jakub Lysek, Ph.D.

doc. PhDr. Tomáš Lebeda, Ph.D.

Mgr. Jakub Janega

Ing. Jaromír Nebřenský

Ing. Petr Čech

Mgr. Markéta Jurčíová

Mgr. Ludmila Třeštíková

Ing. Dagmar Horáčková

Mgr. Jana Kubecová

Mgr. Hana Novotná

Mgr. Tereza Kuzmová

Mgr. Kristýna Staňková

Mgr. Gabriela Doležalová

Mgr. Zdeněk Modráček

Mgr. Jiří Dvořák, Ph.D.

Mgr. Lucie Mokrá

Mgr. Tomáš Pavlas

Mgr. Jiří Novosák, Ph.D., MBA

Mgr. Petr Suchomel, Dr.

© Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor školské statistiky a analýz, květen 2023.

Obsah

Shrnutí a doporučení pro Královéhradecký kraj	3
Doporučení České školní inspekce pro daný kraj.....	4
Úvodní slovo	5
A. Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání.....	7
A.1 Nové metody ve vzdělávání předškolních dětí	13
B. Moderní základní vzdělávání pro 21. století.....	18
C. Odborné vzdělávání pro uplatnitelnost na trhu práce	30
C.1 Přehled o nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů škol k 30. 4. 2022	33
C.2 Vývoj počtů a podílů žáků vstupujících do středního vzdělávání.....	34
C.3 Shrnutí pro kraj	35
C.4 Podíly nově přijímaných žáků v kraji	35
C.5 Počty nově přijímaných žáků v kraji.....	36
C.6 Porovnání podílu nově přijatých žáků v kraji a celé ČR.....	37
C.7 Spolupráce SŠ a zaměstnavatelů (NPI ČR)	38
C.8 Aktivity, které školy realizují v rámci podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli	39
C.9 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	40
C.10 Překážky, na které školy naráží v rámci podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli	43
C.11 Opatření pro zlepšení realizace podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli	44
C.12 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	45
D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol.....	49
E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu.....	61
F. Prevence a ústavní výchovná péče	67
G. Systémová podpora a řízení škol	71
H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě	74
H.1 Aktivity SŠ v oblasti celoživotního vzdělávání (NPI ČR).....	74
H.2 Aktivity, které školy realizují v rámci rozvoje celoživotního učení.....	75
H.3 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	76
H.4 Překážky, na které školy naráží v rámci rozvoje celoživotního učení	78
H.5 Opatření pro zlepšení realizace rozvoje celoživotního učení	79
H.6 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	80
I. Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení	84
I.1 Výhled vývoje počtu dětí ve věku nástupu do mateřských škol	84
I.2 Výhled vývoje počtu dětí ve věku nástupu do 1. ročníku ZŠ.....	85
I.3 Výhled vývoje počtu osob ve věku nástupu do 1. ročníku SŠ	87
I.4 Vybrané základní údaje pro rok 2021 a 2020	90
I.5 Struktura zaměstnanosti.....	90
I.6 Shrnutí pro kraj	91
I.7 Zastoupení profesních tříd v Královéhradeckém kraji – podle CZ-ISCO	91
I.8 Zaměstnanost ve vybraných odvětvích v Královéhradeckém kraji – podle CZ-NACE.....	92
I.9 Struktura zaměstnaných podle postavení v zaměstnání v Královéhradeckém kraji – podle CZ-ISCE	94
I.10 Vzdělanostní struktura zaměstnaných v Královéhradeckém kraji – podle CZ-ISCED	95
Zdroje	97

Shrnutí a doporučení pro Královéhradecký kraj

01	<i>Podle mezinárodních šetření delší doba předškolního vzdělávání souvisí s lepšími výsledky žáků. Královéhradecký kraj má zatím dostatečné kapacity a má i velký podíl dětí ve věku 3-5 let, které se účastní předškolního vzdělávání.</i>
02	<i>Kvalifikovanost a aprobovanost přímo souvisí s výsledky žáků. Královéhradecký kraj má v současnosti dostatek kvalifikovaných a aprobovaných učitelů. Avšak mírně problematická se v tomto ohledu jeví situace v okresech Náchod a Jičín. Situace je naopak příznivější v okresech Rychnov nad Kněžnou a Hradec Králové.</i>
03	<i>V Královéhradeckém kraji nedochází ke značným rozdílům mezi okresy, co se týče výsledků žáků či negativních jevů ve výuce. Výsledky v jednotlivých okresech se pohybují kolem hodnoty celorepublikového průměru. Avšak podprůměrných výsledků dosahují žáci v okrese Rychnov nad Kněžnou.</i>
04	<i>V těch školách v Královéhradeckém kraji (zejména některé obce v tzv. Sudetech v okrese Trutnov), které čelí sociálnímu znevýhodnění, je nutná zacílená podpora speciálních podpůrných profesí ve vzdělávání. Méně příznivé rodinné zázemí žáka, vysoká míra exekucí, rozvodovosti a problémy s bydlením v některých obcích vyžadují soustavnou činnost školních psychologů a sociálních pedagogů. Královéhradecký kraj by měl zajistit dostatečné počty pracovníků speciálních podpůrných profesí ve vzdělávání ve všech regionech dle potřeb škol s ohledem na rodinné zázemí a sociální status žáků.</i>
05	<i>V Královéhradeckém kraji vidíme nejvyšší nezaměstnanost u absolventů učňovských oborů bez maturity. Naopak u ostatních vzdělávacích kategorií vidíme nezaměstnanost absolventů stejnou nebo nižší, než je republikový průměr. Je třeba se zaměřit na strukturu oborů v kategorii L/5 (úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou - nástavbové obory) a na jejich kvalitu, protože tito absolventi dosahují vyšší nezaměstnanosti. Nejnižší nezaměstnanost dosahují absolventi v kategorii N (vyšší odborné vzdělávání) a kategorii K (úplné střední všeobecné vzdělání).</i>
06	<i>Královéhradecký kraj by se měl nadále zaměřovat na poskytnutí příležitosti pro další vzdělávání, školení a profesní růst učitelů, aby byli schopni poskytnout kvalitní výuku. Zajímavostí u Královéhradeckého kraje je, že SŠ při vyhlášení výběrového řízení pro pedagogické i nepedagogické pracovníky podporovaly jiné subjekty (VŠ, soukromý subjekt, NNO atd.).</i>
07	<i>Základní školy v Královéhradeckém kraji si vybírají všechny šablony Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP v menší míře, než je průměr ČR.</i>
08	<i>V Královéhradeckém kraji je mírně nižší počet úvazků školního psychologa a mírně vyšší počet úvazků speciálního pedagoga. Školní psychologové a speciální pedagogové jsou přitom důležitou součástí kvalitního školství. V kraji je však nadprůměrný počet pedagogických pracovníků vykonávajících činnost výchovného poradce.</i>
09	<i>V Královéhradeckém kraji je nižší podíl žáků s lehkým mentálním postižením. Kraj ale vykazuje nadprůměrné podíly žáků ve speciálních třídách a dosahuje úrovně sociálně znevýhodněných krajů jako je Ústecký a Karlovarský.</i>
10	<i>Ve spolupráci s relevantními aktéry (jako je např. krajská hospodářská komora, místní zaměstnavatelé a neziskový sektor) by bylo přínosné zajistit praxe a stáže žákům odborného a učňovského vzdělávání. Tím se zvýší jejich praktické dovednosti a připravenost na trh práce.</i>
11	<i>V Královéhradeckém kraji je nadále potřeba podpořit pedagogické pracovníky v aktivní účasti na dalším vzdělávání. Je proto důležité zvýšit zájem pracovníků o aktivní účast na dalším vzdělávání a nabídnout jim motivaci (např. prostřednictvím příležitosti kariérního rozvoje a podpory vzdělávání). Je také potřeba zajistit systém, který umožní plynulý chod výuky i při nepřítomnosti učitele v době účasti na sebevzdělávacích kurzech.</i>

Doporučení České školní inspekce pro daný kraj

Česká školní inspekce pro potřeby tohoto textu identifikovala pro každý kraj několik specifických indikátorů, u kterých byly zjištěny největší negativní rozdíly v daných parametrech oproti průměru za Českou republiku. Vybrané interpretace jsou záměrně voleny tak, aby naznačily oblasti, kterým by bylo vhodné se v krajském DZ v následujícím období věnovat.

Ve školním roce 2021/2022 byly některé položky nahrazeny jinými údaji, a tedy je lze obtížně porovnávat s předchozími lety.

Pro Královéhradecký kraj byly identifikovány tyto ukazatele:

Pedagogové

- Ve školním roce 2021/22 mezi kraji druhý nejvyšší podíl SŠ vyžadující zlepšení v kritériu 3.3 (Pedagogové aktivně spolupracují a poskytují si vzájemně podporu a zpětnou vazbu).

Aktivní spolupráce, vzájemná podpora a sdílení zkušeností pedagogů se odráží jak v přirozeném procesu zkvalitňování výuky, tak i ve vytváření společné kultury v jedné škole, která má pozitivní efekt na vzdělávací výsledky žáků.

Výuka

- Druhý nejnižší podíl hodin s vyšší aktivizací žáků ZŠ ve školním roce 2021/22, který se projevuje především v hodinách českého a cizího jazyka.
- Ve školních letech 2018/19–2020/21 se aktivizace žáků ZŠ průběžně snižuje.

Kognitivní aktivizace žáků, tedy zapojení žáků do samotného procesu učení, je jedním z předpokladů dosažení vzdělávacího cíle a má jednoznačnou souvislost s efektivitou učení. Důraz kladený na samostatné myšlení a řešení problémů, tvořivost a rozvoj osobnosti žáka zároveň napomáhá rozvoji klíčových kompetencí.

Úvodní slovo

Krajské úřady stojí před důležitým úkolem, kterým je zpracování dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji na období 2024–2028 (dále jen „dlouhodobý záměr“). Dlouhodobý záměr je významným nástrojem řízení vzdělávací soustavy v kraji, navazuje a pro specifické podmínky a potřeby regionu rozpracovává Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2023–2027.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy připravilo analyticko-datový podklad určený především zpracovatelům dlouhodobých záměrů. Současně tento materiál poukazuje na specifika kraje, upozorňuje na některé silné a slabé stránky vzdělávání v kraji a oblasti se vzděláváním související (socioekonomická situace v kraji, nezaměstnanost absolventů, ...) a může tak být velmi důležitým podkladem či inspirací pro další diskuze a návrhy opatření pro zvyšování kvality vzdělávání, a to nejen na krajské úrovni.

V analytické zprávě čtenář najde nejenom velké množství indikátorů vzdělávací soustavy zobrazených v mapách, kdy intenzita jevu je zobrazena za kraj, popřípadě za okres, ale také celou řadu doprovodných analýz, které se rozdílné hodnoty napříč okresy pokouší vysvětlit. Cílem není jen popis prezentovaných jevů, ale i snaha o vysvětlení, s jakými faktory sledované jevy souvisí či mohou souviset. Grafy pak porovnávají z důvodu přehlednosti daný kraj a kraje s nejvyšší a nejnižší hodnotou.

Upozornění

Indikátory jsou ve zprávě tzv. agregované za vyšší územní celek. Výsledky je třeba interpretovat na dané úrovni (kraje a okresy), nedají se tak srovnávat s osobní zkušeností, která může být pro každého čtenáře jedinečná. Důležité je si uvědomit, že pouhá existence korelace mezi dvěma proměnnými nestačí pro závěr, že mezi nimi existuje příčinný vztah. Korelace pouze ukazuje, že dvě proměnné se pohybují současně, ale nevypovídá o tom, zda jedna proměnná skutečně způsobuje změnu ve druhé proměnné. Pokud je ve zprávě uveden příčinný vztah, je podepřen dalšími studii na rozdílných datových zdrojích (mezinárodní šetření žáků) s rozdílnou metodologií (kvalitativní studie, experimenty). Rozdíly mezi jednotlivými indikátory v krajích nemusí být statisticky významné na standardní hladině spolehlivosti 95 % (rozdíly mezi kraji mohou být způsobeny náhodně). Věcnou významnost je nutné vždy posoudit individuálně v kontextu daného kraje.

Zpráva je rozdělena do několika na sebe logicky navazujících kapitol.

Kapitola A se zabývá předškolním vzděláváním, které trápí zejména nedostatek kvalifikovaných učitelů a nedostatek kapacit. V hůře rozvinutých regionech pak trápí tento stupeň vzdělávání nižší participace dětí na předškolním vzdělávání. Jedná se o velký problém, protože mezinárodní studie ukazují, že délka předškolního vzdělávání má přímý vliv na lepší výsledky žáků ve vzdělávání.

Kapitola B rozebírá vzdělávání na základních školách. Věnuje se zejména výsledkům žáků v českém jazyce, matematice a cizím jazyku, které porovnává v čase. Vyhodnocovat výsledky za celou ČR není v tomto případě vhodné, jelikož se kraje, a dokonce i jednotlivé regiony v rámci krajů, mezi sebou liší. Zatímco v některých částech republiky můžeme vidět zlepšování výsledků žáků, v jiných regionech dochází ke zhoršování. Zhoršování můžeme nejvíce pozorovat v pohraničních oblastech republiky a periferiích krajů. Další část kapitoly analyzuje aprobovanost výuky a kvalifikaci vyučujících zejména na základním stupni vzdělávání. Některé regiony se totiž dlouhodobě potýkají s nedostatkem kvalifikovaných a aprobovaných pedagogů. Jedná se ale o dvě odlišné příčiny. Kvalifikovaní učitelé chybí ve strukturálně postižených oblastech Karlovarského a Ústeckého kraje a současně naopak v

ekonomicky silných okresech, kde je příliv nového obyvatelstva, jako jsou oblasti Středočeského kraje, v okolí hlavního města Prahy a okolí Plzně.

Kapitola C se věnuje středním školám a zaměřuje se na počty přijímaných studentů do různých typů středního vzdělávání a jejich uplatnitelností na trhu práce. Obecně platí, že nejvyšší nezaměstnanost vykazují absolventi učňovských oborů bez maturity, nejmenší nezaměstnanost pak absolventi gymnázií a středních škol s maturitou, což je dáno tím, že většina těchto absolventů pokračuje do terciárního stupně vzdělávání. Dále se kapitola zabývá spoluprací mezi SŠ a zaměstnavateli a podporou odborného vzdělávání na SŠ. Kapitola je důležitá také z hlediska nabídky absolventů v daném kraji. Ta se totiž ne vždy setkává s poptávkou zaměstnavatelů a strukturou ekonomiky v kraji.

Kapitola D se soustředí na zmapování míry podpory a rozvoje pedagogů a leaderů škol. Tato část analýzy věnuje prostor průzkumu dalšího vzdělávání pedagogů a překážkám, kterým MŠ, ZŠ a SŠ v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků čelí. Obecně platí, že většina škol v ČR vytváří vzdělávací plány a plány osobního rozvoje pro své pedagogické zaměstnance a pravidelně tyto plány aktualizuje. V účinnější implementaci těchto plánů jim ale brání zejména nedostatečná pracovní síla, která by mohla zajistit suplování za chybějícího učitele, nedostatečné finanční zdroje pro účast na kvalitních vzdělávacích akcích (např. v zahraničí) a nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků pro účast na dalším vzdělávání. Kapitola se také částečně věnuje problematice mladých a nastupujících učitelů, kterých není v ČR dostatek, kvůli čemuž do budoucna hrozí zhoršení nedostatku pedagogických pracovníků a rozebírá možné příčiny tohoto stavu.

Kapitola E se zaměřuje na rovný přístup a efektivní podporu pro všechny žáky bez rozdílu. Obsahuje mapy a grafy vyobrazující počty úvazků dalších zaměstnanců škol (na 10 tisíc žáků), jako jsou například psychologové, speciální pedagogové, nepedagogičtí pracovníci a asistenti pedagoga. Tito zaměstnanci jsou totiž důležití pro hladký chod školy a pro podporu rozvoje a vzdělávání dětí. Počty těchto zaměstnanců se mezi kraji liší a často nejsou dostačující. Pro zajištění rovnosti je proto nutné se tímto problémem zabývat.

Kapitola F popisuje stav prevence a ústavní výchovné péče představující důležitou roli v ochraně a podpoře dětí a mládeže v České republice. Zabývá se počty žáků ve speciálních třídách na úrovni ZŠ a SŠ a počty žáků s lehkým mentálním postižením na ZŠ.

Kapitola G se obecně zabývá budováním funkčního systému podpory, který přispěje ke zvýšení kvality vzdělávání, lepší spolupráci, zefektivnění řízení škol a školské soustavy. Tato kapitola obsahuje dílčí zjištění z výzkumu realizovaného přes TA ČR s názvem „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Kapitola H se věnuje aktivitám SŠ v oblasti celoživotního vzdělávání, vnímání důležitosti těchto aktivit, překážek a vhodných opatření. Závěry jsou dostupné pro jednotlivé typy škol. Školy v rámci rozvoje celoživotního vzdělávání nejčastěji realizují další vzdělávání pedagogů. Vyšší podíl škol organizuje odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a zájmové vzdělání pro veřejnost. U překážek školy nejčastěji naráží na malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání. Největší zájem školy projevíly v podpoře přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání.

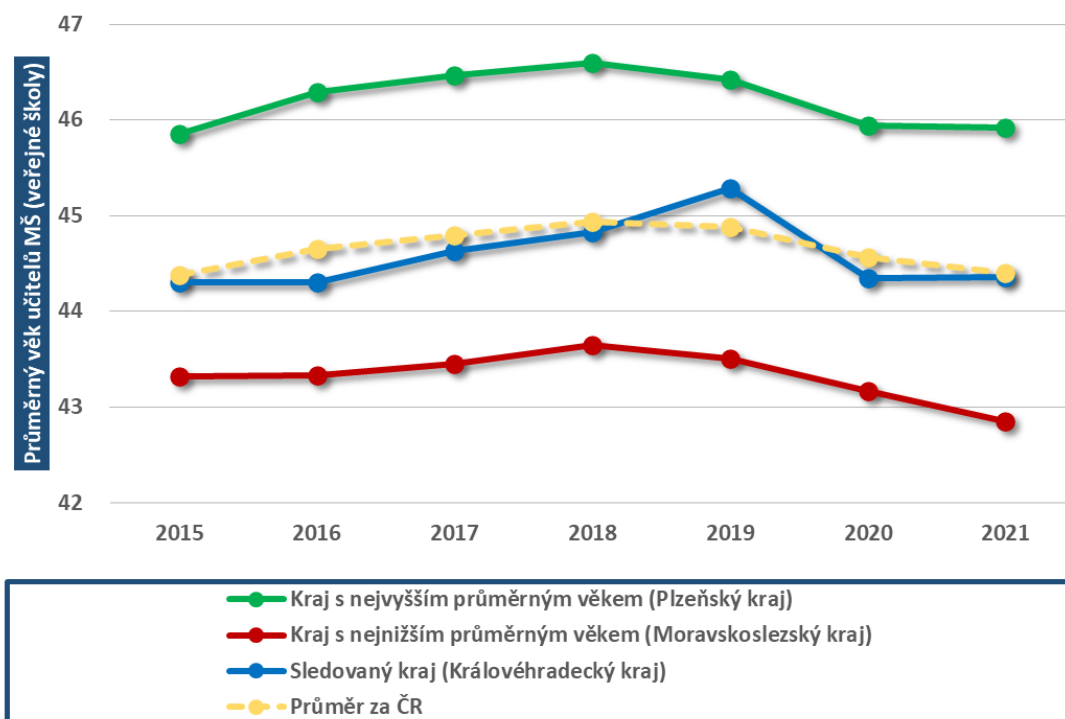
Kapitola I s názvem Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení se zabývá předpovědí vývoje počtu dětí nastupujících na MŠ, ZŠ a SŠ. Tato poslední kapitola pak řeší strukturu zaměstnanosti v daném kraji s využitím kódů CZ-ISCO, CZ-NACE, CZ-ISCE a CZ-ISCED. Hodnoty za kraj jsou v každé z kategorií srovnávány s průměrnými podíly v celé ČR.

A. Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání (PV) hraje významnou roli v celoživotním vzdělávacím procesu dítěte. Mezinárodní studie (viz např. Sekundární analýza PIRLS 2016, Sekundární analýza TIMSS 2019 – obě publikovány ČŠI) dokazují, že dítě zapojené do PV po dobu alespoň 2–3 let dosahuje lepších výsledků v testech než žáci, kteří do PV zapojeni nebyli. Studie zároveň přicházejí se závěrem, že intervence v předškolním věku dítěte je neefektivnější i z hlediska finančního, jelikož efekt PV se s roky multiplikuje (Heckman, 2006). To znamená, že dítě, které navštěvovalo mateřskou školu, má posléze lepší výsledky na základní škole, což vede k lepším výsledkům v dalším vzdělávání žáka, což nakonec vyústí ve větší pravděpodobnost, že si žák najde práci s vyšším výdělkem. Tento fakt je důležitý zejména pro sociálně znevýhodněné děti, jelikož jim PV může napomoci k úspěšnějšímu zahájení povinné školní docházky (Borghans et al., 2008; PAQ, 2021). Je proto důležité na mateřské školy (MŠ) nahlížet jako na instituci primárně vzdělávací. Mnozí totiž vliv PV opomíjejí a mateřské školy vnímají spíše jako instituci, která má za úkol hlídat děti pracujících rodičů.

Průměrný věk učitelů v mateřských školách se pohybuje dle grafu 1 mezi 42–47 lety. Nejvyšší průměrný věk učitelů lze pozorovat v kraji Plzeňském, naopak nejnižší v kraji Moravskoslezském. Sledování věku učitelů je podstatné, jelikož v rámci EU existují obavy ze stárnoucí populace učitelů, což by v budoucnu mohlo způsobit nedostatek zaměstnanců v učitelské profesi (Evropská komise, 2012). Průměrný věk učitelů v Královéhradeckém kraji se blíží průměrným pozorovaným hodnotám v republice. V Královéhradeckém kraji je tak průměrný věk učitelů v MŠ v roce 2021 okolo 44 let.

Graf 1 | Průměrný věk učitelů ve veřejných mateřských školách dle krajů v letech 2015–2021

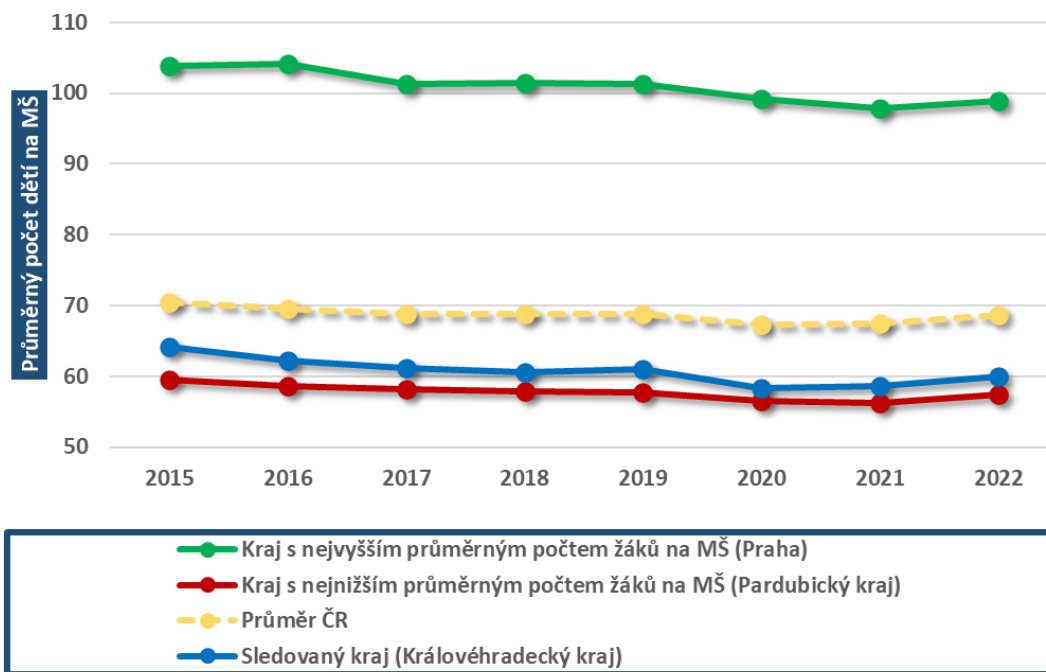
Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

Průměrný počet dětí na jednu mateřskou školu je značně vyšší v Praze a kraji Středočeském. Jelikož je obecně v Praze a Středočeském kraji více nově přistěhovalých obyvatel, je i průměrný počet dětí na jednu mateřskou školu vyšší. V Královéhradeckém kraji je naopak jeden z nejnižších počtů dětí na jednu MŠ (graf 2). Důležitý je pro vyobrazení situace ohledně mateřských škol také graf 3, který ukazuje podíl dětí v mateřských školách. Nižší podíl dětí v mateřských školách lze sledovat v regionech kraje

Karlovarského a Ústeckého. V Královéhradeckém kraji je podíl dětí ve věku 3-5 let v MŠ mezi nejvyššími v republice. V roce 2021 se Královéhradecký kraj dokonce vyrovnal Kraji Vysočina, kde pozorujeme vůbec nejvyšší podíl dětí v MŠ. Trend ale naznačuje mírný pokles podílu dětí v MŠ v Královéhradeckém kraji.

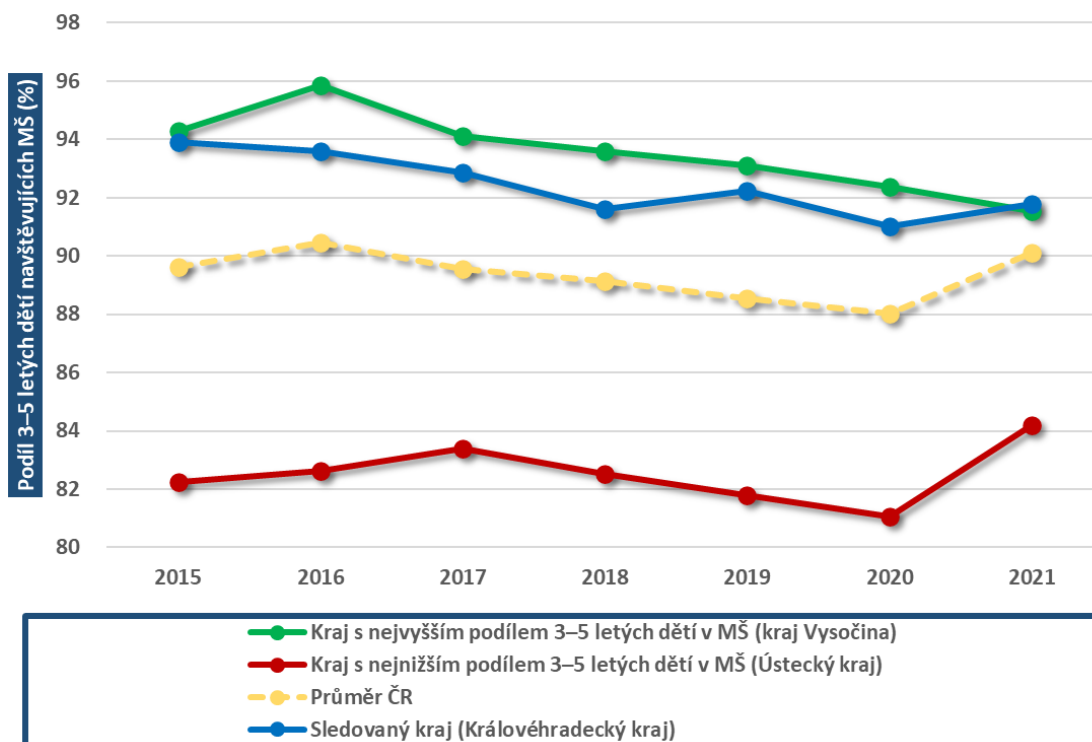
Graf 2 | Průměrný počet dětí na jednu mateřskou školu v daném kraji v letech 2015–2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT; vlastní výpočet

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

Graf 3 | Podíl dětí ve věku 3–5 let navštěvujících MŠ v daném kraji a roce ve vztahu k celkovému počtu dětí ve věku 3–5 let v daném kraji a roce

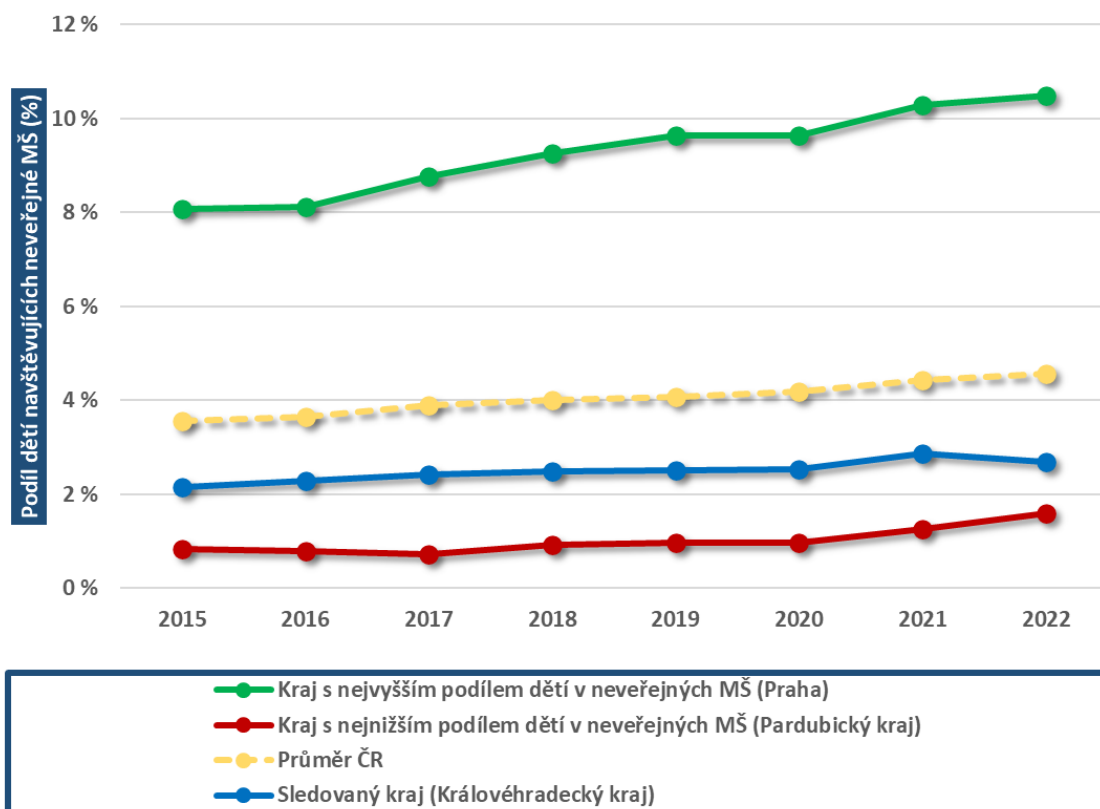

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT; vlastní výpočet

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

Královéhradecký kraj má menší podíl dětí v neveřejných MŠ, než je průměr ČR. V roce 2022 navštěvovalo neveřejné MŠ v Královéhradeckém kraji méně než 3 % dětí. Republikový průměr je nad 4 %. Srovnáme-li tento graf s grafem 2, kde můžeme vidět, že je v Královéhradeckém kraji menší počet dětí na jednu MŠ, můžeme usoudit, že neveřejné MŠ v Královéhradeckém kraji nejsou tolik využívány kvůli dostačujícím kapacitám MŠ.

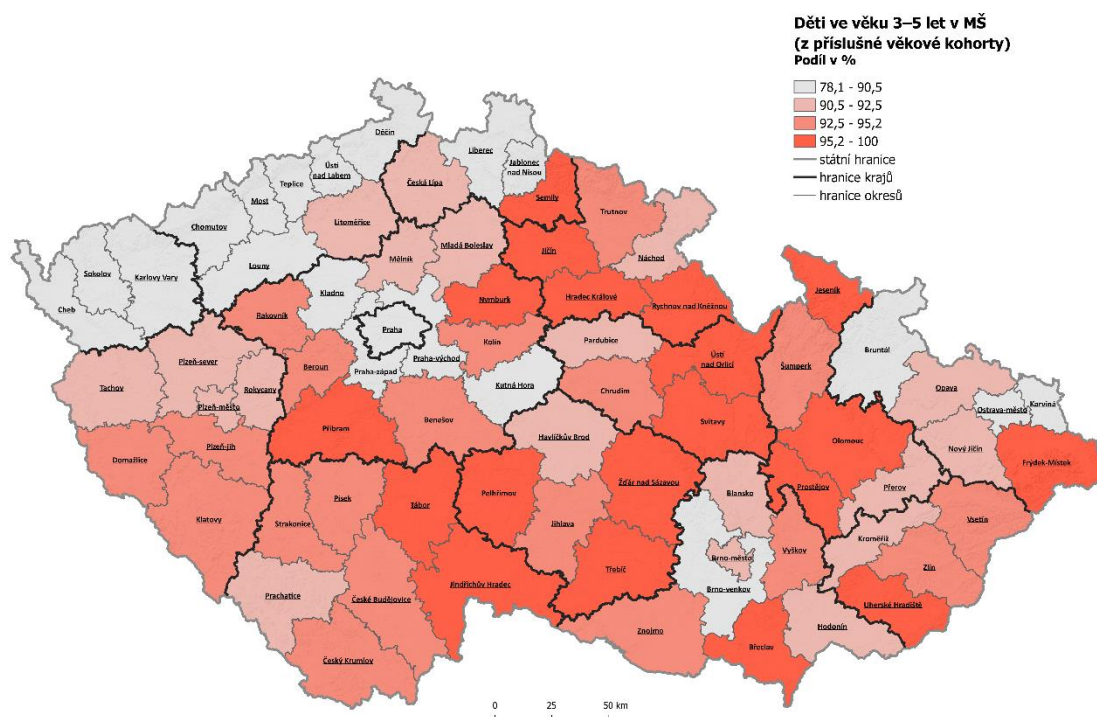
Graf 4 | Podíl dětí vzdělávajících se v neveřejných MŠ vzhledem k celkovému počtu dětí v MŠ v daném kraji v letech 2015–2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 1 vyobrazuje podíl dětí ve věku 3–5 let, které navštěvují mateřské školy. Z mapy je zřejmé, že PV se v Královéhradeckém kraji účastní větší podíl dětí, než je republikový průměr. Nižší průměr pozorujeme pouze v okrese Náchod. Děti, které nenavštěvují MŠ, jsou vystaveny riziku, že jejich neúčast na předškolním vzdělávání negativně ovlivní jejich budoucí úspěšnost v dalších stupních vzdělávání (Osakwe, 2009). Faktory, které v České republice vysvětlují rozdílnou míru účasti dětí v PV, jsou socioekonomické rozdíly mezi kraji, kdy děti, které jsou ze sociálně znevýhodněného prostředí, navštěvují MŠ v menší míře (České školství v mapách, 2022).

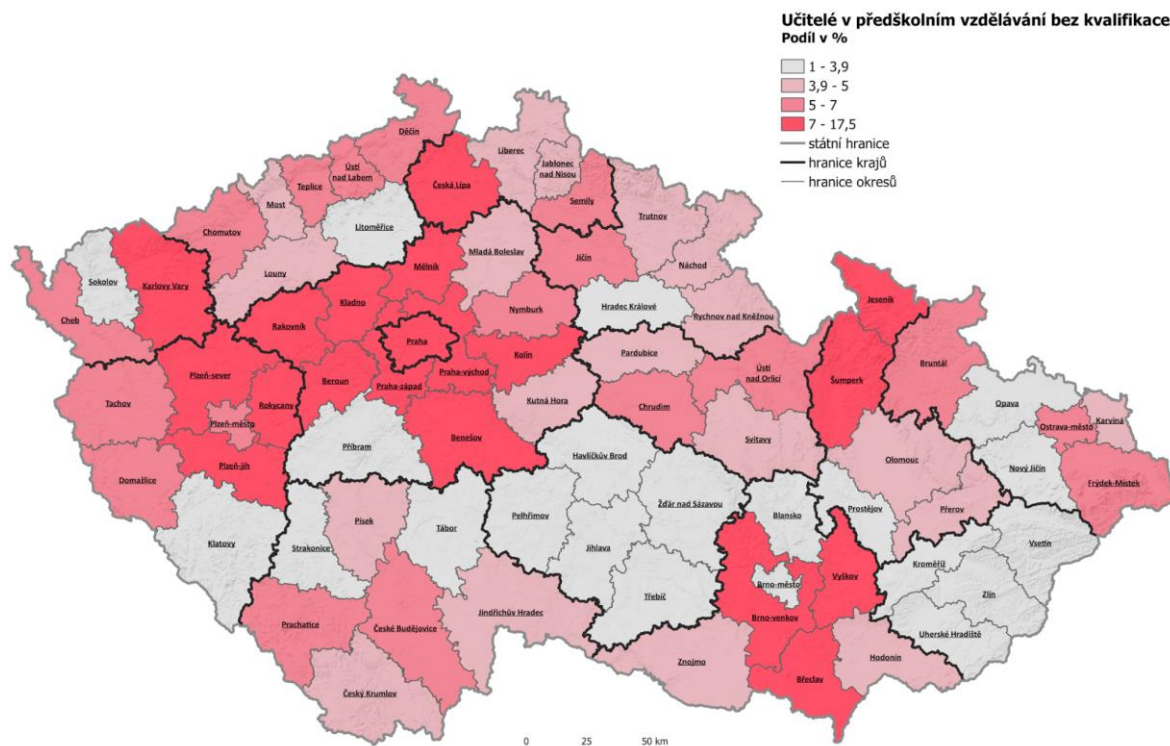
Mapa 1 | Podíl dětí ve věku 3–5 let v MŠ (z příslušné věkové kohorty)

Zdroj: České školství v datech, ČŠI. <https://www.vzdelavaniivdatech.cz/>

Mapa 2 níže ukazuje data o učitelích bez potřebné kvalifikace v předškolním vzdělávání (PV). Vysoké podíly učitelů bez kvalifikace, a to 7,5–17,5 %, zaznamenáváme zejména v některých okresech Středočeského kraje, Plzeňského kraje a Jihomoravského kraje. Ve sledovaném Královéhradeckém kraji je podíl nekvalifikovaných učitelů v MŠ v zásadě průměrný. V okrese Trutnov, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Hradec Králové je menší podíl nekvalifikovaných učitelů než v okrese Jičín.

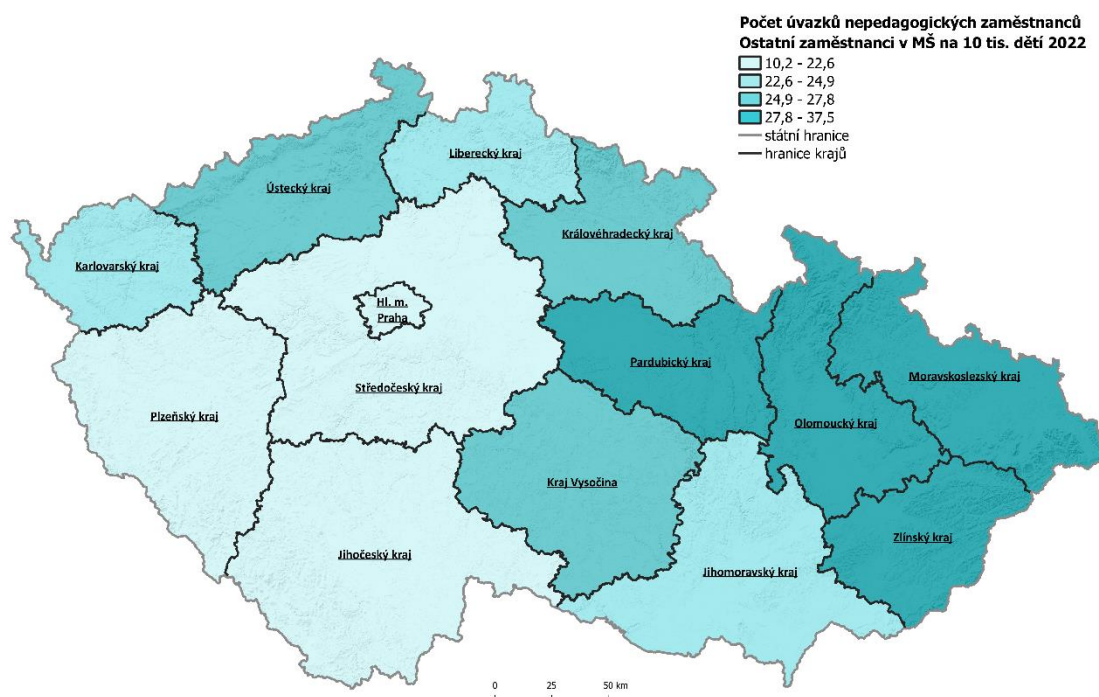
Mapa 2 | Učitelé v předškolním vzdělávání bez kvalifikace

Zdroj: České školství v datech, ČŠI. <https://www.vzdelavaniivdatech.cz/>

Mapa 3 zobrazuje kraje s největším počtem úvazků nepedagogických pracovníků v mateřských školách. Těmito kraji jsou kraj Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský a Pardubický. Naopak nejmenší počet úvazků těchto zaměstnanců lze pozorovat v Praze, Středočeském kraji, Jihočeském kraji a Plzeňském kraji. V kraji Královéhradeckém je více nepedagogických zaměstnanců. Avšak nenachází se v nejvyšších pozorovaných hodnotách.

Mapa 3 | Počet úvazků nepedagogických zaměstnanců v MŠ (na 10 tis. dětí 2022)

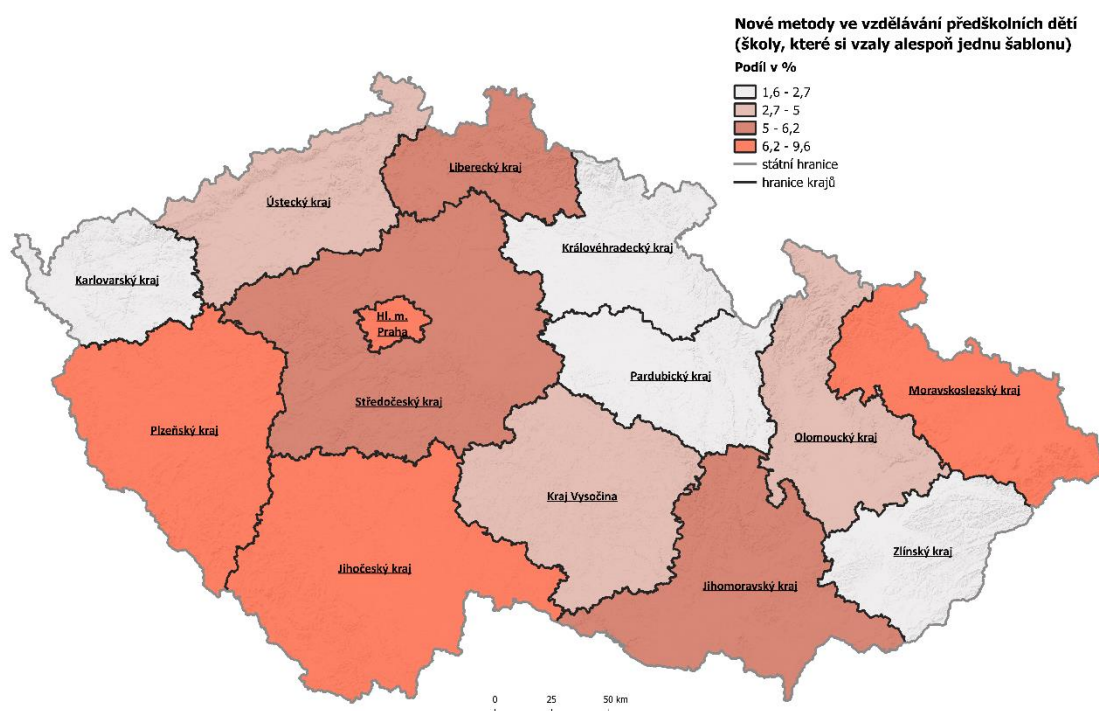
Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

A.1 Nové metody ve vzdělávání předškolních dětí

Následující sada map se zabývá využíváním nových metod ve vzdělávání předškolních dětí v různých oblastech výuky (cizí jazyk, čtenářská gramotnost, ICT, matematická gramotnost, osobnostně sociální rozvoj a polytechnické vzdělávání)¹. Obecně platí, že MŠ si nejvíce osvojily nové metody v oblasti čtenářské gramotnosti, matematické gramotnosti a polytechnického vzdělávání. První mapa 4 ukazuje, že MŠ, které si vybraly alespoň jednu novou metodu vzdělávání, se nejvíce nacházejí v Praze, Moravskoslezském kraji, Jihočeském kraji a kraji Plzeňském. Následující mapy se již věnují jednotlivým šablonám a vykreslují detailnější realitu, která naznačuje, že v rozdílných oblastech výuky se kraje mezi sebou liší a i jeden kraj může využívat rozdílné šablony v různé míře. Například novou metodu ve vzdělávání cizích jazyků využívá nejmenší podíl MŠ právě v Praze či kraji Plzeňském. Nové metody čtenářské gramotnosti ale v těchto dvou zmíněných regionech využívá již největší podíl MŠ. Královéhradecký kraj dosahuje v aplikování všech nových metod vzdělávání nejnižších podílů v ČR. Tato teze neplatí pouze o nových metodách v oblasti osobnostně sociálního rozvoje, kde patří Královéhradecký kraj naopak ke krajům, které aplikují tuto novou metodu nejvíce.

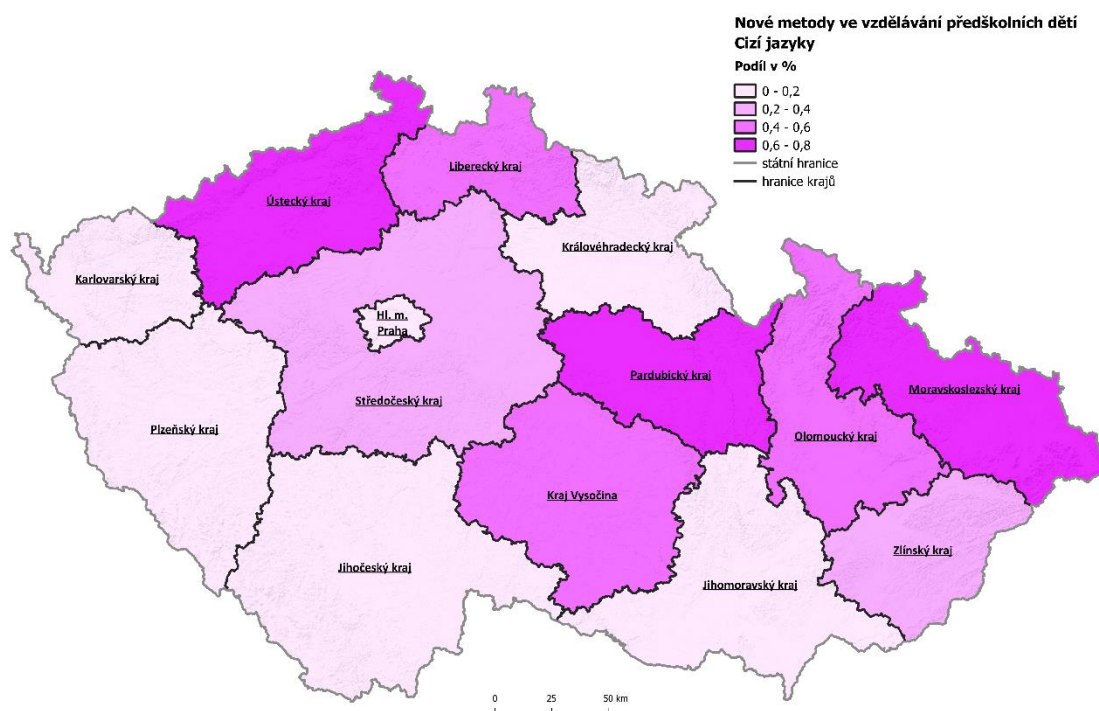
¹ Šablony 2.1/9–9h

Mapa 4 | Nové metody v PV – školy, které si vzaly alespoň jednu šablonu

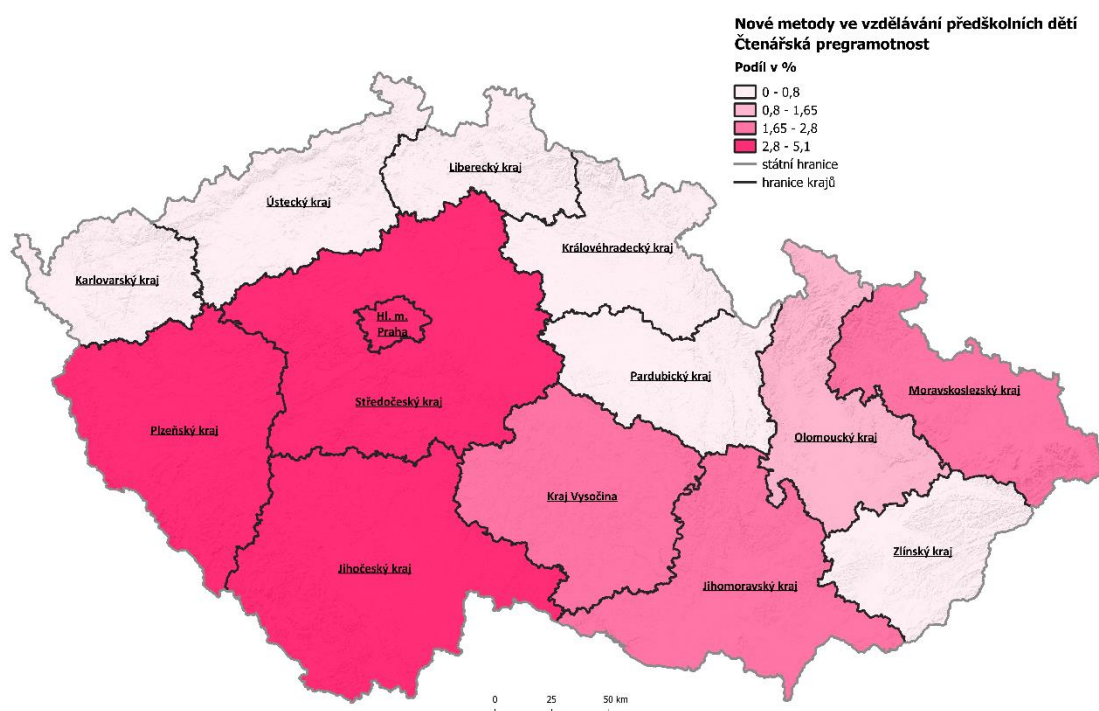
Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 5 | Nové metody v PV – cizí jazyky

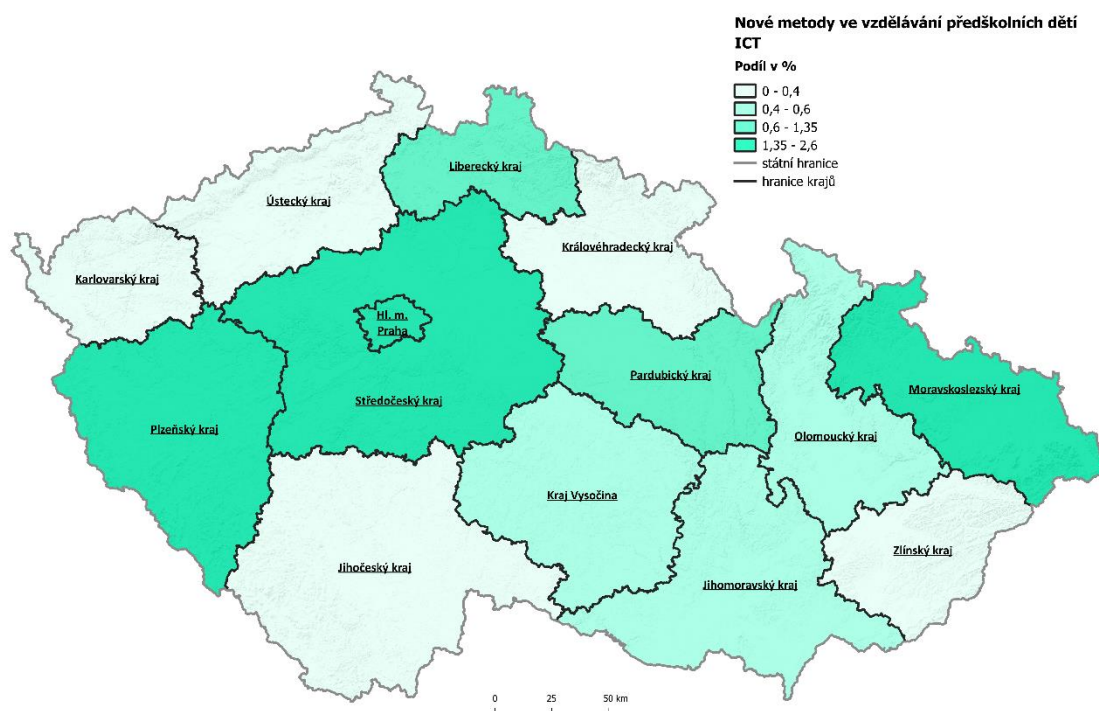
Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 6 | Nové metody v PV – čtenářská pregramotnost

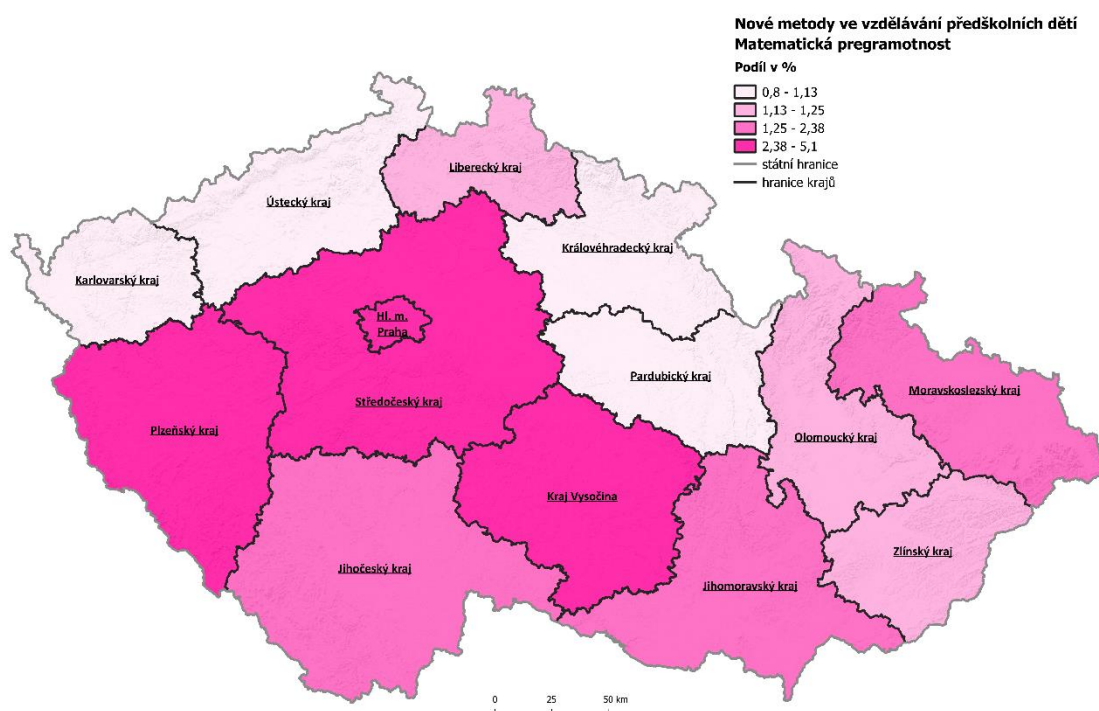
Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 7 | Nové metody v PV – ICT

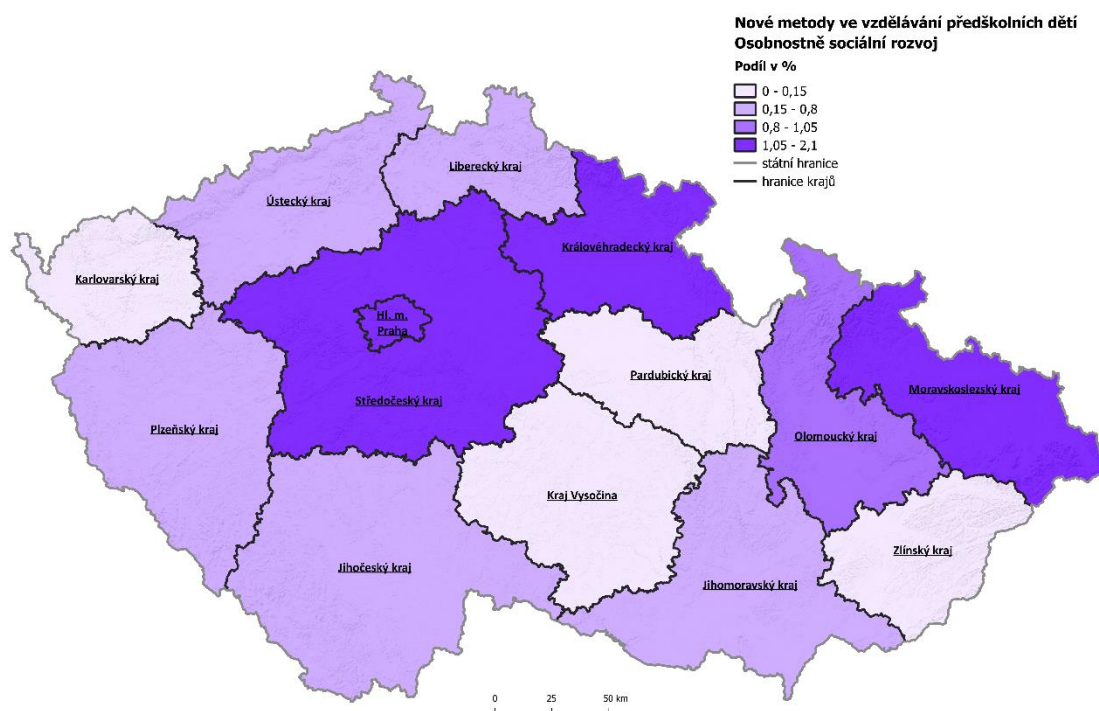
Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 8 | Nové metody v PV – matematická pregramotnost

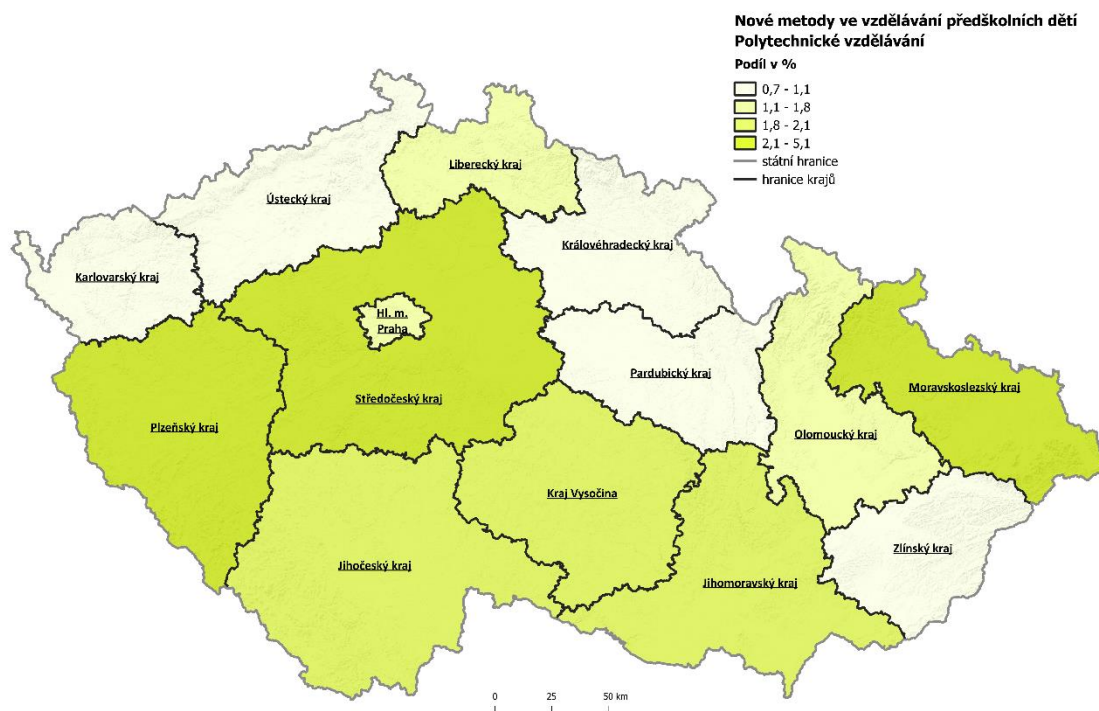
Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 9 | Nové metody v PV – osobnostně sociální rozvoj

Zdroj: Šablony OP VVV

Mapa 10 | Nové metody v PV – polytechnické vzdělávání

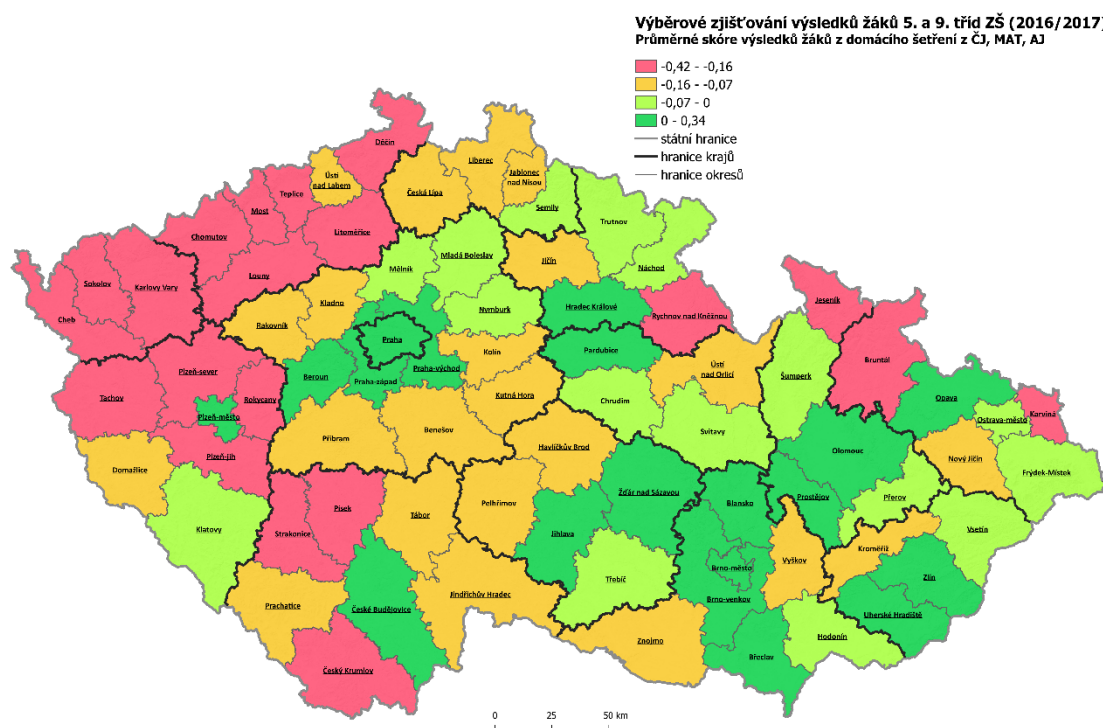
Zdroj: Šablony OP VVV

B. Moderní základní vzdělávání pro 21. století

Základní stupeň vzdělávání čelí několika výzvám. Všeobecně známý fenomén je přílišná závislost výsledků žáků na jejich rodinném zázemí, respektive socioekonomickém statusu (SES a přidružených indikátorů). Nejvíce negativním efektem se vyznačují problémy spojené s chudobou a bydlením, jako jsou například časté stěhování a exekuce (PAQ, 2021). Nejen rozdílná míra regionálního rozvoje souvisí s výsledky žáků. Klíčovým faktorem je nedostatek kvalifikovaných a aprobovaných učitelů v některých krajích. S nedostatkem učitelů se totiž nepotýkají jen strukturálně postižené regiony, ale i bohaté regiony Plzeňského a Středočeského kraje a především hlavní město Praha. Naopak některé chudší regiony mají vysokou míru aprobovanosti a kvalifikovanosti učitelů, což se týká Moravskoslezského kraje, který má šanci se vyrovnat bohatším regionům, kde učitelé chybí.

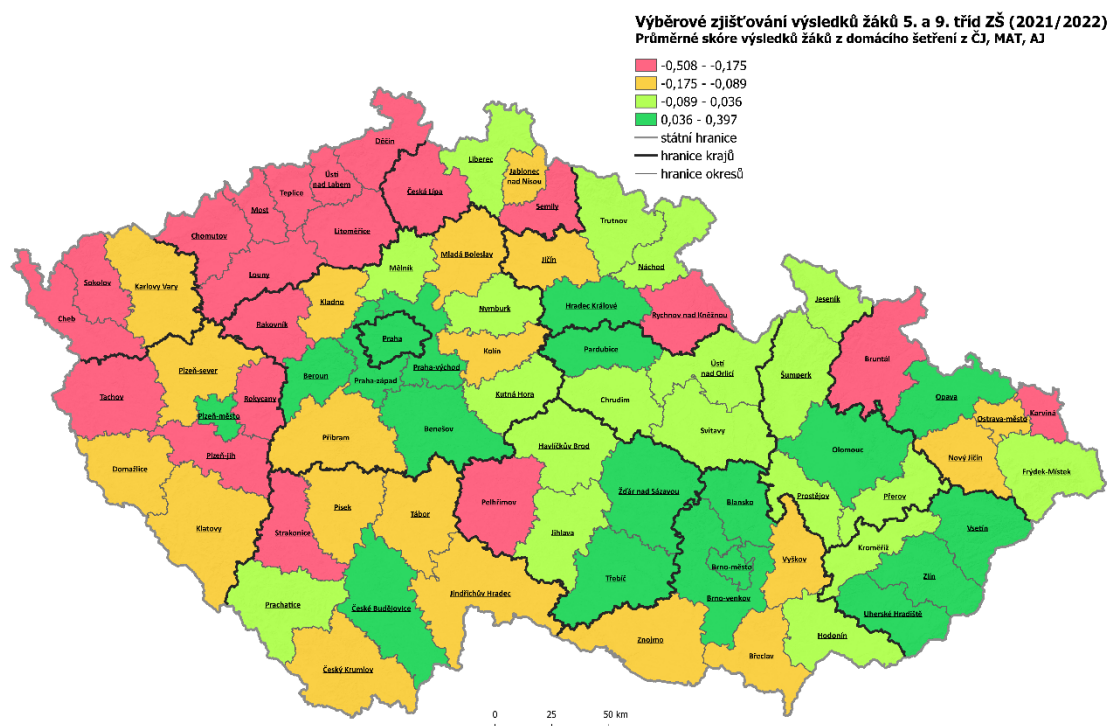
Hned následující dvě mapy porovnávají výsledky žáků v testech českého jazyka, anglického jazyka a matematiky v čase. Data zobrazená v mapě 11 byla sbírána ve školním roce 2016/2017, druhá mapa vyobrazuje výsledky žáků za školní rok 2021/2022. Porovnáme-li tyto dvě mapy, vidíme, že jejich barevné rozložení je téměř totožné. Nejnižších výsledků dosahují žáci v obou mapách v krajích Ústeckém a Karlovarském společně s periferiemi kraje Plzeňského, Jihočeského a Moravskoslezského.

Mapa 11 | Výsledky žáků 5. a 9. tříd ZŠ z českého jazyka, matematiky a anglického jazyka (domácí šetření ČŠI) školní rok 2016/2017

Zdroj: Data České školní inspekce <https://www.csicr.cz/getattachment/17f8e265-b04f-4459-a106-3aebcf735ca0/Vyberove-zjistovani-vysledku-zaku-na-urovni-5-a-9-rocniku-ZS-zaverecna-zprava.pdf>

Mapa 12 | Výsledky žáků 5. a 9. tříd ZŠ z českého jazyka, matematiky a anglického jazyka (ČŠI) ve školním roce 2021/2022

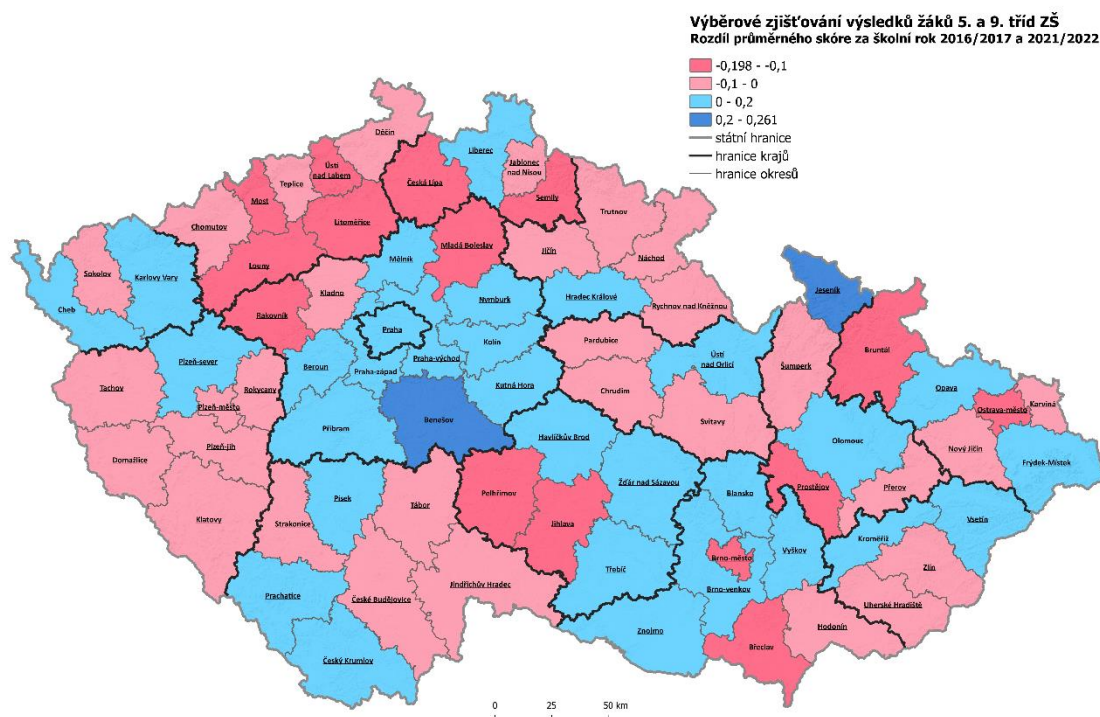

Zdroj: Data České školní inspekce,

https://csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_přilohy/Dokumenty/INFO_informacni_magazin_leden_2022.pdf

Jak si na tom okresy stojí v čase? Došlo u některých ke zlepšení, či naopak ke zhoršení výsledků? Mapa 13 vyobrazuje to, zda-li se situace v kraji v průběhu pěti až šesti let zlepšila, či zhoršila. Jedná se však o porovnání velmi hrubé, které může být u některých okresů zkresleno rozdílným počtem škol, zejména tam, kde je více škol pouze s prvním stupněm vzdělávání. Dalším úskalím je samotné měřítko, jedná se o tzv. agregované z-skóre výsledků jednotlivých žáků na úrovni okresu za daný školní rok šetření, které neměří absolutní zlepšení, či zhoršení, ale relativní zlepšení, či zhoršení vůči všem sledovaným okresům. Protože jsou však prostorové vzorce na agregované úrovni okresů v čase poměrně stabilní, i přes metodologická úskalí můžeme ve srovnání v čase zjistit zajímavé informace. Ve sledovaném Královéhradeckém kraji vidíme mírné zlepšení u okresu Hradec-Králové, naopak ve všech ostatních okresech vidíme mírné zhoršení. V zásadě ale platí, že mají žáci Královéhradeckého kraje ve srovnání s republikovým průměrem (mapy 11 a 12) mírně nadprůměrné skóre (kromě okresů Rychnov nad Kněžnou a Jičín).

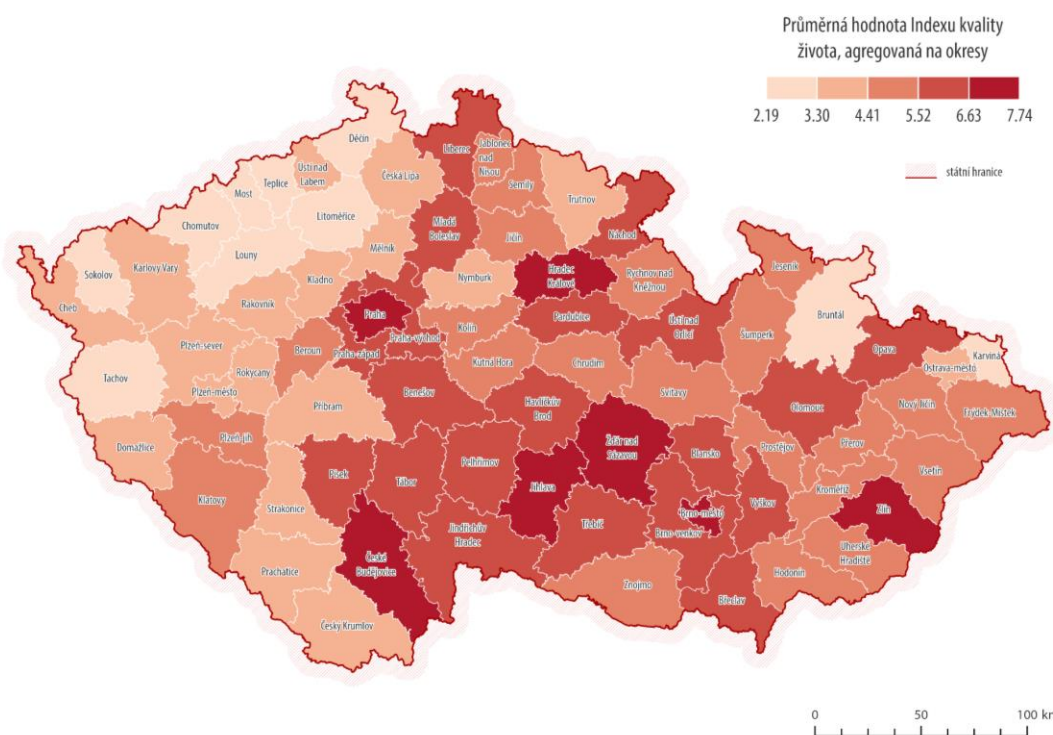
Mapa 13 | Rozdíl výsledků žáků 5. a 9. tříd ZŠ z českého jazyka, matematiky a anglického jazyka (ČŠI) mezi šetřeními za školní rok 2016/2017 a 2021/2022

Zdroj: Vlastní výpočet z dat ČŠI.

Výsledky žáků nejvíce souvisejí s jejich rodinným zázemím, proto i výsledky na úrovni okresů odrážejí kvalitu života a socioekonomický rozvoj regionů. Mapa níže ukazuje index kvality života v České republice (Murgaš & Klobučník, 2016), který vychází z dat Sčítání lidu, domů a bytů 2011 a socioekonomických proměnných jako nezaměstnanost, podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním, průměrná délka dožití, míra sebevražd, rozvodovost atd. V Královéhradeckém kraji se hodnoty tohoto indexu mezi okresy značně liší. Zatímco Hradec Králové dosahuje nejvyšších hodnot indexu kvality života, Trutnov se nachází v nejnižších hodnotách tohoto indexu, což indikuje horší kvalitu života. Ostatní okresy v kraji pak nabírají průměrné až vyšší průměrné hodnoty tohoto indexu.

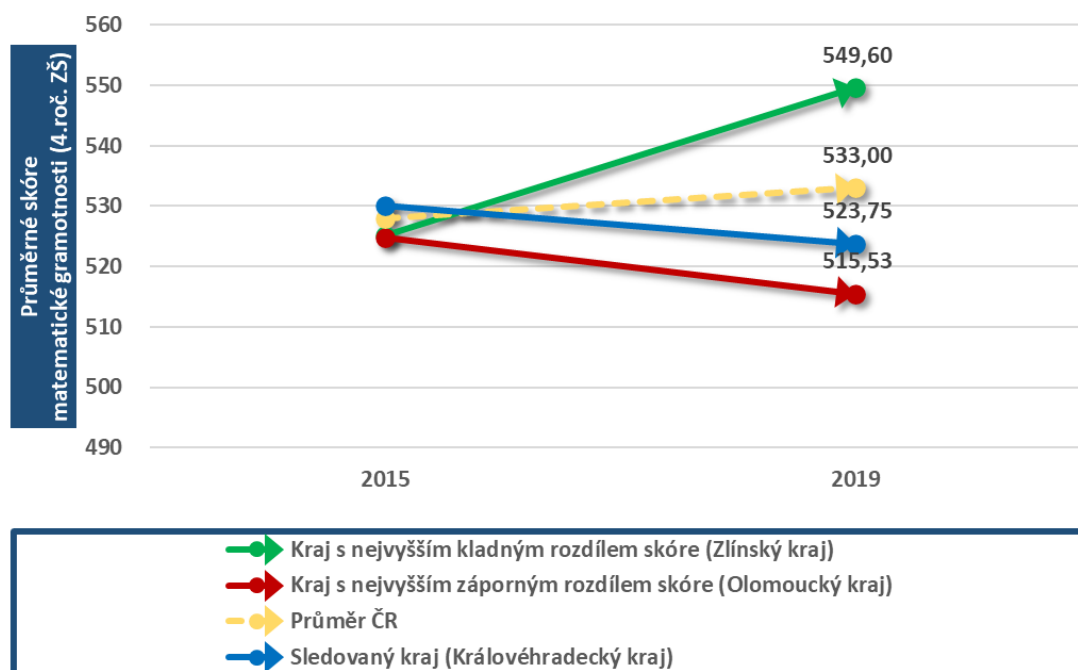
Mapa 14 | Index kvality života

Zdroj: Murgaš, F., Klobučník, M. *Municipalities and Regions as Good Places to Live: Index of Quality of Life in the Czech Republic. Applied Research Quality Life 11, 553–570 (2016).* <https://doi.org/10.1007/s11482-014-9381-8>.

Výsledky žáků z testu matematické gramotnosti TIMSS se v průběhu let mění. Platí, že republikový průměr se o pár bodů zlepšil. Avšak mezi šetřeními z roku 2015 a 2019 si žáci Královéhradeckého kraje v průměru pohoršili. Rozdíly ale nejsou statisticky významné, proto mohou ukazovat pouze určitou tendenci. V ČR ale docházelo v některých krajích také k radikálnímu zlepšení výsledků žáků, které již statisticky významné jsou. Krajem, který si polepšil nejvíce je kraj Zlínský.

Graf 5 | Průměrné skóre z testu matematické gramotnosti šetření TIMSS v letech 2015 a 2019 (žáci 4. ročníku ZŠ)

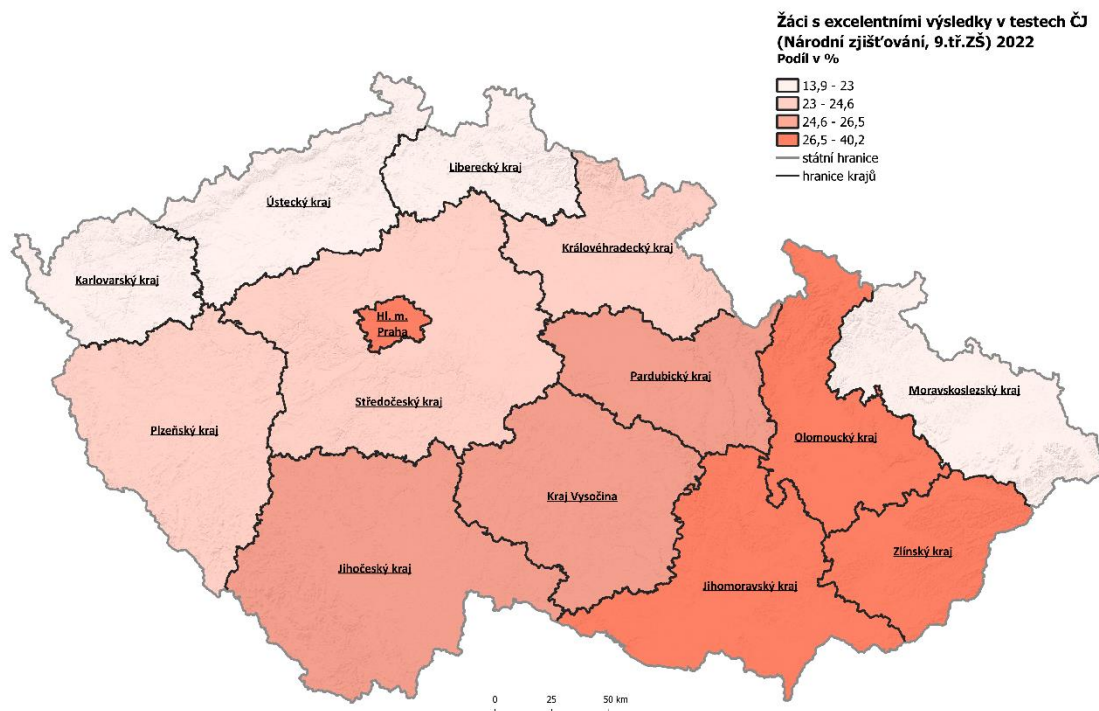

Zdroj: TIMSS 2015; 2019; Monitorovací rámec MŠMT

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

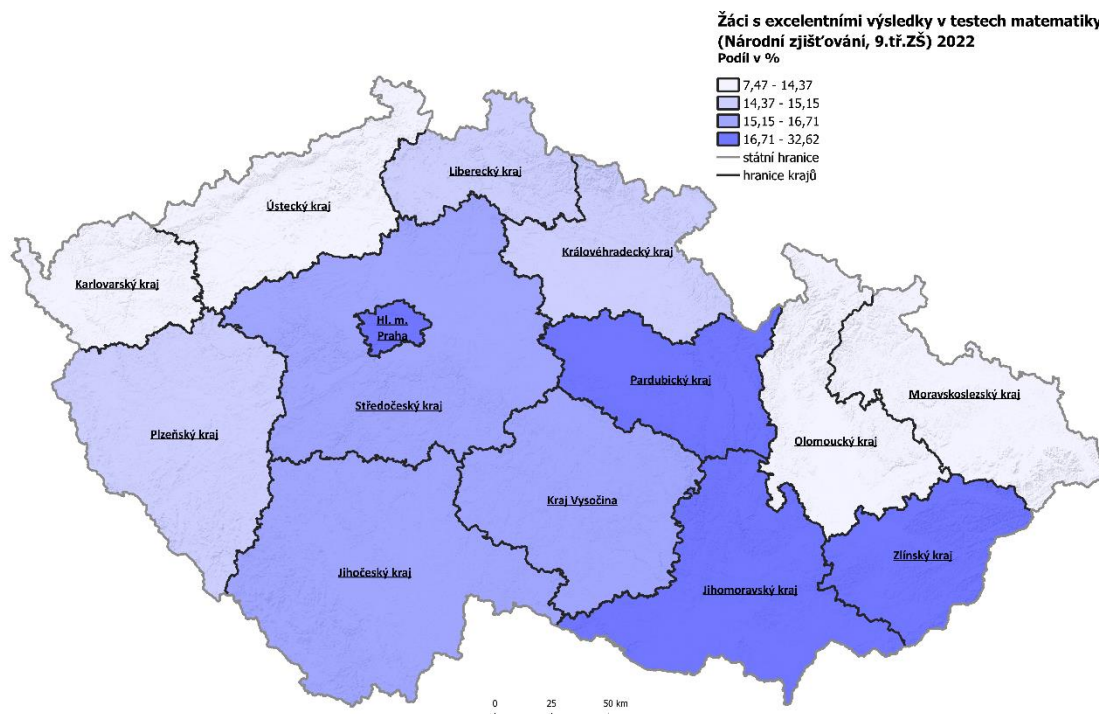
Situaci v krajích České republiky nemusí nutně vykreslovat pouze průměrný výsledek žáků z daných zjišťování, ale také podíl excelentních výsledků žáků v těchto krajích. Ve sledovaném Královéhradeckém kraji si žáci v porovnání s ostatními regiony vedou mírně podprůměrně, a to jak v českém jazyce, tak v matematice. Následující grafy 6 a 7 ale neznají, že by se tato situace v Královéhradeckém kraji zlepšila. Podíl excelentních žáků je mezi roky zjišťování v Královéhradeckém kraji neměnný. Kde ale sledujeme rozdíl je podíl žáků s nedostatečnými výsledky, který mezi zjištěními v Královéhradeckém kraji značně vrostla (o cca 8 p. b.).

Mapa 15 | Žáci s excelentními výsledky v testech českého jazyka (Národní zjišťování, 9. třídy ZŠ) 2022

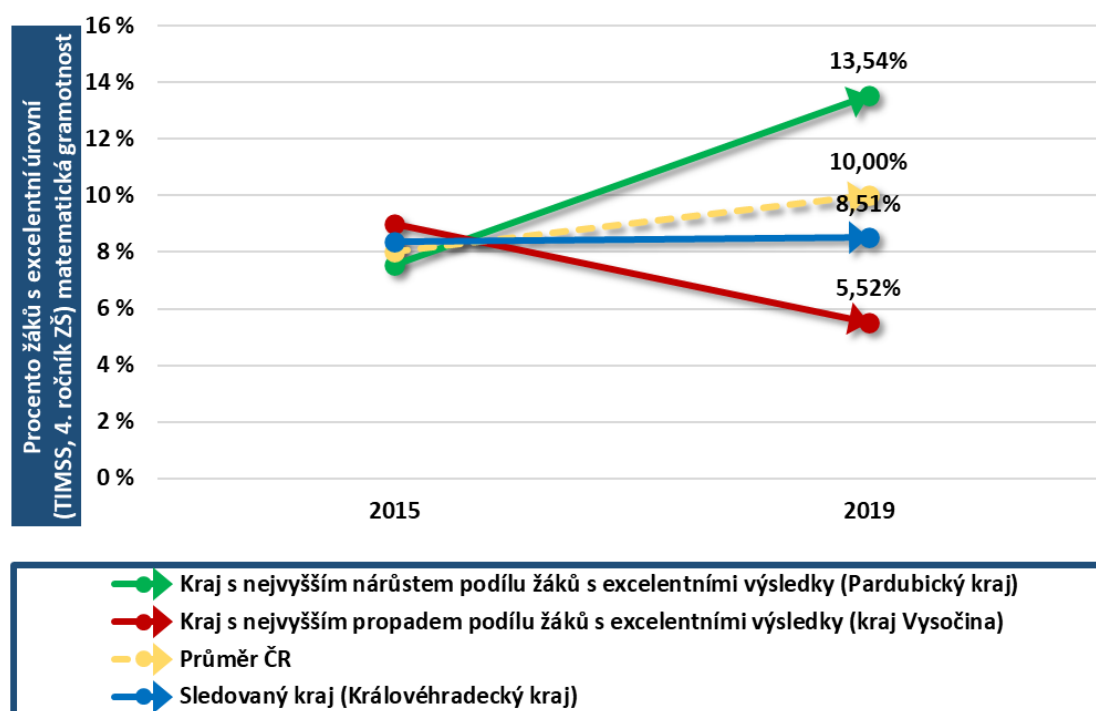
Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 16 | Žáci s excelentními výsledky v testech matematiky (Národní zjišťování, 9. třídy ZŠ) 2022

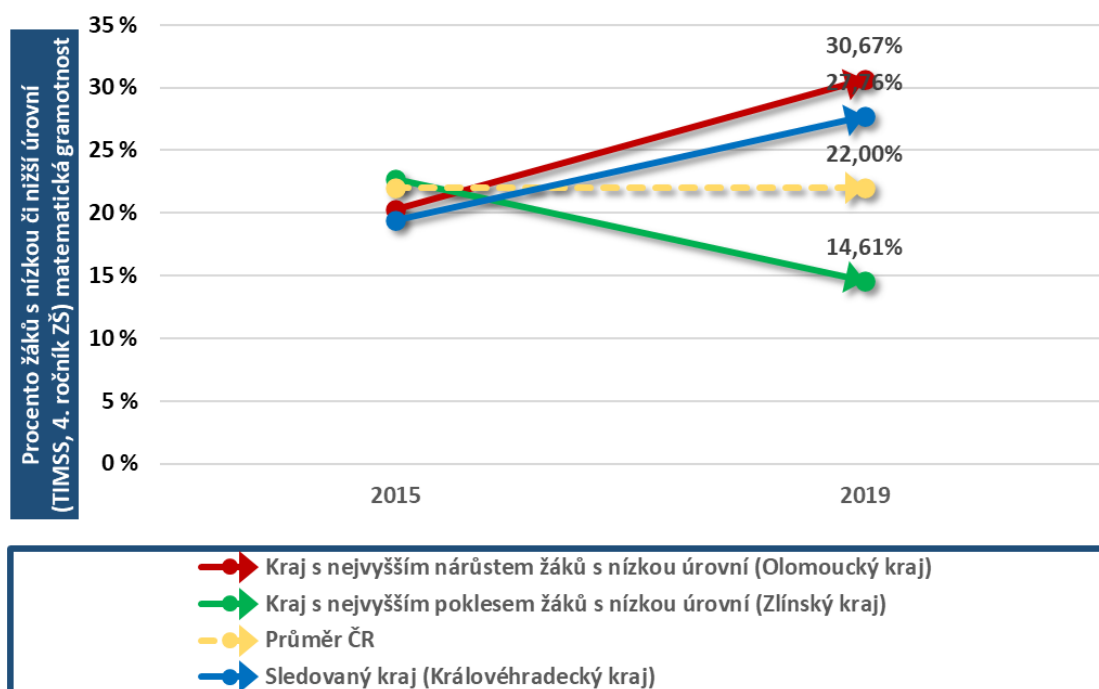
Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Graf 6 | Procento žáků s excelentními výsledky v testu matematické gramotnosti TIMSS – 4. ročník ZŠ

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Graf 7 | Procento žáků s nedostatečnými výsledky v testu matematické gramotnosti TIMSS (pod 2. gramotnostní úrovní) – 4. ročník ZŠ

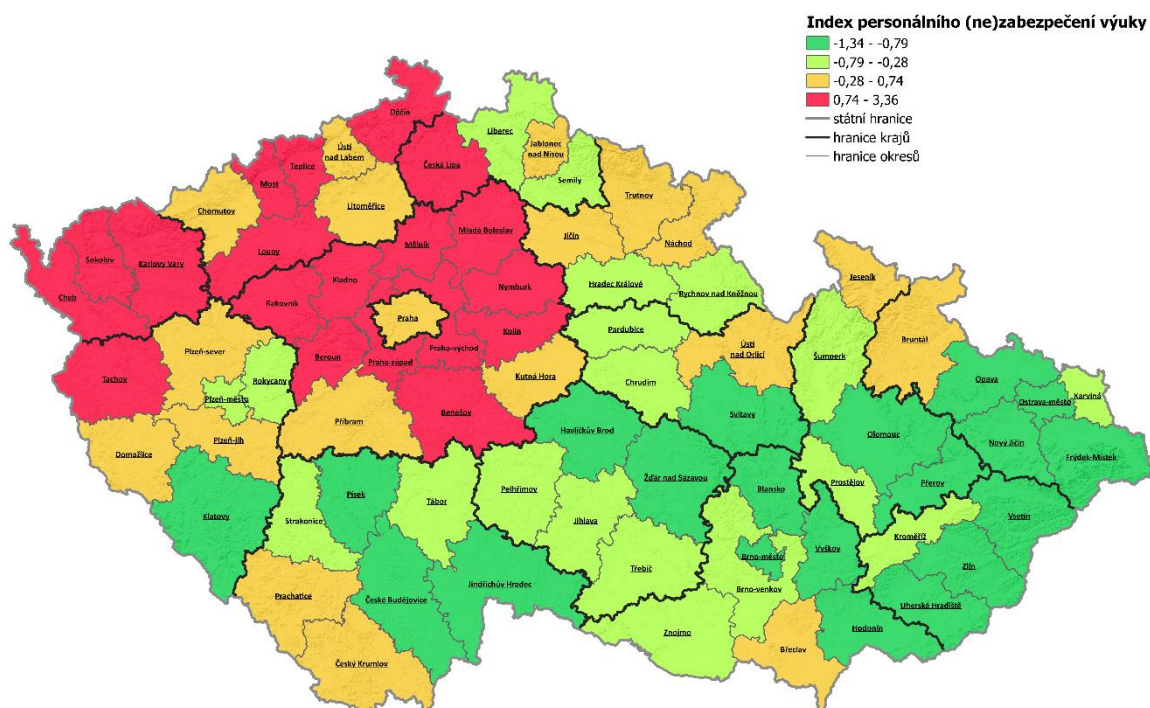

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Studie národních i mezinárodních dat ukazují na souvislosti mezi nezabezpečením a probovanou výukou a nedostatkem kvalifikovaných učitelů a výsledky žáků v národních i mezinárodních testech. Žáci, kteří jsou vyučováni nekvalifikovanými a neaprobovanými učiteli dosahují statisticky významně horších výsledků v matematické, přírodovědné i čtenářské gramotnosti (PISA, PIRLS, TIMSS), a to po kontrole

dalších faktorů (zejména rodinné zázemí žáka). Tento vztah byl indikován i v případě národního testování Výběrové zjišťování výsledků žáků 5. a 9. ročníku (2016/2017), jak na individuální úrovni (žák), tak na agregované (na úrovni okresů a ORP). Z tohoto důvodu je klíčové sledovat, ve kterých regionech je nedostatek kvalifikovaných a aprobovaných učitelů, jaké jsou příčiny nedostatku učitelů a jak se s tímto nedostatkem jednotlivé regiony vypořádávají.

Mapa 17 | Index personálního (ne)zabezpečení výuky

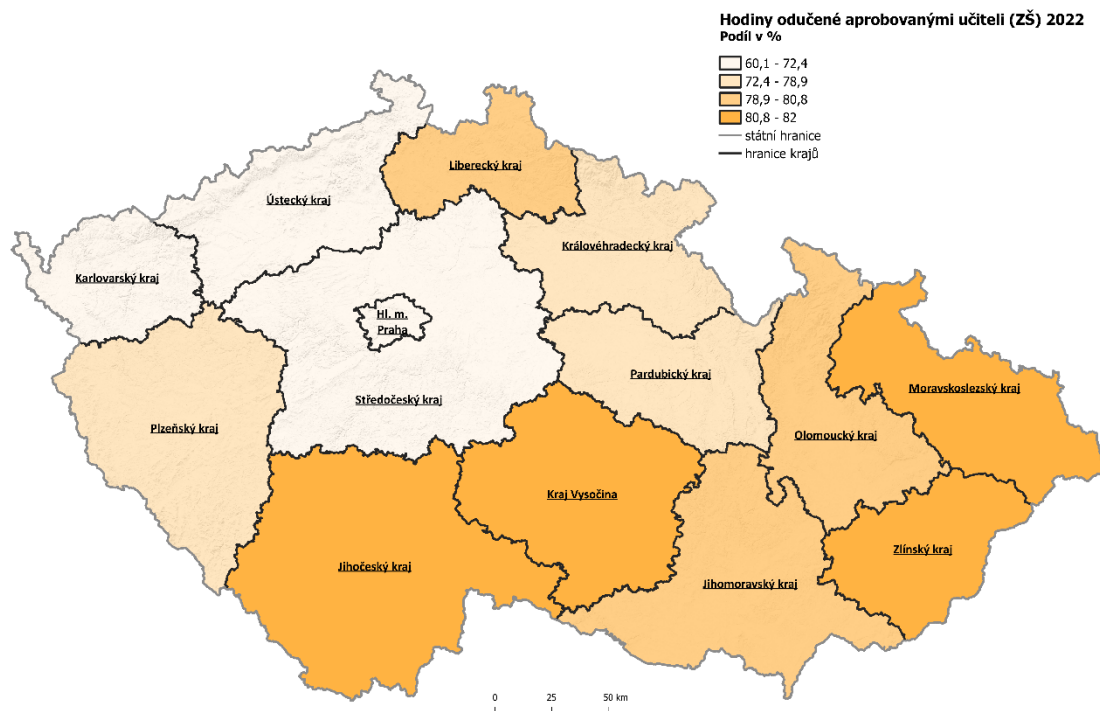
Zdroj: České školství v mapách, 2022 - publikováno ČŠI.

Pozn.: Index agreguje indikátory “podíl nekvalifikovaných učitelů (MŠ, ZŠ, SŠ)” a “podíl neaprobované výuky (ZŠ, SŠ)”. Všechny indikátory na úrovni okresů spolu silně korelují, což znamená, že problém nezabezpečení výuky se týká všech úrovní.

Analýzy (České školství v mapách, 2022 – publikováno ČŠI) ukazují, že lze vysvětlit rozdíly v nedostatku kvalifikovaných a aprobovaných učitelů na základě socioekonomických faktorů, a to napříč stupni vzdělávací soustavy (MŠ, ZŠ, SŠ). Například existuje vztah mezi personálním (ne)zabezpečením výuky napříč stupni vzdělávací soustavy a saldem migrace a mírou exekucí. Čím více je v dané oblasti přistěhovalých a čím více je v regionu exekucí, tím horší je personální zabezpečení výuky. To ukazuje na vysvětlení, že ve skutečnosti můžeme kraje rozdělit do dvou skupin. Například kraj Středočeský bojuje s vyšší mírou přistěhovalých, což zapříčiňuje nedostatečné kapacity vzdělávací soustavy, které ústí v problematiku personálního zabezpečení výuky. Druhou skupinou jsou kraje Karlovarský a Ústecký, které naopak bojují s vyšší mírou exekucí socioekonomicky znevýhodněných obyvatel. Tento indikátor obecně měří horší socioekonomický rozvoj regionu, a tudíž i nižší atraktivitu pro absolventy pedagogických fakult. V Královéhradeckém kraji můžeme pozorovat nižší i vyšší hodnoty indexu personálního (ne)zabezpečení výuky, tzn. že tamní okresy se liší v podílu aprobovaných a kvalifikovaných učitelů. Mírně problematičtější se v tomto ohledu jeví situace v okresech Trutnov, Náchod a Jičín. Situace je naopak příznivější v okresech Rychnov nad Kněžnou a Hradec Králové.

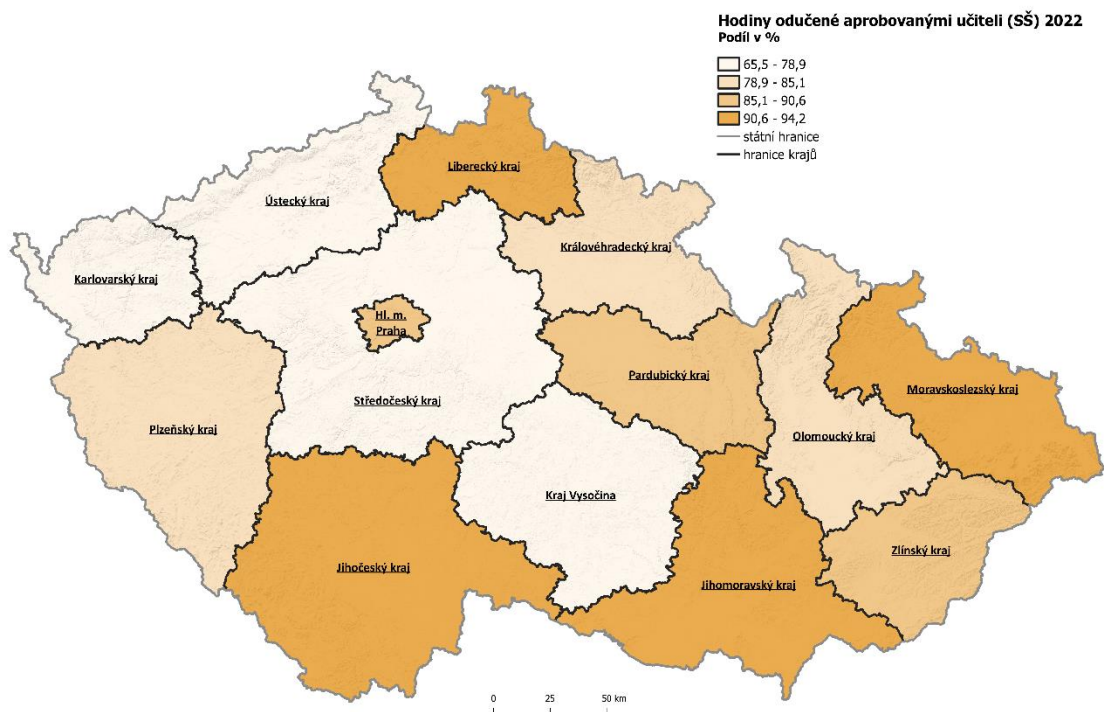
Podíl odučených hodin aprobovanými učiteli je v porovnání s ostatními kraji v Královéhradeckém kraji mírně nižší jak na ZŠ (mapa 18), tak a na SŠ (mapa 19).

Mapa 18 | Hodiny odučené aprobovanými učiteli (ZŠ) 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 19 | Hodiny odučené aprobovanými učiteli (SŠ) 2022

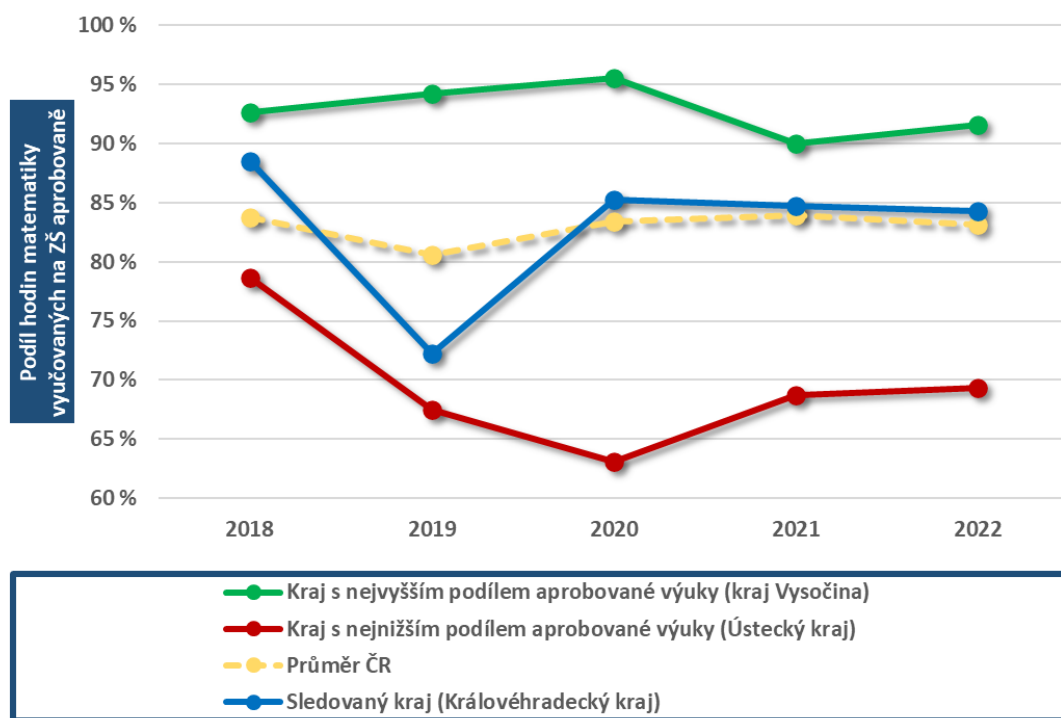

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Aprobovanost výuky se ale může lišit předmět od předmětu. Následující dva grafy 8 a 9 vyobrazují průměrný podíl hodin aprobované výuky matematiky a českého jazyka na ZŠ v Královéhradeckém kraji v porovnání s krajem s nejvyšším podílem aprobované vedených hodin, nejnižším podílem a republikovým průměrem. V případě aprobované výuky matematiky si Královéhradecký kraj v průběhu

sledovaných let vede podobně, jako je průměrný podíl za celou republiku (kromě výkyvu v roce 2019). Aprobované je tak v tomto kraji vyučováno okolo 85 % hodin matematiky na ZŠ.

Graf 8 | Průměrný podíl hodin matematiky vyučovaných na ZŠ v daném kraji a roce aprobované

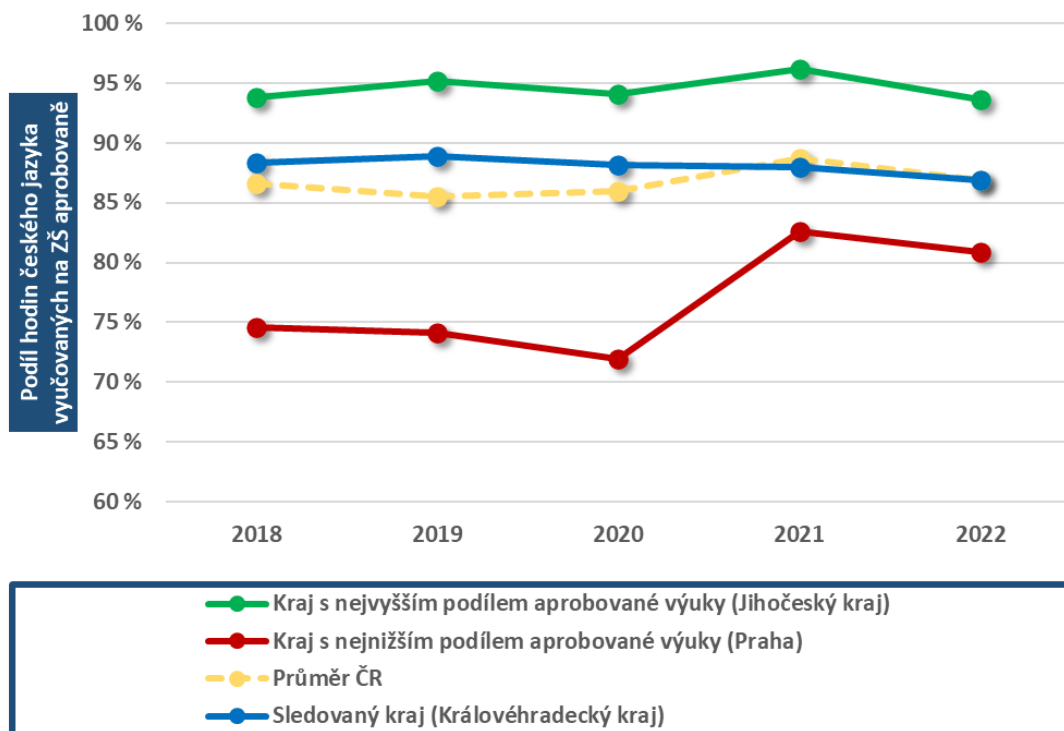

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

Průměrně si vede kraj také v případě aprobované výuky českého jazyka na ZŠ, kdy je v kraji vyučováno přibližně 87 % hodin aprobované. Tento indikátor je v čase velice stabilní.

Graf 9 | Průměrný podíl hodin českého jazyka vyučovaných na ZŠ v daném kraji a roce aprobované

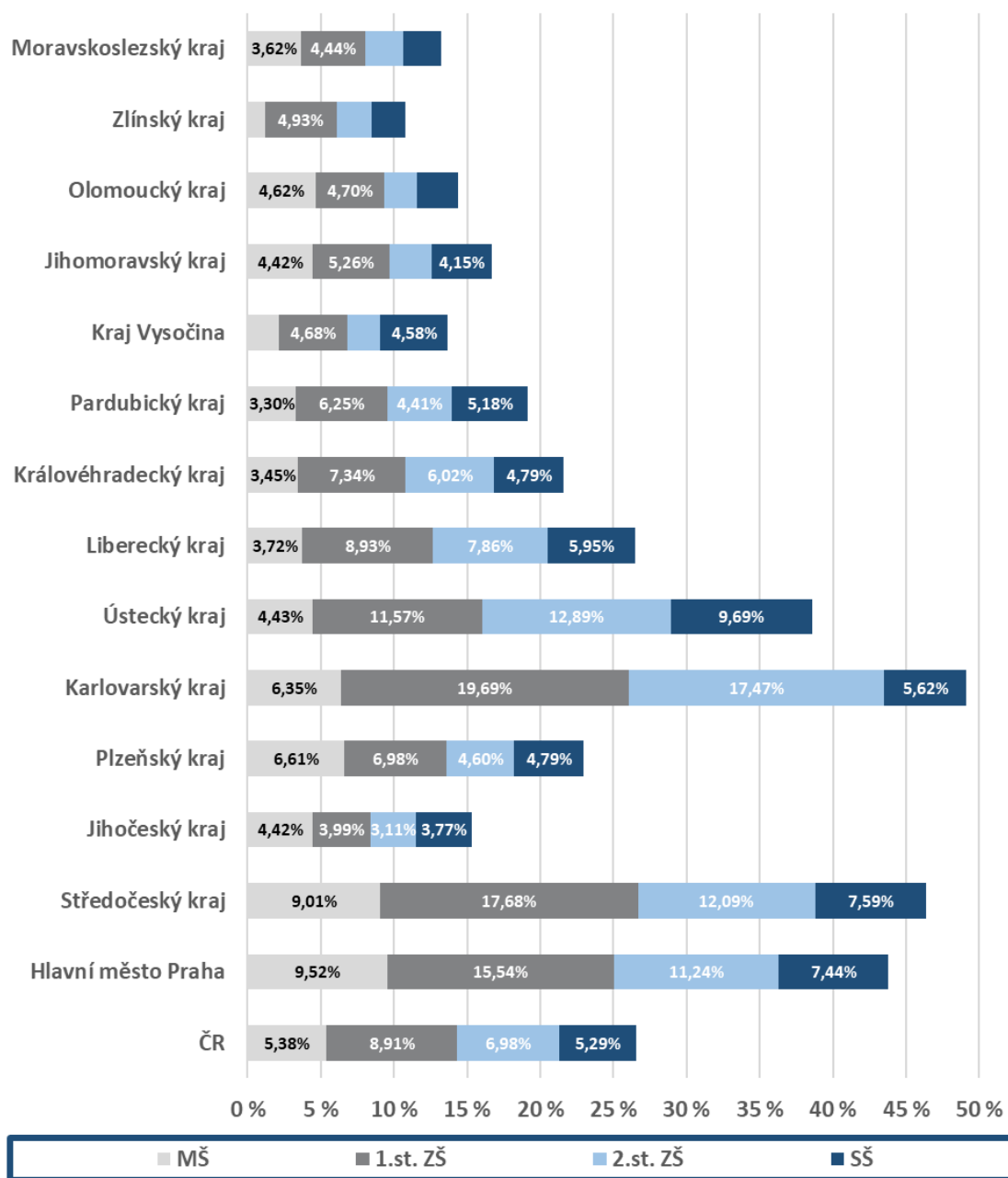

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

V Královéhradeckém kraji je dle grafu 10 o něco méně nekvalifikovaných učitelů ve všech stupních vzdělání kromě SŠ. Rozdíl ale není oproti republikovým procentům nijak velký.

Graf 10 | Podíly nekvalifikovaných učitelů za rok 2019 v jednotlivých krajích a stupních vzdělání

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

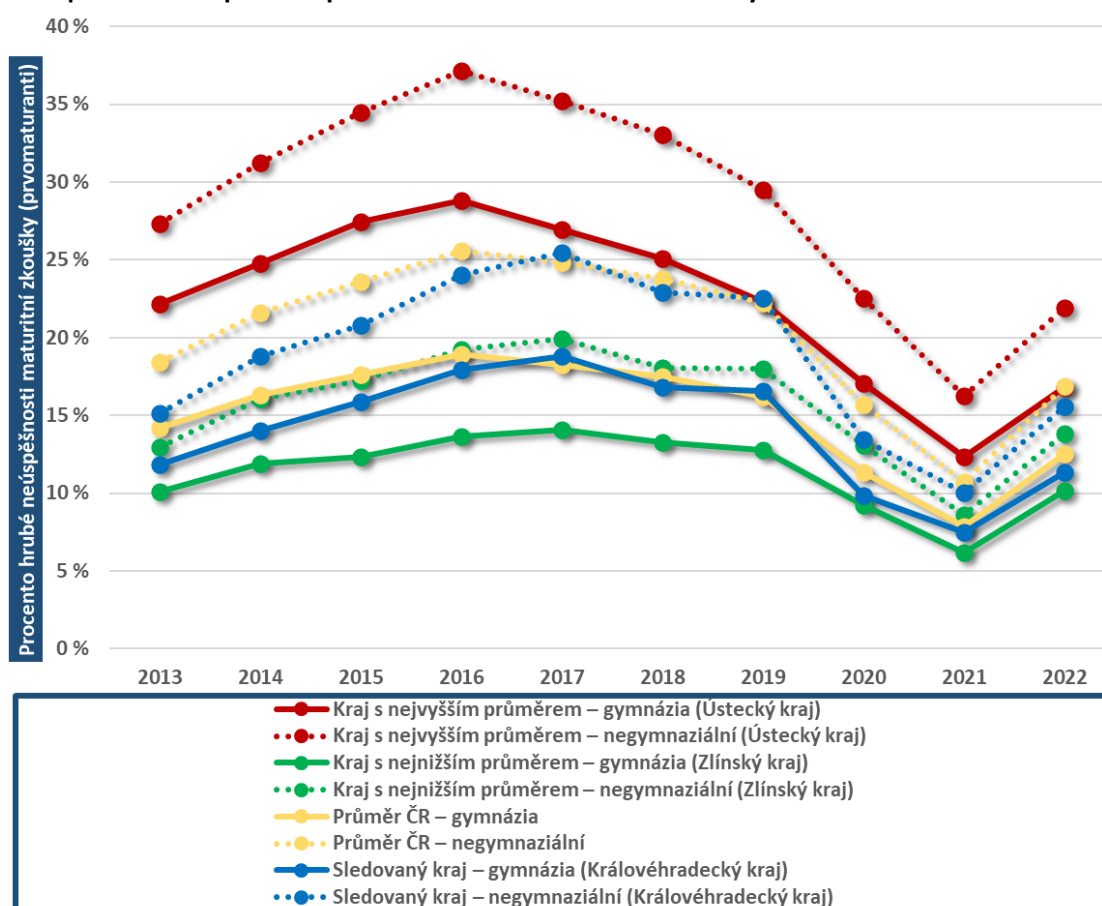
Pozn.: Nezobrazeny popisy hodnot nižších než 3 %.

C. Odborné vzdělávání pro uplatnitelnost na trhu práce

Odborné vzdělávání v České republice hraje klíčovou roli při zajištění uplatnitelnosti na trhu práce. Odborná vzdělávací zařízení a programy nabízejí žákům možnost získat praktické dovednosti a znalosti v konkrétních oborech, které jsou vysoce ceněny zaměstnavateli. Tímto způsobem se zvyšuje šance absolventů na získání zaměstnání a jejich schopnost přizpůsobit se měnícím se potřebám trhu práce. Odborné vzdělávání tak představuje klíčový faktor pro dosažení osobního úspěchu a prospěchu ekonomiky jako celku. S rostoucí konkurencí a rychlými změnami v pracovním prostředí je nezbytné mít kvalifikaci a dovednosti odpovídající požadavkům současného trhu práce v jednotlivých krajích. Jak ukazují následující grafy a analýzy, ne vždy se nabídka absolventů střetává s poptávkou pracovního trhu v daném kraji. S ohledem na dynamicky se měnící technologický rozvoj a nepředvídatelnost budoucí struktury pracovního trhu je třeba se zaměřit na větší flexibilitu odborného vzdělávání.

Následující graf 11 vyobrazuje hrubou neúspěšnost prvomaturantů u maturitní zkoušky. Graf indikuje, že trend neúspěšnosti časem klesá (s výjimkou roku 2022). Ve sledovaném Královéhradeckém kraji je rozdíl mezi rokem 2016 a 2022 u gymnázií okolo 5 p. b. a u negymnaziálních oborů okolo 8 p. b. Obecně se neúspěšnost maturantů v tomto kraji neliší od republikového průměru. Je zde třeba ale upozornit na fakt, že nelze porovnat obtížnost testů v čase, proto nám snižování hrubé neúspěšnosti nic neříká o zlepšení, či zhoršení v čase. Data ale umožní srovnat rozdíly mezi kraji, protože je míra náročnosti testu v daném roce stejná pro všechny kraje. Graf ukazuje, že procento neúspěšných maturantů se značně liší mezi kraji, což poukazuje na nerovnosti, které mezi kraji panují. Navíc platí, že rozdíly mezi kraji jsou v celém sledovaném období do velké míry konzistentní. Obecně platí, že studenti gymnázií bývají napříč republikou u maturitní zkoušky úspěšnější než studenti negymnaziálních středních škol.

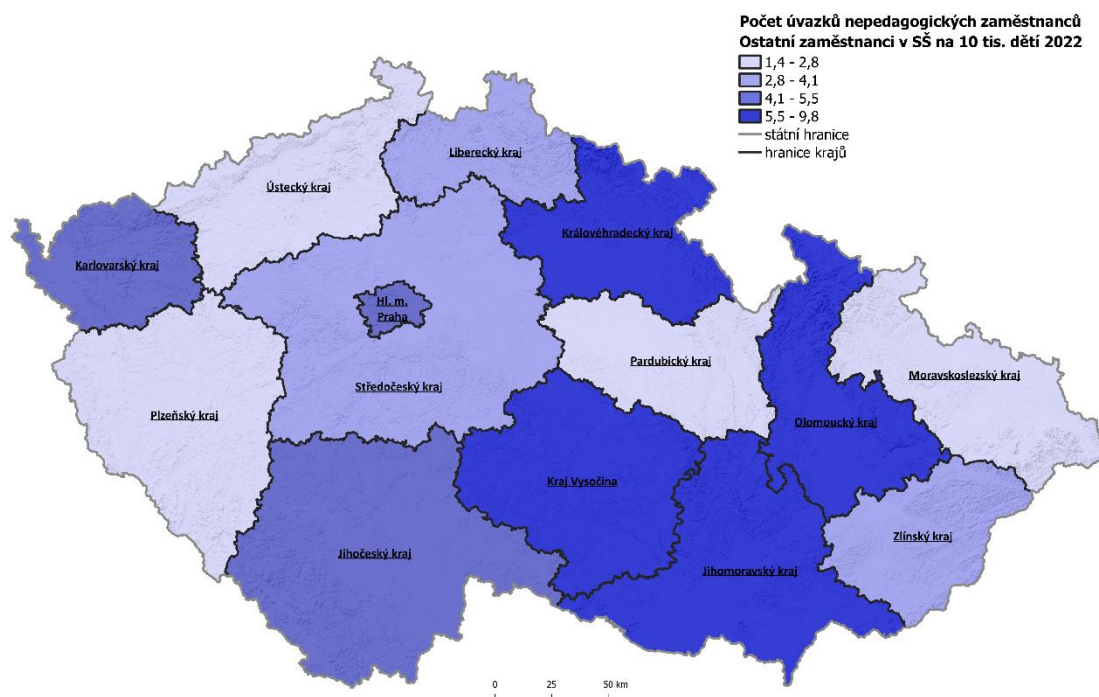
Graf 11 | Hrubá neúspěšnost prvomaturantů u maturitní zkoušky

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 20 vyobrazuje počet nepedagogických pracovníků v rámci středních škol. Obecně platí pro celou ČR, že takových zaměstnanců je méně než nepedagogických pracovníků na ZŠ. Podíváme-li se konkrétně na kraj Královéhradecký, vidíme, že podíl nepedagogických pracovníků SŠ je v porovnání s ostatními kraji nejvyšší.

Mapa 20 | Počet úvazků nepedagogických zaměstnanců na SŠ (na 10. tis dětí 2022)

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

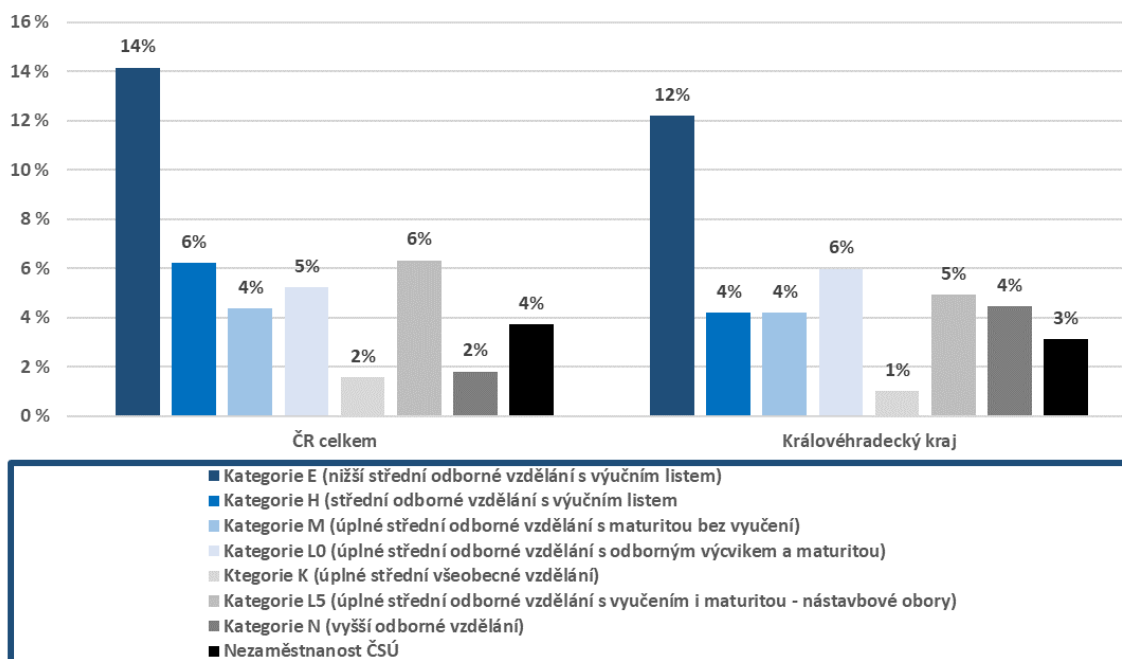
Tabulka 1 | Kategorie vzdělávání a míra nezaměstnanosti

Kategorie E	<i>nižší střední odborné vzdělání s výučním listem</i>
Kategorie H	<i>střední odborné vzdělání s výučním listem</i>
Kategorie K	<i>úplně střední všeobecné vzdělání – poskytují gymnázia</i>
Kategorie L0	<i>úplně střední odborné vzdělání s odborným výcvikem a maturitou</i>
Kategorie L5	<i>úplně střední odborné vzdělání s výučním listem i maturitou – nástavbové obory</i>
Kategorie M	<i>úplně střední odborné vzdělání s maturitou bez vyučení</i>
Kategorie N	<i>vyšší odborné vzdělání</i>

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Nezaměstnanost absolventů dle kategorií vzdělávání se napříč kraji liší a zhruba odpovídá celkové hladině nezaměstnanosti práceschopné populace. Obecně platí, že nejvyšší nezaměstnanost vykazují absolventi učňovských oborů bez maturity, nejmenší nezaměstnanost pak absolventi gymnázií a středních škol s maturitou, což je dáno tím, že většina těchto absolventů pokračuje do terciárního stupně vzdělávání, tedy na vysoké školy. V Královéhradeckém kraji vidíme nejvyšší nezaměstnanost právě u absolventů učňovských oborů bez maturity. Nejnižší nezaměstnanost ale mají absolventi vzdělávání v kategorii K – úplně střední odborné vzdělávání. Vyšší je v Královéhradeckém kraji také nezaměstnanost absolventů vyššího odborného vzdělávání (o 2 p. b. oproti republikovému průměru).

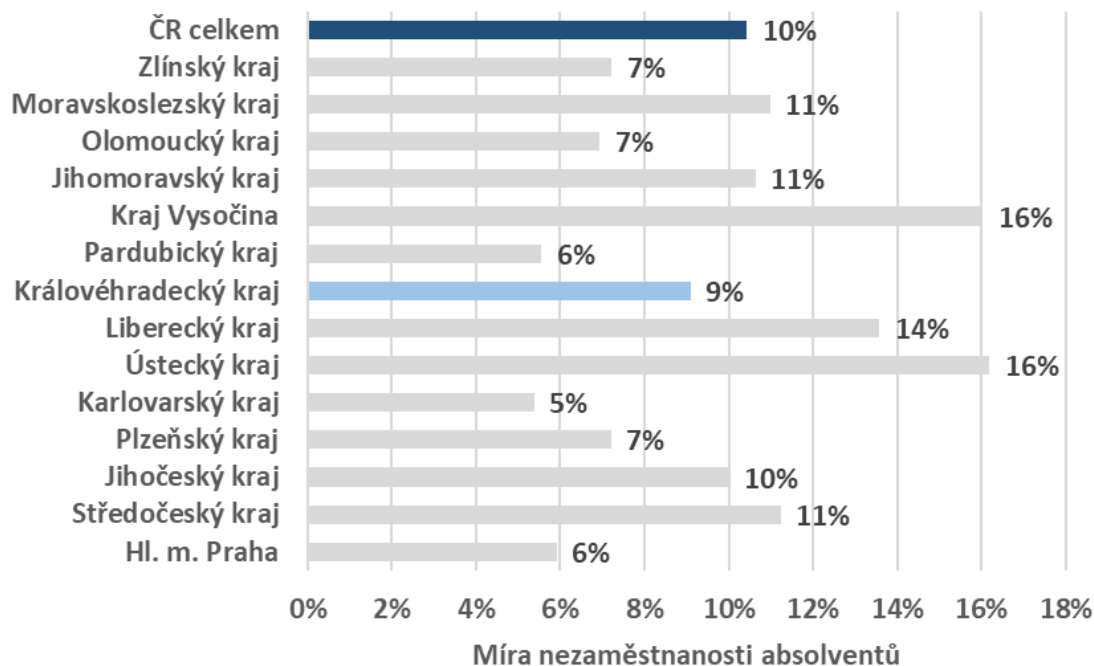
Graf 12 | Nezaměstnanost absolventů ve sledovaném kraji za rok 2022 dle kategorie vzdělávání

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT; Obecná nezaměstnanost v ČR (ČSÚ)

Nejvyšší nezaměstnanosti dosahují obecně absolventi kategorie vzdělávání E (nižší střední odborné vzdělávání s výučním listem). Proto je dobré se podívat na rozdíl oproti obecné míře nezaměstnanosti v daném kraji. Graf 12 výše ukazuje, že absolventi těchto oborů dosahují o 10 p. b. vyšší nezaměstnanosti, než je obecná nezaměstnanost v ČR, nicméně tento rozdíl se napříč kraji liší. Nejmenší rozdíl je v hl. m. Praha, Karlovarském a Pardubickém kraji. Nejvyšší rozdíl je v Kraji Vysočina a Ústeckém kraji. To může naznačovat, že je zde nižší poptávka po absolventech těchto oborů, než je nabídka pracovních míst, respektive se nepotkává nabídka pracovníků s poptávkou v ekonomice kraje. Je proto nutné uzpůsobit strukturu oborů tak, aby více odpovídala poptávce po absolventech. Graf 13 níže ukazuje porovnání nezaměstnanosti u absolventů v kategorii E napříč kraji.

Graf 13 | Rozdíl mezi celkovou nezaměstnaností a nezaměstnaností absolventů v kategorii E (nižší střední odborné vzdělávání s výučním listem) v roce 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

C.1 Přehled o nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů škol k 30. 4. 2022

Následující tabulka uvádí detailnější pohled na hodnoty míry nezaměstnanosti za duben 2022 v členění nejen podle kategorie vzdělání, ale také podle skupin oborů vzdělání. Pokud u některých skupin oborů vzdělání chybí hodnoty některých ukazatelů, daná skupina oborů se v této kategorii vzdělání v kraji buď nevyučuje, nebo z ní vychází velmi nízký počet absolventů. Při bližším studiu tabulky je třeba brát v úvahu, že věrohodnost ukazatele míry nezaměstnanosti je nízká, jestliže je počet absolventů dané kategorie vzdělání a skupiny oborů příliš malý (tj. pohybuje-li se řádově v desítkách).

Tabulka 2 | Přehled o nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů škol (2022, dubnové hodnoty)

Královéhradecký kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H				Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O + Nástavbové vzdělání - L/5				Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M				Vyšší odborné vzdělání - N			
	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti v %	ČR %
Celkem	1168	62	5,3%	7,0%	262	15	5,7%	5,6%	1958	82	4,2%	4,4%	112	5	4,5%	1,8%
16 Ekologie a ochrana životního prostředí									16		0,0%	5,9%				
18 Informační technologie									274	17	6,2%	6,1%				
21 Hornictví, hutnictví a slévárnictví				0,0%				0,0%	1		0,0%	0,0%				
23 Strojírenství a strojírenská výroba	260	9	3,5%	4,9%	75	4	5,3%	3,5%	137	2	1,5%	3,5%	24	3	12,5%	6,7%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	155	3	1,9%	3,7%	27	3	11,1%	4,4%	67	2	3,0%	4,1%				3,7%
28 Technická chemie a chemie silikátů	1		0,0%	11,1%				1,9%	8		0,0%	3,8%				0,0%
29 Potravinářství a potravinářská chemie	93	8	8,6%	9,3%	2		0,0%	0,0%				1,8%				0,0%
31 Textilní výroba a oděvnictví	8	1	12,5%	8,0%								4,8%				
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	2		0,0%	0,0%								5,9%				
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	56	3	5,4%	7,3%	4		0,0%	3,7%	6	1	16,7%	5,3%				0,0%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	9		0,0%	5,6%	29	3	10,3%	9,3%				6,4%				
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	70	5	7,1%	8,0%				8,3%	95	3	3,2%	3,3%				6,3%
37 Doprava a spoje				10,5%				0,0%	13		0,0%	5,1%				0,0%
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				12,3%	21		0,0%	5,6%				5,0%				0,0%
41 Zemědělství a lesnictví	148	8	5,4%	7,1%				3,9%	77	7	9,1%	4,8%				5,7%
43 Veterinářství a veterinární prevence									82	4	4,9%	3,5%				
53 Zdravotnictví	13	1	7,7%	5,4%					161	4	2,5%	1,6%	53	1	1,9%	1,4%
61 Filozofie, teologie																0,0%
63 Ekonomika a administrativa									293	11	3,8%	4,8%	12	1	8,3%	1,4%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích					31		0,0%	6,7%								4,2%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	149	12	8,1%	8,7%	5		0,0%	6,0%	116	10	8,6%	6,0%	8		0,0%	1,1%
66 Obchod	77	7	9,1%	10,0%	4		0,0%	9,4%				1,6%				10,0%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost								5,3%	146	9	6,2%	5,1%	7		0,0%	0,8%
69 Osobní a provozní služby	104	3	2,9%	8,3%	46	5	10,9%	8,2%				4,2%				
72 Publicistika, knihovnictví a informatika									12		0,0%	4,4%				0,0%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	11	1	9,1%	12,5%				7,7%	138	5	3,6%	3,6%	8		0,0%	1,5%
78 Obecně odborná příprava									205	5	2,4%	3,2%				
82 Umění a užité umění	12	1	8,3%	6,7%	18		0,0%	4,0%	111	2	1,8%	6,2%				2,3%
Gymnaziální vzdělání - K									1100	11	1,0%	1,6%				

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

C.2 Vývoj počtů a podílů žáků vstupujících do středního vzdělávání

Následující tabulky a grafy poskytnou orientaci ve vývoji počtů a podílů nově přijímaných žáků a studentů do středního a vyššího odborného vzdělávání v kraji v denním studiu.

Pozornost je primárně zaměřena na vývoj počtu žáků vstupujících do středního vzdělávání ve věkové hladině kolem 15ti let. V údajích jsou tedy zahrnuti nově přijímaní žáci do 1. ročníků středních škol a věkově odpovídajících tříd víceletých gymnázií. Pro ucelený přehled jsou dále uvedeny i počty nově přijímaných žáků do nástavbového vzdělávání a studentů do vyššího odborného vzdělávání.

C.3 Shrnutí pro kraj

V Královéhradeckém kraji bylo ve školním roce 2022/23 přijato 6 588 nových žáků do středního vzdělávání. Toto číslo tvoří 5,5% podíl nově přijímaných žáků z celkového počtu nově přijímaných žáků do středního vzdělávání v České republice. V Královéhradeckém kraji se podíl nově přijímaných žáků téměř ve všech kategoriích vzdělání v posledních pěti letech pohybuje přibližně na stejné úrovni. Klesající trend můžeme vidět u gymnaziálního vzdělání (K).

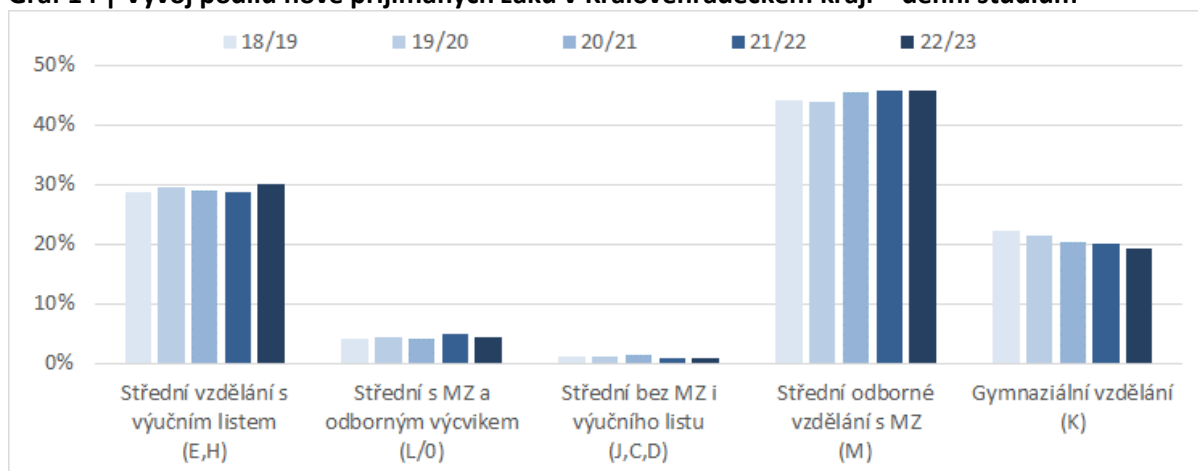
Podíly nově přijímaných žáků do jednotlivých kategorií vzdělání v Královéhradeckém kraji se příliš neodchyľují od celorepublikových průměrů. Relativní rozdíl je ve středním vzdělání s maturitní zkouškou (M), kde je v Královéhradeckém kraji více nově přijímaných žáků ve srovnání s celorepublikovým průměrem.

C.4 Podíly nově přijímaných žáků v kraji

Z vyobrazení níže je patrné, že podíl nově přijatých žáků se ve všech kategoriích vzdělávání od školního roku 2018/2019 nijak výrazněji nezměnil. V Královéhradeckém kraji dlouhodobě nejvíce žáků vstupuje do středního odborného vzdělání ukončeného maturitní zkouškou (M).

V posledních pěti letech se podíl nově přijímaných žáků do středního vzdělání s maturitní zkouškou pohybuje průměrně na 44,9 %. Tato kategorie vzdělání je v Královéhradeckém kraji v největší míře zastoupena. Hned za středním vzděláním s maturitní zkouškou se řadí co do podílu nově přijímaných žáků střední vzdělání s výučním listem, kam přichází průměrně 29,1 % nově přijímaných žáků. Podobně je tomu u gymnázií, kam přichází průměrně 20,7 % žáků vstupujících do středního vzdělání po ukončení základního vzdělání. Minimum žáků potom vstupuje do středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (průměrně 4,3 %) a nejméně žáků přichází do středního vzdělání bez maturity i výučního listu (1,0 %).

Graf 14 | Vývoj podílu nově přijímaných žáků v Královéhradeckém kraji – denní studium

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Pokud se podíváme detailněji na údaje ze školního roku 2022/23, v Královéhradeckém kraji bylo přijato nejvíce žáků do středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (45,7 %). Necelá třetina nově přijímaných žáků nastoupila na střední odborné vzdělání s výučním listem (30 %). Menší podíl žáků přichází na gymnázia (19,2 %), přičemž ještě méně žáků nastoupilo do středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (4,3 %). Nejmenší podíl žáků byl přijat do oborů středního vzdělání bez maturity i bez výučního listu (0,8 %), kde se jedná především o praktické školy, jejichž účelem je rozšíření všeobecného vzdělání a získání základních pracovních dovedností.

Tabulka 3 | Podíly nově přijímaných žáků v Královéhradeckém kraji

Kategorie vzdělání	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23
Střední vzdělání s výučním listem (E,H)	28,6%	29,4%	29,0%	28,5%	30,0%
Střední s MZ a odborným výcvikem (L/O)	4,2%	4,3%	4,2%	4,9%	4,3%
Střední bez MZ i výučního listu (J,C,D)	1,0%	1,1%	1,2%	0,9%	0,8%
Střední odborné vzdělání s MZ (M)	43,9%	43,9%	45,3%	45,6%	45,7%
Gymnaziální vzdělání (K)	22,3%	21,4%	20,3%	20,1%	19,2%

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Pozn.: V tabulce a grafu nejsou zahrnuti žáci vstupující do jiných forem studia (večerní, dálkové, distanční a kombinované) a do zkráceného studia pro získání výučního listu či do studia umožňujícího složení druhé maturity, protože jejich podíl je příliš malý.

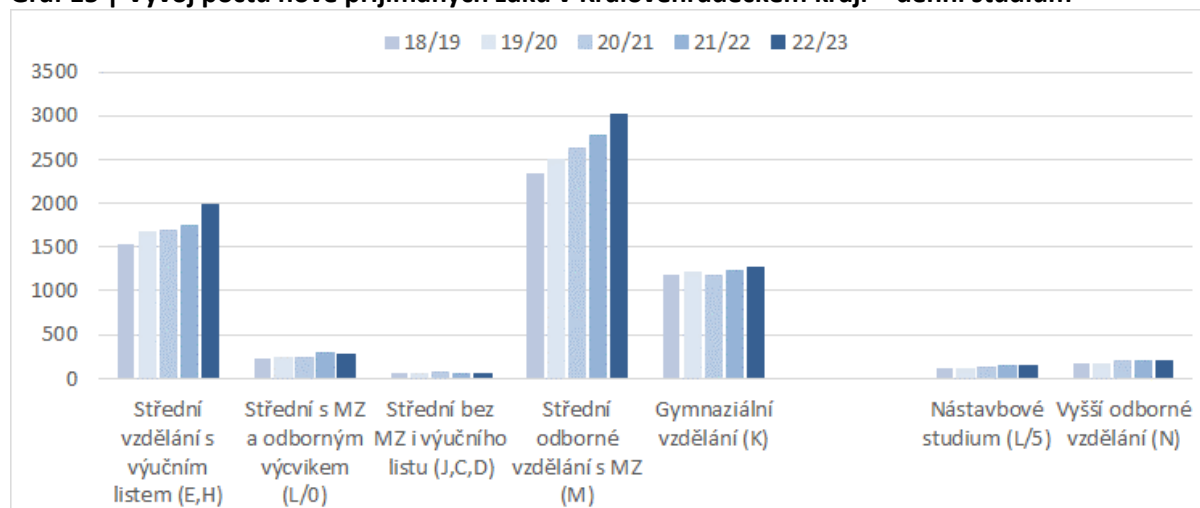
C.5 Počty nově přijímaných žáků v kraji

Tabulka a graf umožňují názorné srovnání vývoje počtu žáků nově přijímaných do jednotlivých kategorií vzdělání navazujících na základní vzdělání za posledních pět let v Královéhradeckém kraji. Počty žáků představují vhodné ukazatele především pro krajské plánování. Z praktického hlediska se pro srovnání vývoje jednotlivých krajů příliš nehodí, protože jsou ovlivněny populačními změnami.

V roce 2022/23 nastoupilo v Královéhradeckém kraji do středního vzdělávání 6 588 žáků, přičemž z toho 4 557 nastoupilo do středního vzdělání ukončeného maturitní zkouškou.

Ve školním roce 2022/2023 bylo nově přijato v Královéhradeckém kraji nejvíce žáků do středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (3 009 žáků). Do středního vzdělání s výučním listem nově nastoupilo 1 978 žáků a na gymnáziích začalo studovat 1 268 žáků.

Graf 15 | Vývoj počtu nově přijímaných žáků v Královéhradeckém kraji – denní studium

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Tabulka 4 | Vývoj počtu nově přijímaných žáků v Královéhradeckém kraji – denní studium

Kategorie vzdělání	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23
Střední vzdělání s výučním listem (E,H)	1529	1679	1681	1738	1978
Střední s MZ a odborným výcvikem (L/O)	222	243	241	296	280
Střední bez MZ i výučního listu (J,C,D)	56	61	71	54	53
Střední odborné vzdělání s MZ (M)	2350	2504	2627	2780	3009
Gymnaziální vzdělání (K)	1192	1219	1180	1222	1268
Nástavbové studium (L/5)	121	112	127	148	148
Vyšší odborné vzdělání (N)	178	168	200	192	194

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

C.6 Porovnání podílu nově přijatých žáků v kraji a celé ČR

Tabulka a graf umožňují srovnání vývoje podílů žáků nově přijímaných do jednotlivých kategorií vzdělání navazujících na základní vzdělání pro konkrétní kraj a pro celou Českou republiku.

Ve školním roce 2022/23 bylo v České republice nově přijato do středního vzdělávání 119 969 žáků, přičemž v Královéhradeckém kraji nastupuje 5,5 % (tj. 6 588) z celkového počtu nově přijímaných žáků do středního vzdělávání.

Z níže uvedené tabulky i z grafu je zřejmé, že ani v jedné kategorii vzdělání se Královéhradecký kraj příliš neodchyluje od celorepublikových průměrů.

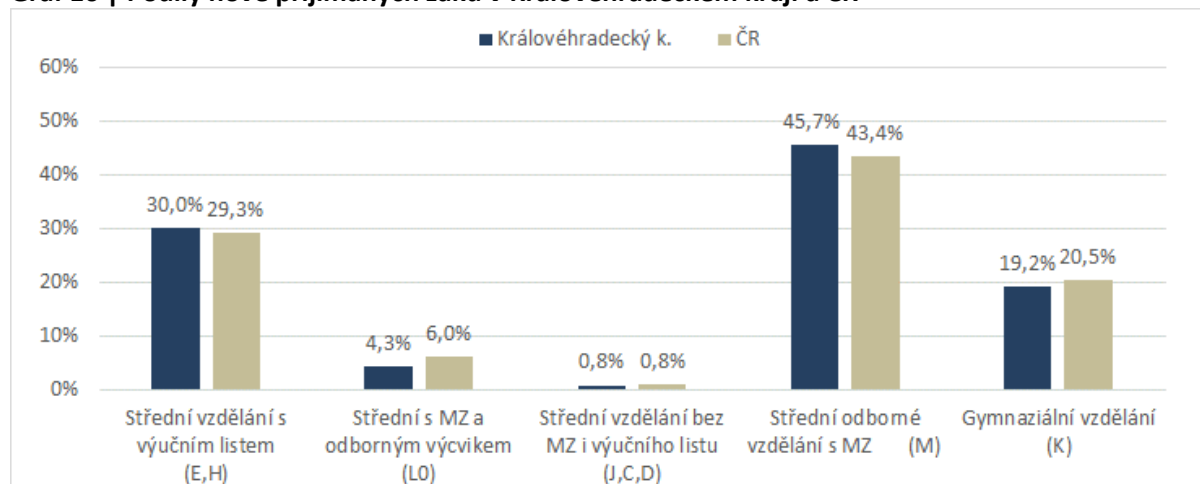
Pokud se podíváme na srovnání podílů Královéhradeckého kraje a údajů za celou Českou republiku, vidíme, že za posledních pět let se podíly nově přijímaných žáků do jednotlivých kategorií vzdělání téměř nezměnily. Výjimku ve srovnání s celorepublikovými podíly představuje postupný nárůst v kategorii středního vzdělání s výučním listem v Královéhradeckém kraji. Níže uvedený graf podrobněji ukazuje podíly nově přijatých žáků pouze ve školním roce 2022/23.

Tabulka 5 | Vývoj podílu nově přijímaných žáků v Královéhradeckém kraji a v ČR

Kategorie vzdělání	18/19		19/20		20/21		21/22		22/23	
	Kraj	ČR	Kraj	ČR	Kraj	ČR	Kraj	ČR	Kraj	ČR
střední vzdělání s výučním listem (E,H)	28,6%	29,4%	29,4%	30,0%	29,0%	28,9%	28,5%	27,2%	30,0%	29,3%
střední s MZ a odborným výcvikem (L/O)	4,2%	5,9%	4,3%	5,7%	4,2%	5,5%	4,9%	6,0%	4,3%	6,0%
střední bez MZ i výučního listu (J,C,D)	1,0%	1,0%	1,1%	0,9%	1,2%	0,9%	0,9%	0,8%	0,8%	0,8%
střední odborné vzdělání s MZ (M)	43,9%	41,5%	43,9%	41,3%	45,3%	42,5%	45,6%	44,3%	45,7%	43,4%
gymnaziální vzdělání (K)	22,3%	22,3%	21,4%	22,1%	20,3%	22,1%	20,1%	21,6%	19,2%	20,5%

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Graf 16 | Podíly nově přijímaných žáků v Královéhradeckém kraji a ČR

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Ve školním roce 2022/23 nedochází k narušení dlouhodobých trendů v podílech nově přijímaných žáků do jednotlivých kategorií vzdělání. Jak bylo avizováno v dlouhodobém srovnání, všechny kategorie vzdělání se přibližují celorepublikovému průměru. Relativní rozdíl můžeme vidět u kategorie středního vzdělání s maturitní zkouškou, do kterého vstupuje v Královéhradeckém kraji relativně více žáků, než je celorepublikový průměr (o 2,3 p. b.). Opačná situace nastává u gymnaziálního vzdělání, do kterého v kraji přichází o 1,3 p. b. méně nově přijímaných žáků, a středního vzdělání s maturitou a odborným výcvikem, kde je podíl nižší o 1,8 p. b.

Další podrobné informace vč. oborové struktury nově přijímaných a absolventů naleznete na: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

C.7 Spolupráce SŠ a zaměstnavatelů (NPI ČR)

Následující informace jsou výstupem dotazníkových šetření, které probíhaly v období 2015–2021. Cílem šetření, které proběhlo v období listopad 2015–leden 2016, bylo zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání. Cílem následného šetření, které proběhlo v období říjen–prosinec 2018, bylo jednak zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb a dále vyhodnocení posunu, který se na školách udál, od období prvního šetření realizovaného v období listopad 2015–leden 2016 v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání od období prvního dotazníkového šetření. Cílem závěrečného šetření realizovaného v období březen–květen 2021 bylo opět zmapování situace škol a jejich potřeb a vyhodnocení posunu, který na školách proběhl od období prvního a druhého šetření.

V rámci šetření byla sledována situace v oblastech kariérového poradenství, spolupráce škol a firem, dalšího vzdělávání poskytovaného sítěmi škol v krajích, polytechnického vzdělávání, podpory kompetencí k podnikavosti, společného vzdělávání a infrastruktury školy. Mezi další sledované oblasti byly zařazeny ICT, jazykové vzdělávání a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti.

Sběr dat se uskutečnil v rámci šetření formou internetového dotazování (CASI – computer-assisted self-interviewing). Osloveny byly všechny SŠ a VOŠ v celé ČR, tedy 1310 škol. Z těchto škol se Národnímu pedagogickému institutu České republiky vrátilo 1254 kompletně vyplněných dotazníků, návratnost dotazníků se tedy v tomto šetření pohybuje na úrovni 96 %.

V rámci oblasti podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli střední školy a vyšší odborné školy v největší míře pořádají přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a realizují odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Dvě pětiny škol zajišťují

účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách, realizují stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a provádějí analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možnosti spolupráce a komunikace s nimi. Ve srovnání s předchozími vlnami dotazníkového šetření došlo u poloviny aktivit k nárůstu podílu škol, které je realizují.

V oblasti odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli se neobjevila žádná překážka, se kterou by se setkala alespoň polovina škol. Více než třetina škol naráží na firmy, které se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků, nebo na malou dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření. Školy se dále potýkají se skutečností, že firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat, nebo s nezájmem firem o spolupráci se školami. Pětina škol označuje za problematickou nedostatečnou disciplinovanost a motivovanost žáků pro práci v reálném pracovním prostředí nebo finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště zaměstnavatele. Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny překážek k poklesu podílu škol, který se s nimi potýká. Nejvíce se zlepšila situace u finanční náročnosti zdravotních prohlídek a pojištění před vstupem na pracoviště, příliš finančně nákladné spolupráce pro školu a nedostatečné disciplinovanosti a motivovanosti žáků pro práci v reálném pracovním prostředí.

V oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů by školy v Královéhradeckém kraji nejvíce ocenily stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních a odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Školy by dále potřebovaly přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce, stáže žáků v zahraničních firmách nebo vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti. Více než třetina škol by uvítala podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli a finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik. Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny opatření k poklesu jejich potřebnosti. K největšímu poklesu došlo u potřeby zajištění finančních prostředků pro praxe žáků, analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty.

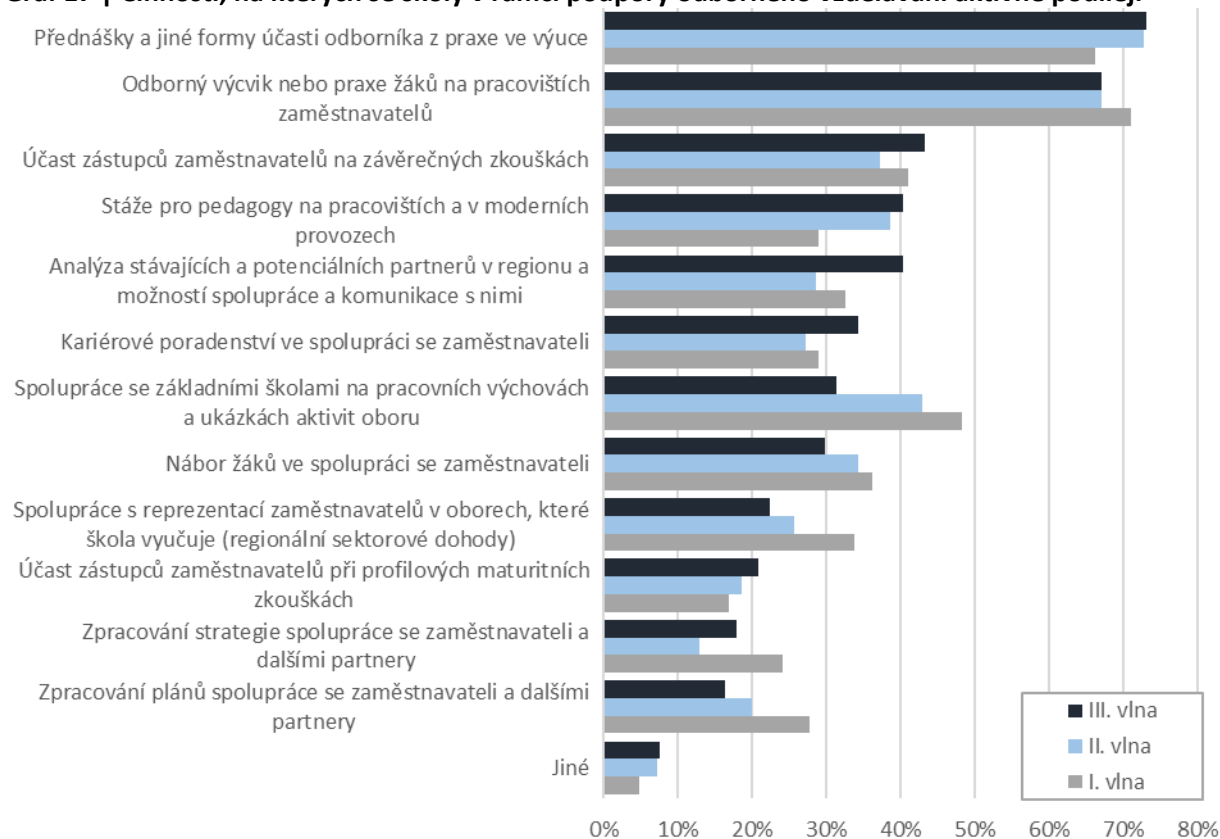
C.8 Aktivity, které školy realizují v rámci podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli

V rámci oblasti podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli střední školy a vyšší odborné školy v největší míře pořádají přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (73 %) a realizují odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (67 %).

Dvě pětiny škol zajišťují účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (43 %), realizují stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a provádějí analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možnosti spolupráce a komunikace s nimi (shodně 40 %).

Školy dále zajišťují kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (34 %), spolupracují se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (31 %) a organizují nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (30 %). Každou z aktivit realizuje alespoň 16 % škol v Královéhradeckém kraji.

Graf 17 | Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory odborného vzdělávání aktivně podílejí

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Ve srovnání s předchozími vlnami dotazníkového šetření došlo u poloviny aktivit k nárůstu podílu škol, které je realizují. Nejvýraznější zvýšení nastalo u stáží pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (nárůst o 11 p. b. oproti I. vlně šetření), analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (nárůst o 8 p. b. oproti I. vlně šetření) a realizace přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (nárůst o 7 p. b. oproti I. vlně šetření). Naopak k nejvýraznějšímu poklesu došlo v případě spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (pokles o 17 p. b. oproti I. vlně šetření), spolupráce s reprezentací zaměstnavatelů v rámci regionálních sektorových dohod (pokles o 11 p. b. oproti I. vlně šetření) a zpracování plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (pokles o 11 p. b. oproti I. vlně šetření).

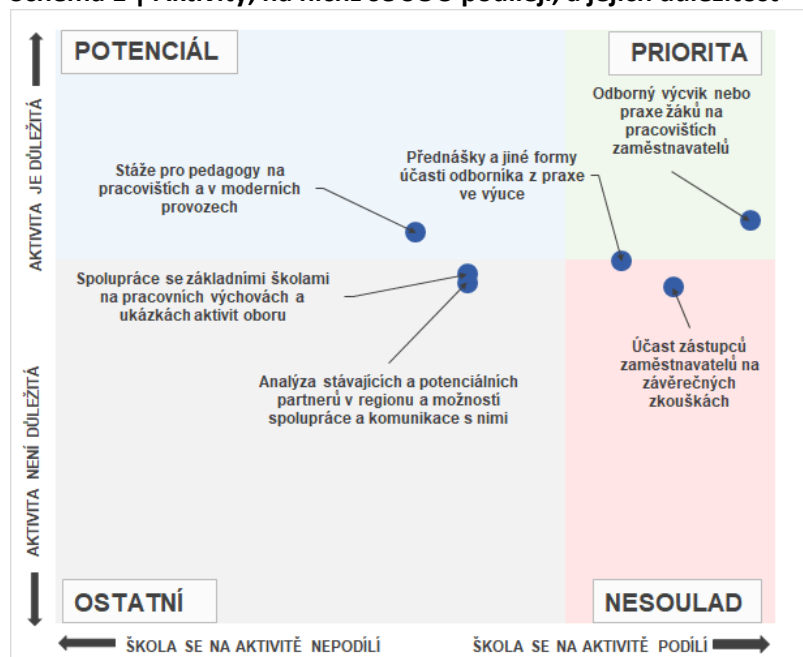
C.9 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli nejčastěji organizují odborný výcvik a praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (96 %) a zajišťují účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (86 %). Ve značné míře také realizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (79 %). Více než polovina učilišť se věnuje analýze stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi a také spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (shodně 57 %). Polovina škol zajišťuje stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (50 %).

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, hlavní prioritou pro střední odborná učiliště jsou odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Tuto aktivitu realizuje nejvyšší podíl SOU, který jim přisuzuje také nadprůměrnou důležitost. Na spodní

hranici prioritních aktivit se nalézají přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce. Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách sice zajišťuje nadprůměrný podíl učilišť, této aktivitě ale přikládají spíše nižší význam.

Schéma 1 | Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Potenciál pro podporu odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli představují stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech. Tuto aktivitu realizuje nižší podíl škol, ale učiliště jim přikládají nadprůměrnou důležitost.

Pod hranicí potenciálu se nachází spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru a analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možnosti spolupráce a komunikace s nimi. Tyto aktivity realizuje relativně nižší podíl škol a zároveň je jim prisuzována i mírně podprůměrná důležitost.

Střední odborné školy v oblasti podpory odborného vzdělávání nejčastěji realizují odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (90 %) a přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (83 %).

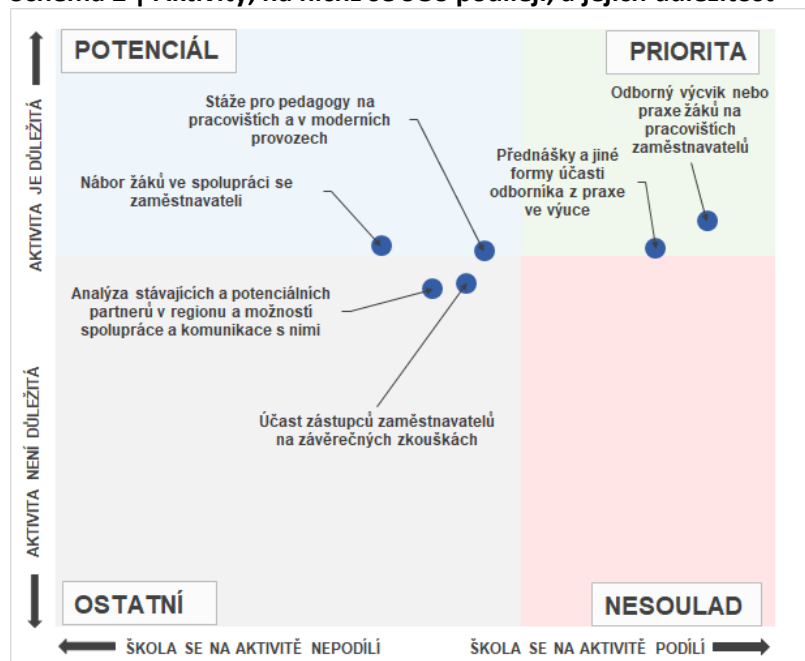
Necelé dvě třetiny SOŠ zajišťují stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech škol (60 %). Více než polovina škol zajišťuje účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (57 %) a provádí analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možnosti spolupráce a komunikace s nimi (52 %). Dále také SOŠ realizují nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (45 %).

Prioritou pro SOŠ je odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a přednášky odborníků z praxe ve výuce. Tyto aktivity realizují školy v největší míře a také jim přikládají vysokou důležitost.

Potenciál pro podporu odborného vzdělávání představují stáže pro pedagogy na pracovištích a nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli. Tyto aktivity realizuje nižší podíl škol než aktivity prioritní, ale jsou pokládány za důležité.

Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách a analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu realizuje nižší podíl škol a zároveň jsou považovány za relativně méně důležité.

Schéma 2 | Aktivity, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

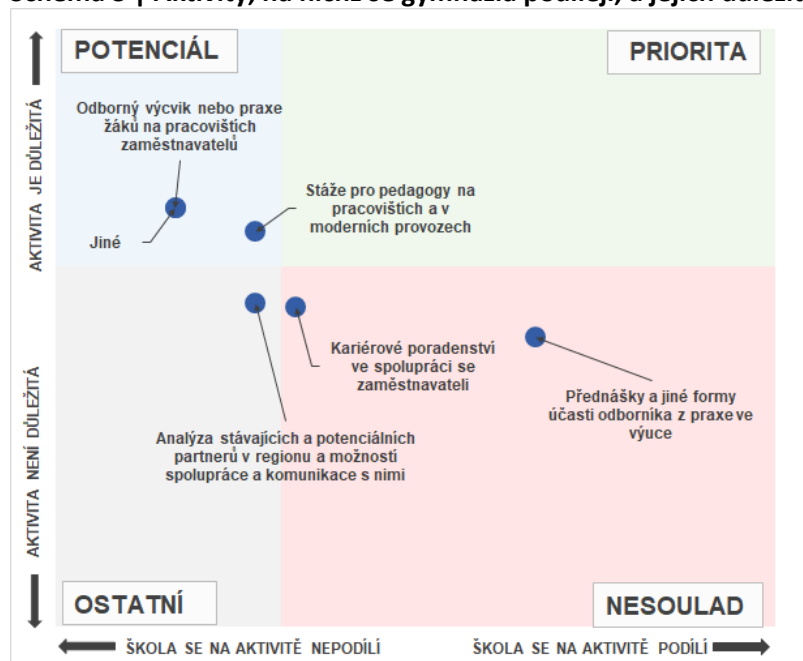
Gymnázia v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli nejsou příliš aktivní. Nejčastěji pořádají přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (67 %). Třetina škol realizuje kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (33 %). V menší míře se gymnázia věnují stážím pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (28 %), analýze stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (28 %) a realizaci odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (17 %). 17 % gymnázií zvolilo odpověď „jiné“, ve které nejčastěji figurovala odpověď, že se dalším vzděláváním nezabývají.

Gymnázia nemají jednoznačnou prioritu. V největší míře realizují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli, nicméně tyto aktivity považují za méně důležité.

Naopak nejvyšší důležitost je přisuzována odbornému výcviku nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů a stážím pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech. Tyto činnosti nicméně realizuje podprůměrný podíl škol, a představují tak určitý potenciál pro další rozvoj.

Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi je realizována spíše v menší míře a zároveň je považována za podprůměrně důležitou.

Schéma 3 | Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

C.10 Překážky, na které školy naráží v rámci podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli

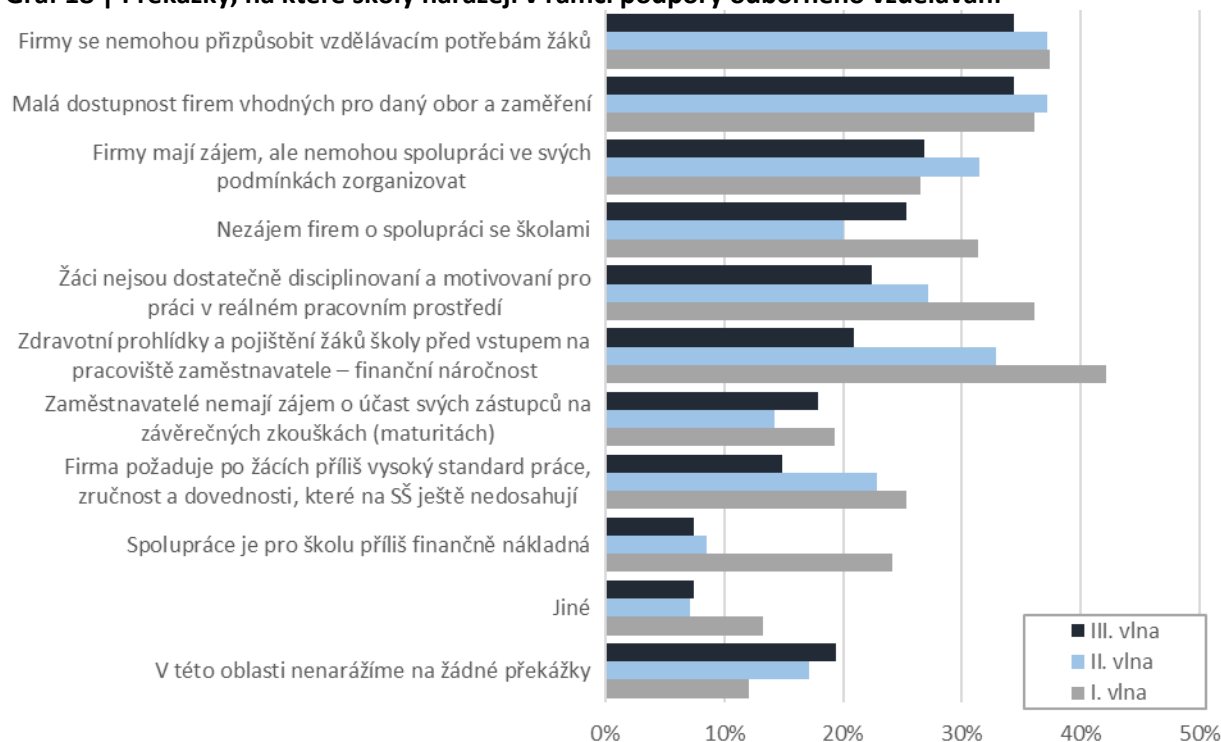
V oblasti odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli se neobjevila žádná překážka, se kterou by se setkala alespoň polovina škol.

Více než třetina škol naráží na firmy, které se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků, nebo na malou dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (shodně 34 %). Školy se dále potýkají se skutečností, že firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat (27 %), nebo s nezájmem firem o spolupráci se školami (25 %). Pětina škol označuje za problematickou nedostatečnou disciplinovanost a motivovanost žáků pro práci v reálném pracovním prostředí (22 %) nebo finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště zaměstnavatele (21 %).

V menší míře považují školy za problematické, pokud zaměstnavatelé nemají zájem o účast svých zástupců na závěrečných zkouškách či maturitách (18 %), firma požaduje po žácích příliš vysoký standard práce, zručnost a dovednosti, které na SŠ ještě nedosahují (15 %), nebo pokud je spolupráce pro školu příliš finančně nákladná (7 %). 19 % škol se v této oblasti nepotýká se žádnými překážkami.

Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny překážek k poklesu podílu škol, který se s nimi potýká. Oproti I. vlně šetření se nejvíce zlepšila situace u finanční náročnosti zdravotních prohlídek a pojištění před vstupem na pracoviště (pokles o 21 p. b. vůči I. vlně), příliš finančně nákladné spolupráce pro školu (pokles o 17 p. b.) a nedostatečné disciplinovanosti a motivovanosti žáků pro práci v reálném pracovním prostředí (pokles o 14 p. b.).

Graf 18 | Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory odborného vzdělávání

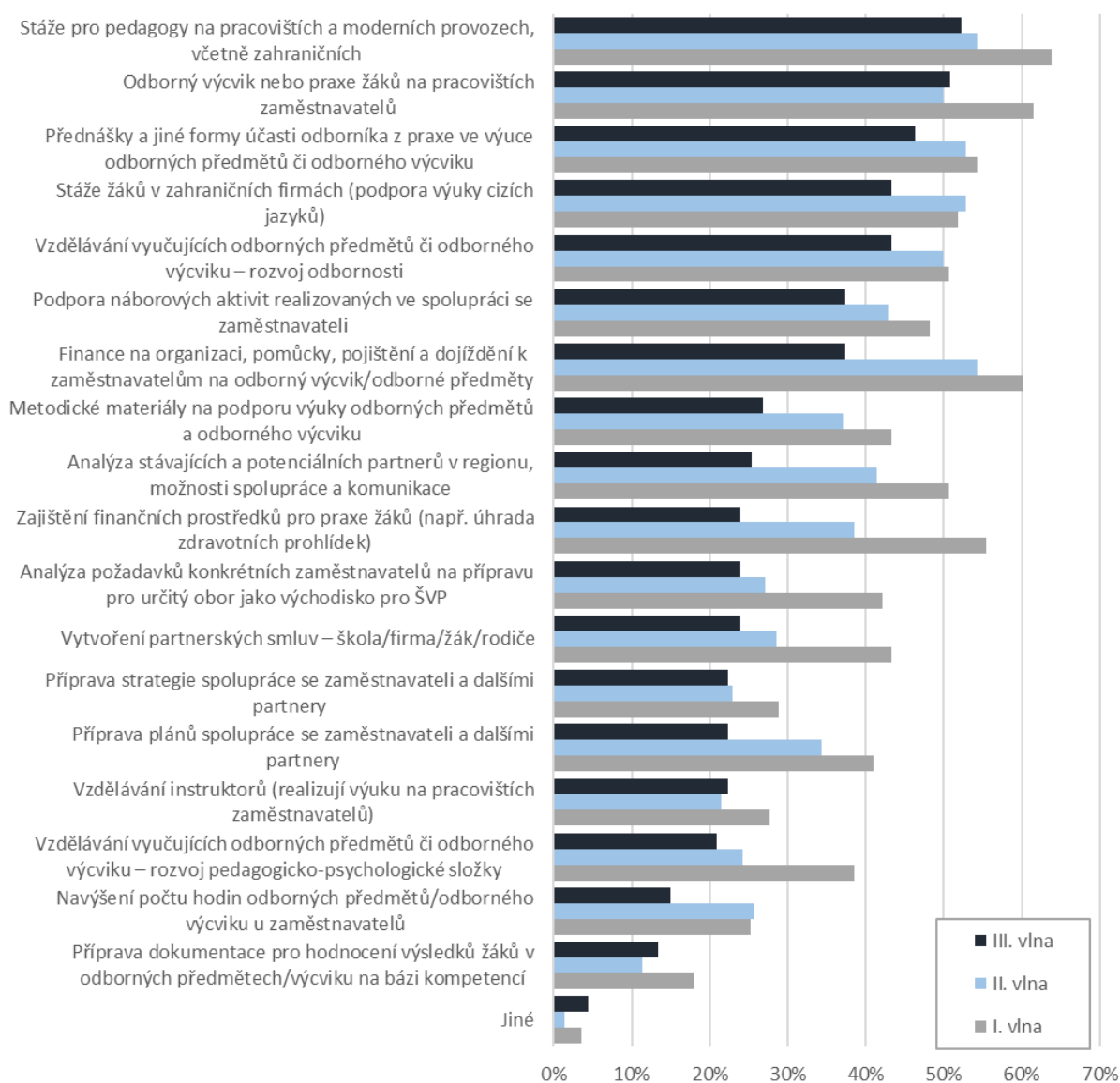
Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

C.11 Opatření pro zlepšení realizace podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli

V oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů by školy v Královéhradeckém kraji nejvíce ocenily stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (52 %) a odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (51 %). Školy by dále potřebovaly přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (46 %), stáže žáků v zahraničních firmách nebo vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti (shodně 43 %). Více než třetina škol by uvítala podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli a finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik (shodně 37 %). Školy dále považují za potřebné metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku (27 %) či analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace (25 %).

Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny opatření k poklesu jejich potřebnosti. Oproti I. vlně šetření největší snížení nastalo u potřeby zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (pokles o 32 p. b. oproti I. vlně), analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (pokles o 25 p. b. oproti I. vlně) a financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty (pokles o 23 p. b. oproti I. vlně).

Graf 19 | Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory odborného vzdělávání

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

C.12 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

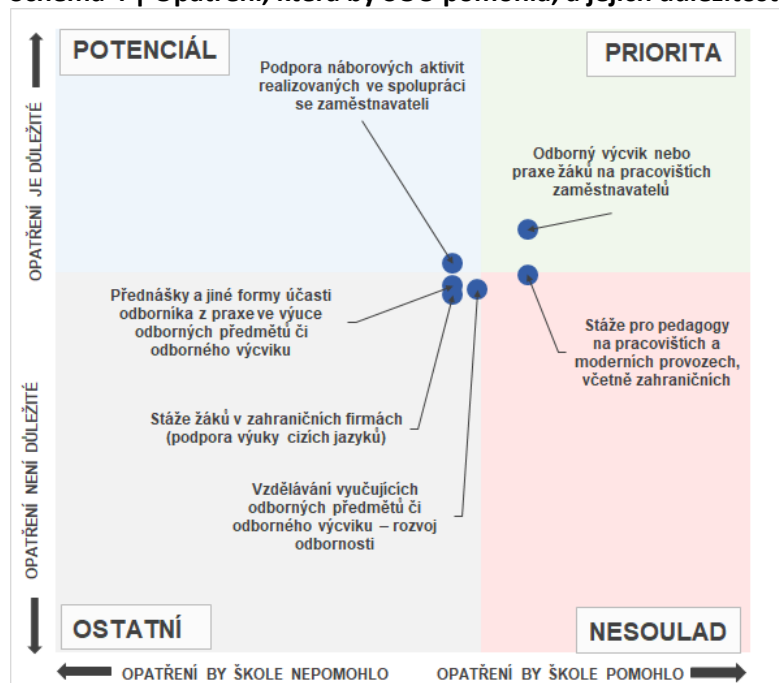
Střední odborná učiliště uvedla, že by jim pro podporu odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli pomohl především odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (shodně 68 %). Ve značné míře by učiliště uvítala také vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti (61 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku, podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli a stáže žáků v zahraničních firmách (shodně 57 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními pro podporu odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli zohlednili také jejich důležitost, hlavní prioritou je odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Toto opatření je zmiňováno nejčastěji a je mu přisuzována nejvyšší důležitost. Na spodní hranici prioritních opatření se nachází stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech. Podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se

zaměstnavateli považuje za potřebnou relativně nižší podíl škol. Toto opatření je nicméně hodnoceno jako důležité, a představuje tak určitý potenciál pro další rozvoj.

Pod hranicí potenciálu se nachází přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce, stáže žáků v zahraničních firmách a vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti. Tato opatření zmiňuje nižší podíl škol a zároveň jsou hodnocena i jako relativně méně důležitá.

Schéma 4 | Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

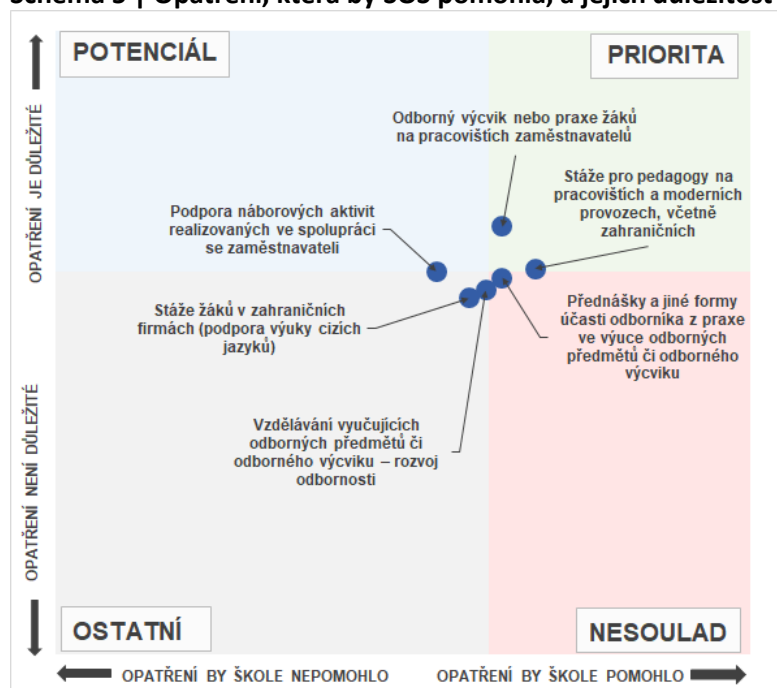
Střední odborné školy by nejvíce ocenily stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (69 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce a odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (shodně 64 %). Školy dále považují za potřebné vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti (62 %), stáže žáků v zahraničních firmách (60 %) a podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (55 %).

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory odborného vzdělávání je hlavní prioritou odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Toto opatření je zmiňováno nadprůměrně často a je mu přikládána nejvyšší důležitost. Prioritou jsou dále také stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech. Těsně pod hranicí prioritních opatření se nachází přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce.

Podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli je zmiňována v menší míře, nicméně její důležitost se pohybuje na úrovni průměru, a představuje tedy určitý potenciál dalšího rozvoje.

Pod hranicí potenciálu se nachází stáže žáků v zahraničních firmách a vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku za účelem rozvoje odbornosti, jejich důležitost je mírně podprůměrná.

Schéma 5 | Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

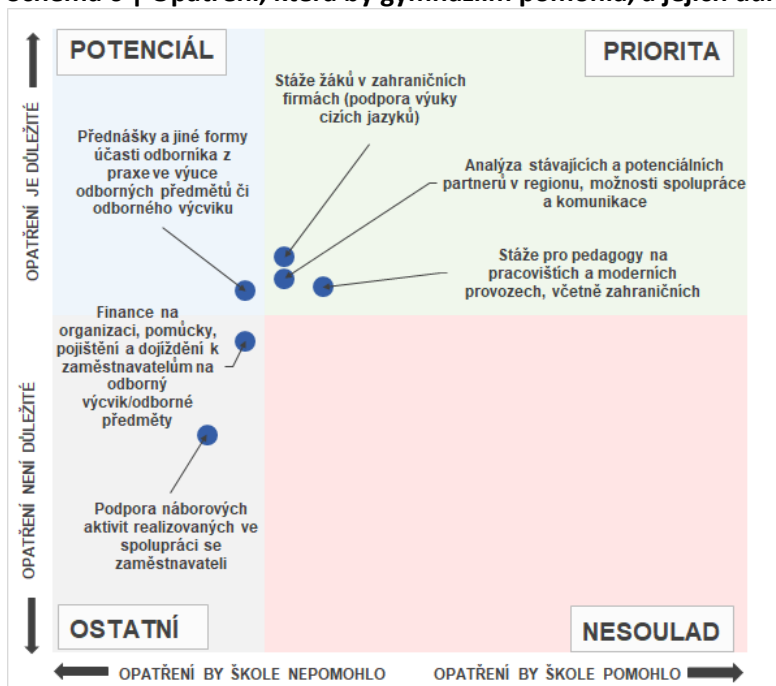
Gymnázia se v rámci podpory odborného vzdělání pro jednotlivá opatření příliš nevysslovovala. Nejvyšší podíl gymnázií by uvítal stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (39 %). Třetina gymnázií označuje za potřebnou analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a stáže žáků v zahraničních firmách (shodně 33 %). Gymnázia by uvítala rovněž přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce, finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům (shodně 28 %) a podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (22 %).

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření pro podporu odborného vzdělávání představují prioritu stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a stáže žáků v zahraničních firmách. Tato opatření jsou gymnáziím zmiňována nejčastěji a zároveň jsou hodnocena jako důležitá.

Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku představují pro gymnázia potenciál. Sice se nejedná o nejčastěji zmiňovaná opatření, ale je jim přisuzována nadprůměrná důležitost.

Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům a podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli by školám pomohly v relativně menší míře a zároveň jsou pokládány i za méně důležité.

Schéma 6 | Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

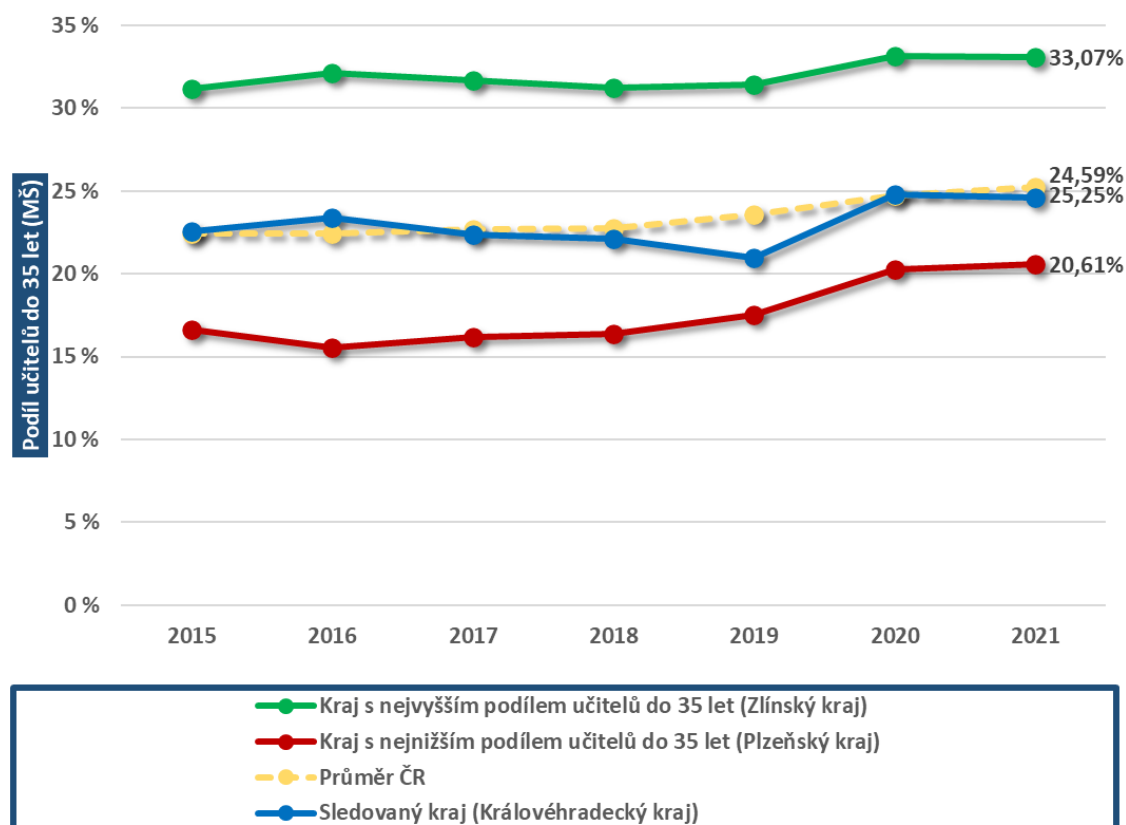
Další informace z celé zprávy jsou dostupné na: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol

Nejenom výsledky žáků jsou důležité pro sledování kvality a nerovností české vzdělávací soustavy. Pro budoucí stabilitu systému a zejména pro zlepšení kvality českého vzdělávání je klíčová otázka vzdělávání a rozvoje pedagogů. Výsledky žáků jsou totiž kvalitou pedagogů zásadně ovlivňovány. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol tak představuje klíčový faktor pro kvalitní vzdělávání a úspěch školního prostředí. Pedagogové a školní leadeři hrají nezastupitelnou roli při formování a rozvoji mladé generace, a proto je důležité poskytnout jim nejen potřebné zdroje, ale také adekvátní podporu a příležitosti k osobnímu i profesnímu růstu.

První graf zobrazuje počet učitelů do 35 let, který je důležitým indikátorem naznačujícím, zda-li je budoucnost školství v kraji udržitelná a zda-li je v kraji dostatečná pracovní síla, která nahradí učitele odcházející do důchodu. Republikový průměr učitelů MŠ do 35 let je kolem 25 %. Královéhradecký kraj má ve sledovaném období průměrný podíl učitelů do 35 let v MŠ

Graf 20 | Podíl učitelů do 35 let (MŠ)

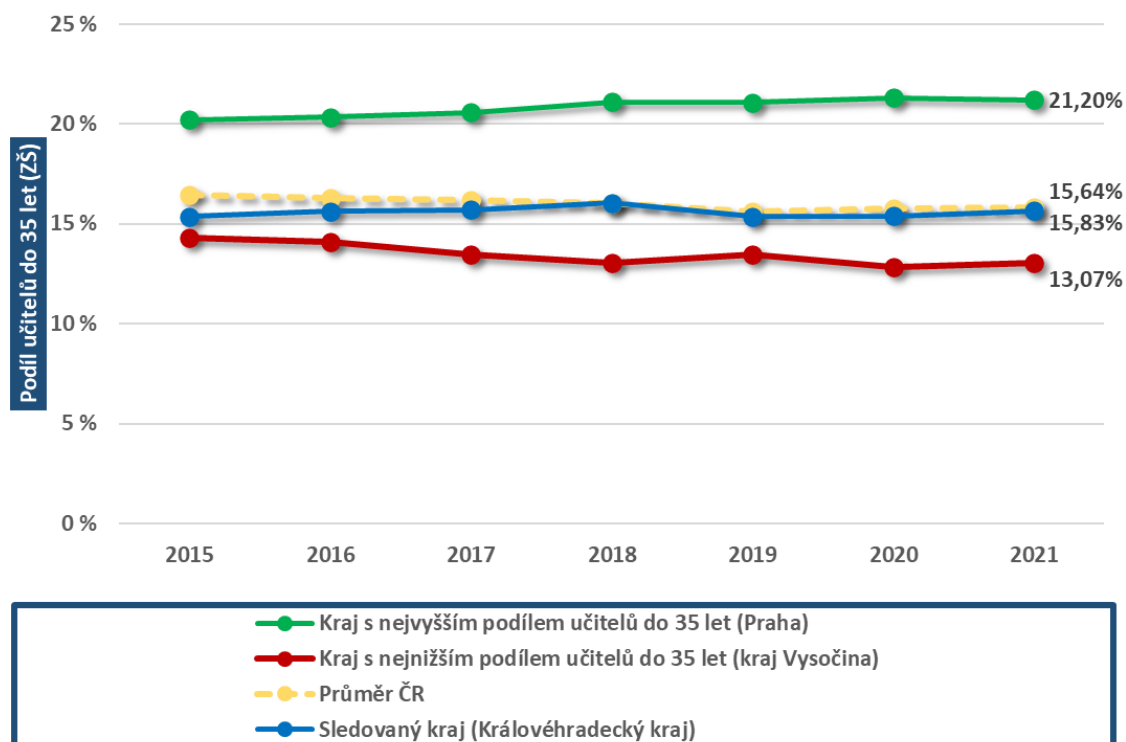
Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Na základních školách je ale obrázek odlišný. Republikový průměr je pouhých 16 % učitelů do 35 let. Královéhradecký kraj tento republikový průměr kopíruje. Výsledky průzkumu OECD z roku 2016 ukázaly, že průměrný počet mladých učitelů na ZŠ je v České republice pod průměrem OECD (Shewbridge, 2016). Výzkum OECD definuje mladé učitele jako učitele do 40 let. Ve sledovaném roce 2014 bylo těchto učitelů na ZŠ v ČR 31 %. Průměr OECD ale činil 41 %. České republice tak kvůli stárnoucí populaci učitelů hrozí vážné nedostatky učitelské pracovní síly na ZŠ.

Analýza od Korbela a Prokopa (2021) pod záštitou PAQ Research a Učitel naživo přitom ukázala, že učitelskou profesi by si vybralo daleko více studentů hlásících se na vysoké školy. Okolo 38 % studentů, kteří se nehlásili na žádnou pedagogickou fakultu odpovědělo, že za jiných podmínek by učitelskou

profesi zvažovali. Nejvíce je však odrazovala samotná podoba učitelské práce (47 %), studium na pedagogické fakultě (39 %), a nakonec nízké platové ohodnocení (14 %). Propočty této studie ukázaly, že nebýt těchto bariér a v případě, že by si všichni tito studenti skutečně podali přihlášku, vzrostlo by procento uchazečů o studium z 25 % na 41 %.

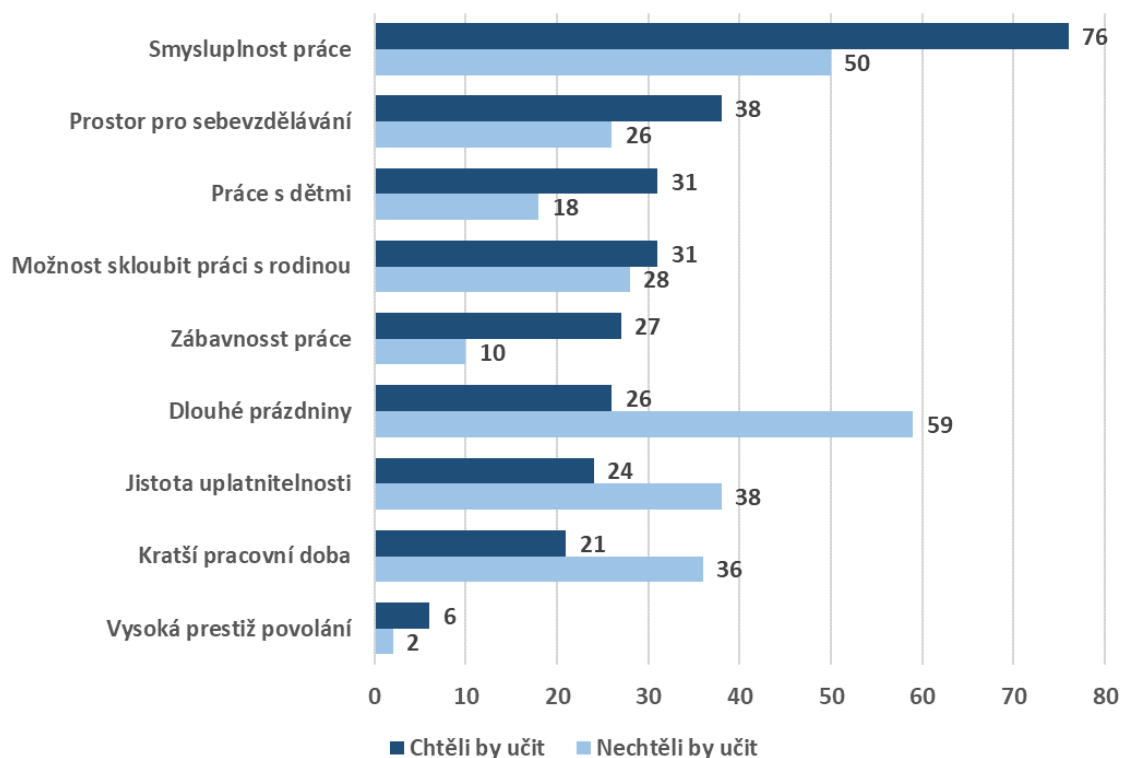
Graf 21 | Podíl učitelů do 35 let (ZŠ)

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Graf 22 pocházející ze studie Korbela a Prokopa (2021) představuje pohled studentů na výhody učitelské profese. Studenti, kteří chtějí učit, mají nejsilnější motivaci pro výkon této profese v její smysluplnosti a prostoru pro sebevzdělávání. Naopak studenti, kteří by tuto profesi vykonávat nechtěli, vidí velkou výhodu učitelství v možnosti dlouhých prázdnin, jistotě uplatnitelnosti a kratší pracovní době.

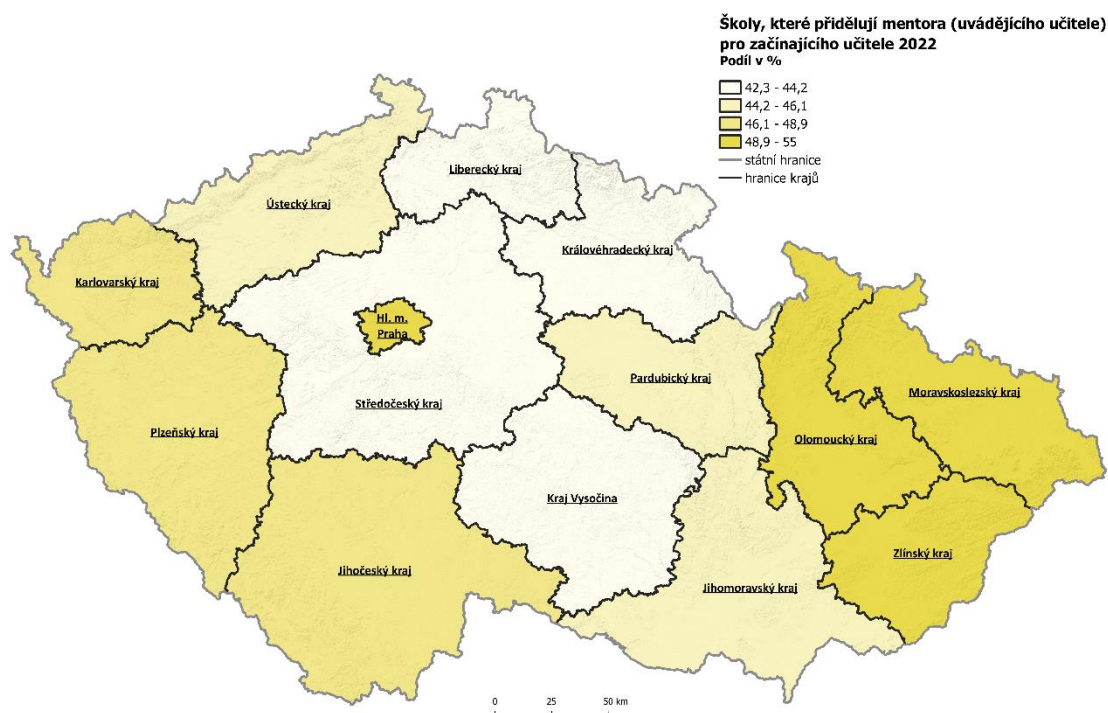
Graf 22 | Které z následujících výhod učiteléské profese považujete za zásadní?

Zdroj: Korbel, Prokop pro PAQ Research, *Učitel naživo, 2021; přepracováno*

Mentoring neboli přidělení “uvádějícího učitele” začínajícímu učiteli je v mnoha zahraničních zemích běžná praxe zakotvená v legislativě. V České republice taková legislativa neexistuje, a proto je dobré sledovat, zda-li tak školy činí sami či nikoliv. Uvádění začínajícího učitele je přitom důležitou součástí začátků v nové profesi a novém kolektivu, napomáhá k socializaci, sebevědomí a sebereflexi začínajícího učitele (Vítečková, 2018). Nejčastěji přiděluje uvádějícího učitele začínajícímu učiteli ředitel školy na základě zkušeností uvádějícího učitele a podobné aprobace. Výzkumy přitom uvádějí, že více než profesní kvality začínající učitelé oceňují u uvádějících učitelů kvality lidské jako je tolerance, ochota ke spolupráci, empatie atd. (Kessel, 2010; Prokešová, 2000). Následující mapa 21 ukazuje, v jaké míře se kraje liší v míře přidělování uvádějících učitelů pro začínající učitele v roce 2022. Uvádějící učitele přiděluje nejvíce škol v Moravskoslezském, Olomouckém a Zlínském kraji a také v Praze. Naopak školy v Libereckém kraji, Královéhradeckém, Středočeském a v Kraji Vysočina přidělují uvádějícího učitele začínajícímu učiteli v nejnižší míře.

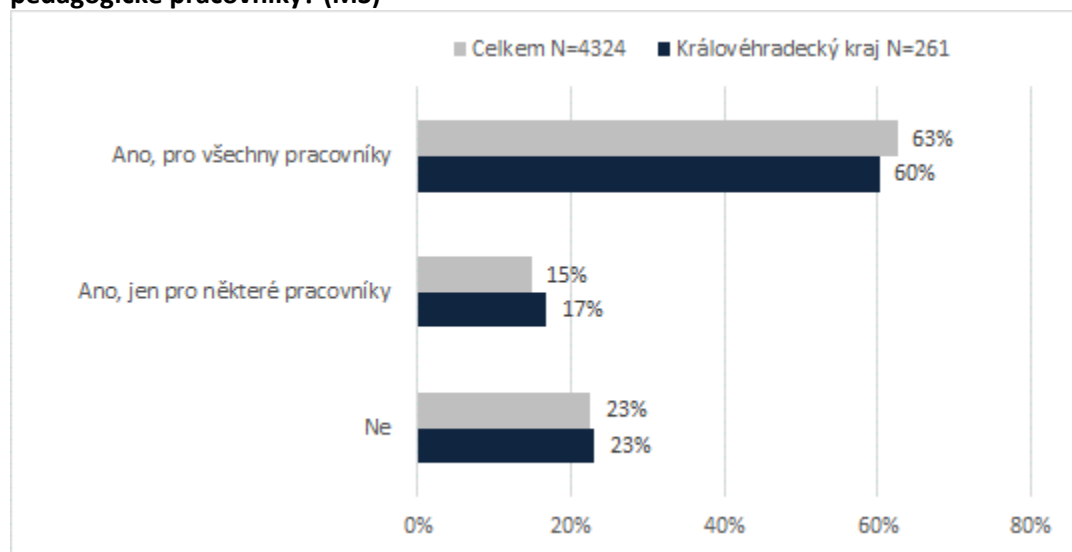
Mapa 21 | Školy přidělující mentora (uvádějícího učitele) pro začínajícího učitele 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

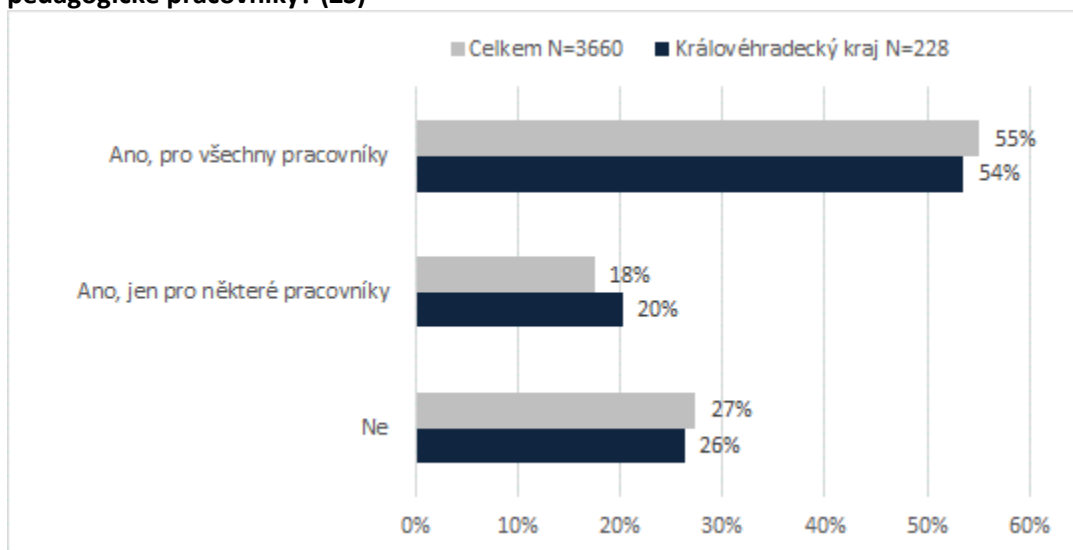
Když se zaměříme na další vzdělávání pedagogických pracovníků, je patrné, že mateřské školy v Královéhradeckém kraji, podobně jako v celé ČR, zpravidla vytváří pro všechny pedagogické pracovníky vzdělávací plány. V případě základních a středních škol jsou pro všechny pedagogické pracovníky vytvářeny plány dalšího rozvoje přibližně v polovině případů.

Graf 23 | Jsou ve Vaší škole vytvářeny vzdělávací plány, plány osobního rozvoje apod. pro pedagogické pracovníky? (MŠ)

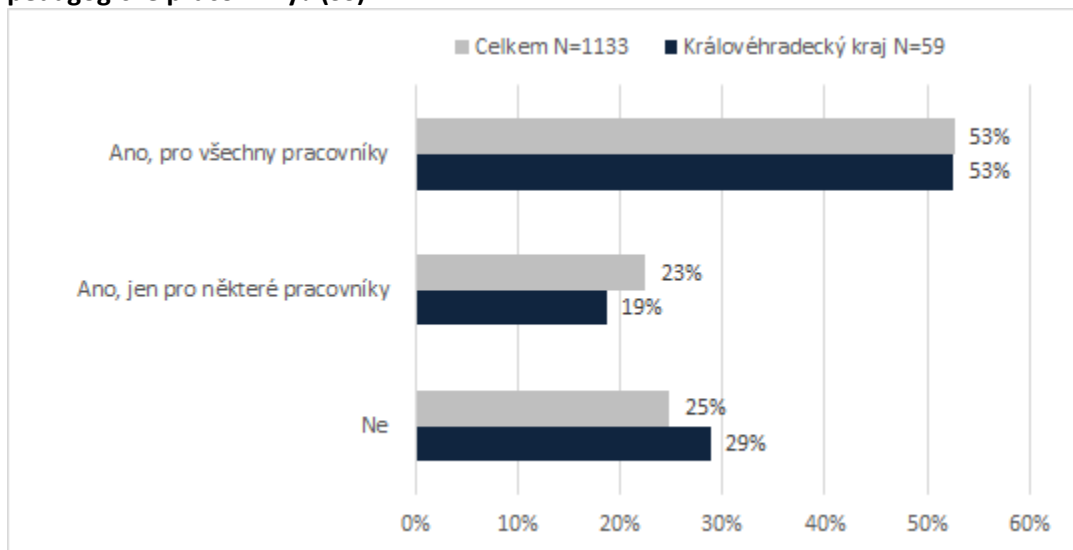
Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Graf 24 | Jsou ve Vaší škole vytvářeny vzdělávací plány, plány osobního rozvoje apod. pro pedagogické pracovníky? (ZŠ)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

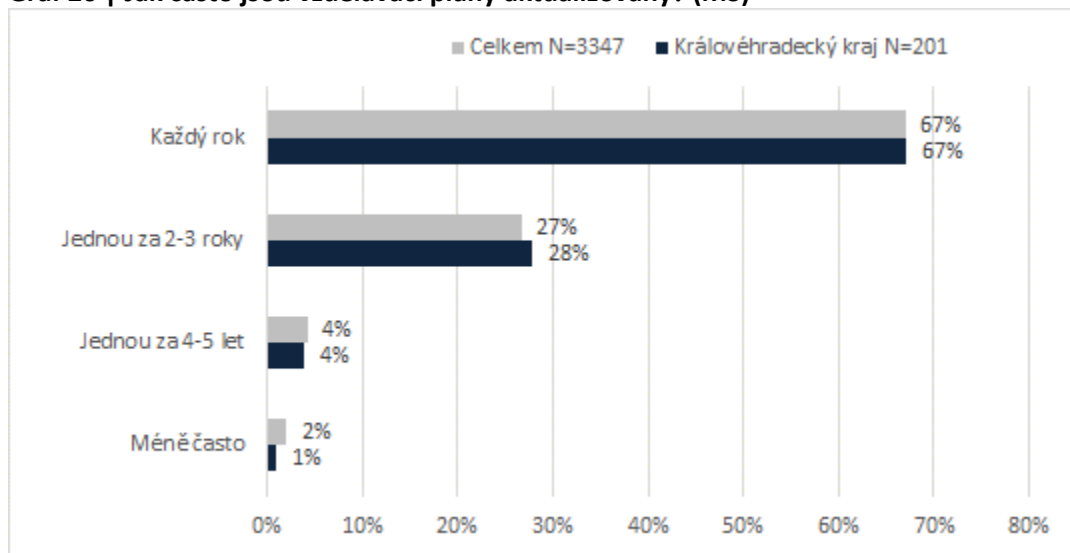
Graf 25 | Jsou ve Vaší škole vytvářeny vzdělávací plány, plány osobního rozvoje apod. pro pedagogické pracovníky? (SŠ)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

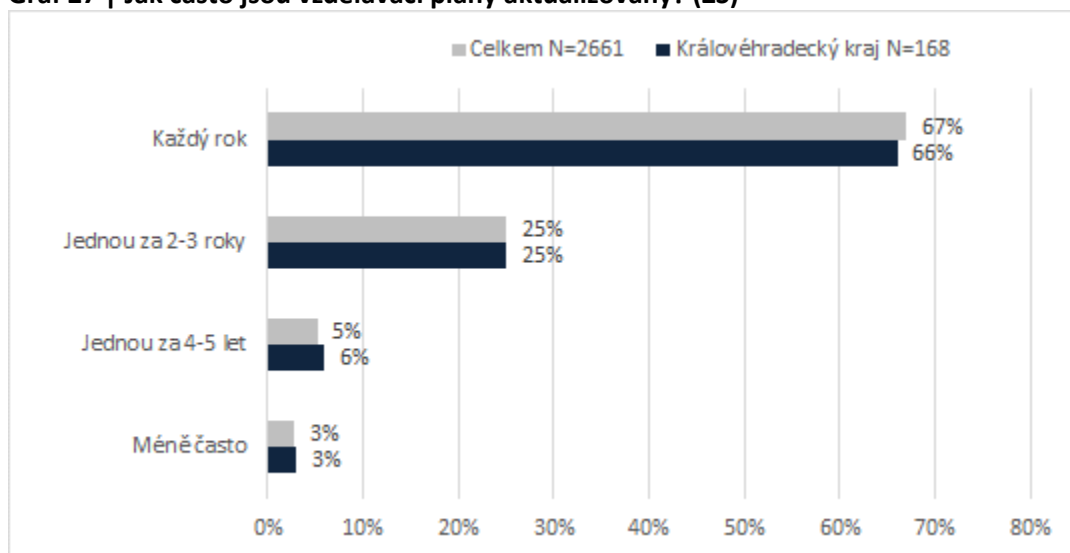
Každoroční aktualizaci vzdělávacích plánů provádí v Královéhradeckém kraji 67 % mateřských škol, 66 % základních škol a 76 % středních škol. Obecně je účast škol na této aktivitě stejná nebo v případě středních škol vyšší než v rámci celé ČR.

Graf 26 | Jak často jsou vzdělávací plány aktualizovány? (MŠ)

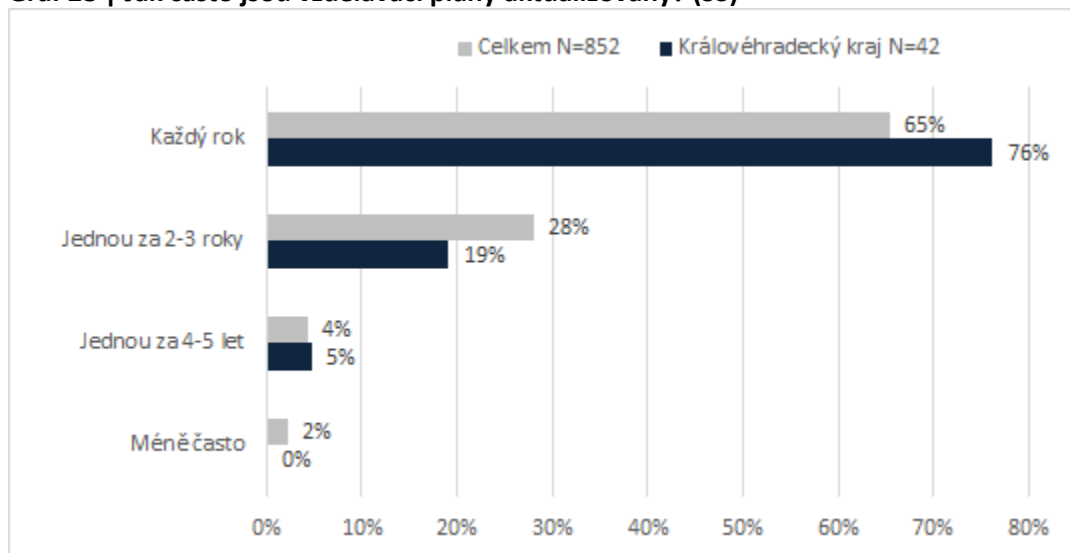
Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Graf 27 | Jak často jsou vzdělávací plány aktualizovány? (ZŠ)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

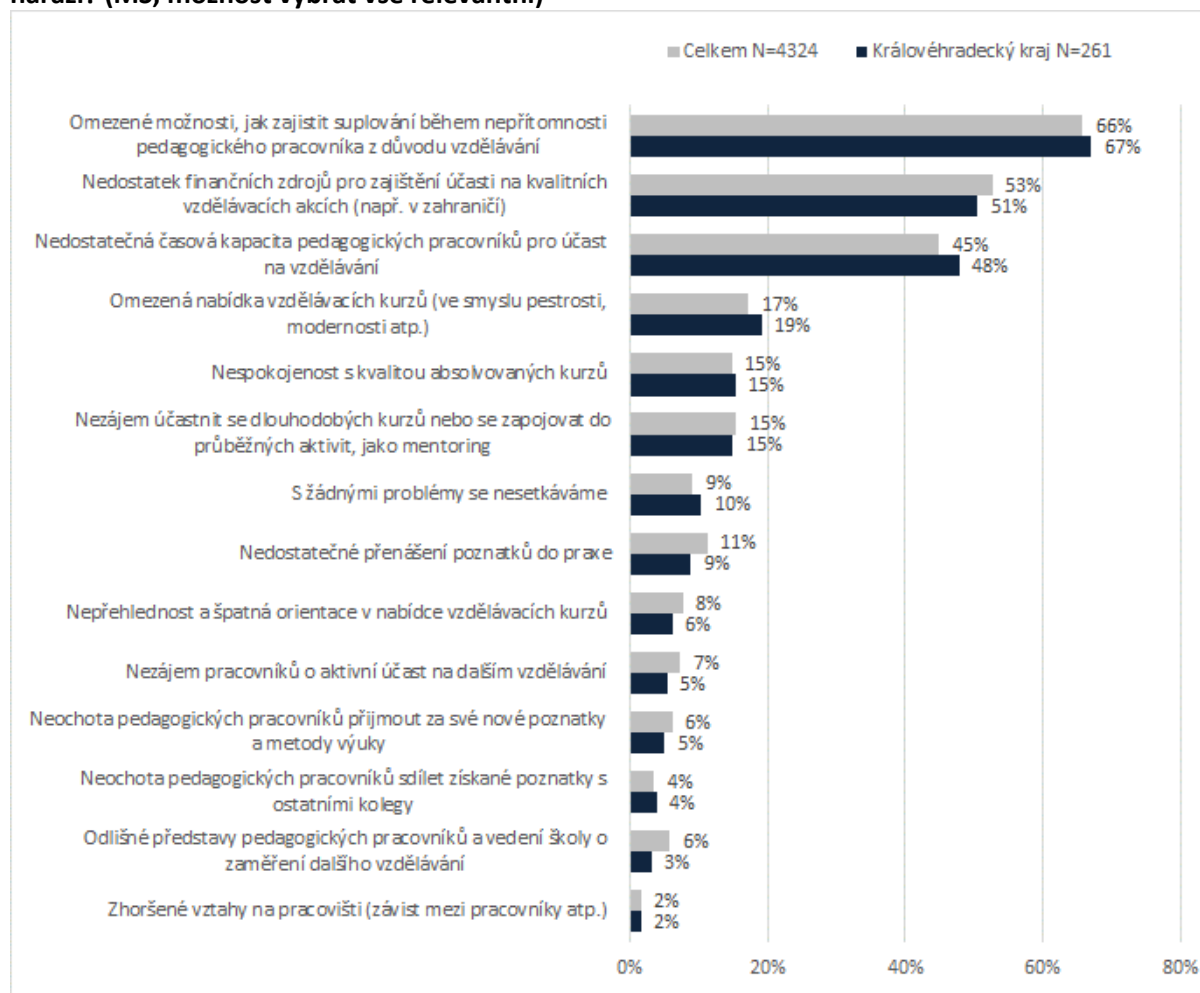
Graf 28 | Jak často jsou vzdělávací plány aktualizovány? (SŠ)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Když se zaměříme na překážky, na které školy v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků naráží, jsou pro mateřské školy nejvýznamnější problém omezené možnosti, jak zajistit suplování během nepřítomnosti pedagogického pracovníka z důvodu vzdělávání a s větším odstupem pak nedostatek finančních zdrojů pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích (např. v zahraničí). Oproti hodnotám na úrovni celé ČR je pak mírně patrnějším problémem nedostatečná časová kapacita pracovníků pro účast na vzdělávání.

Graf 29 | Na jaké překážky v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků Vaše škola často narazí? (MŠ, možnost vybrat vše relevantní)

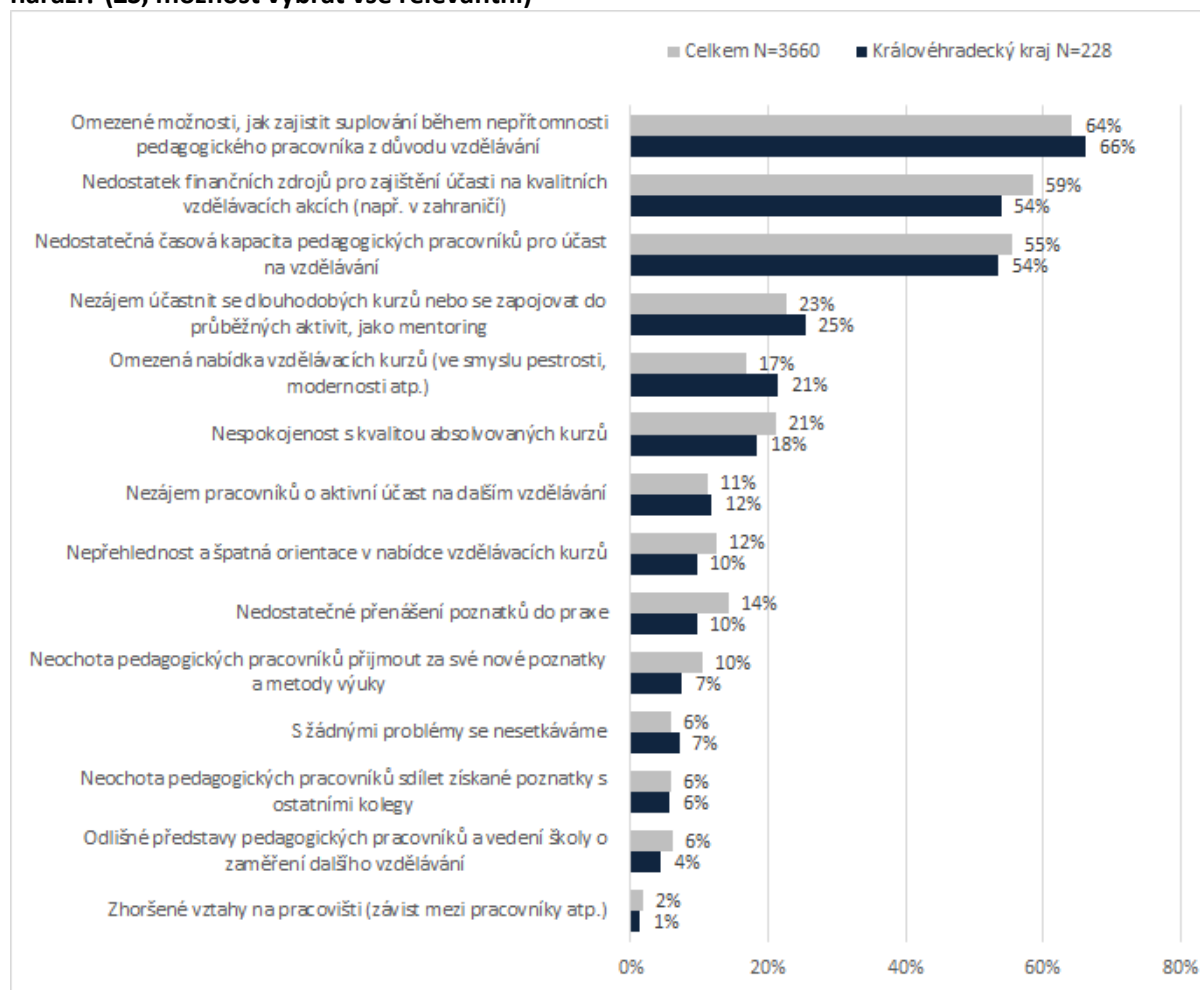

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

V souvislosti s překážkami ve vzdělávání pedagogických pracovníků jsou pro základní školy nejvýznamnějšími problémy omezené možnosti, jak zajistit suplování během nepřítomnosti pedagogického pracovníka z důvodu vzdělávání, nedostatek finančních zdrojů pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích (např. v zahraničí) a nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků pro účast na vzdělávání.

Oproti hodnotám na úrovni celé ČR je pak mírně méně patrným problémem nedostatek finančních zdrojů pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích (např. v zahraničí) a naopak patrnějším problémem je omezená nabídka vzdělávacích kurzů.

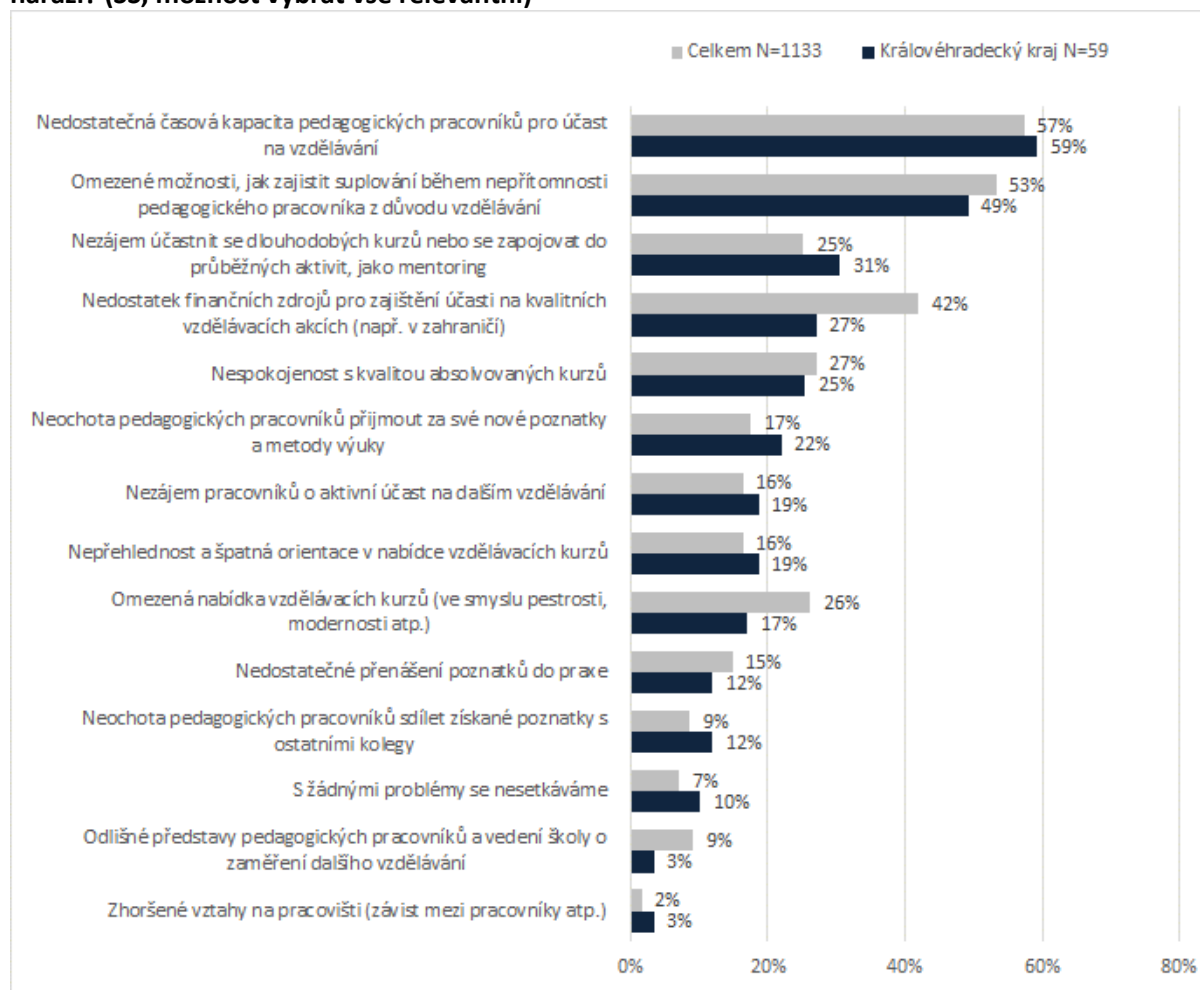
Graf 30 | Na jaké překážky v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků Vaše škola často naráží? (ZŠ, možnost vybrat vše relevantní)

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

V souvislosti s překážkami ve vzdělávání pedagogických pracovníků jsou pro střední školy nejvýznamnějšími problémy nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků pro účast na vzdělávání a dále omezené možnosti, jak zajistit suplování během nepřítomnosti pedagogického pracovníka z důvodu vzdělávání. Výraznější ve srovnání s celou ČR pak je nezájem účastnit se dlouhodobých kurzů. Naopak méně výrazné jsou problémy s nedostatkem finančních zdrojů a omezenou nabídkou vzdělávacích kurzů.

Graf 31 | Na jaké překážky v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků Vaše škola často naráží? (SŠ, možnost vybrat vše relevantní)

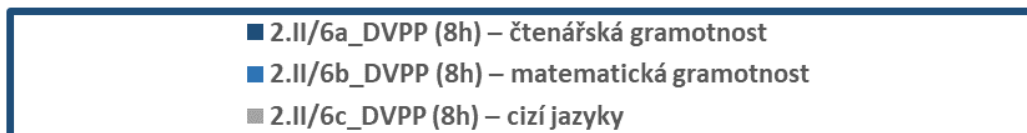
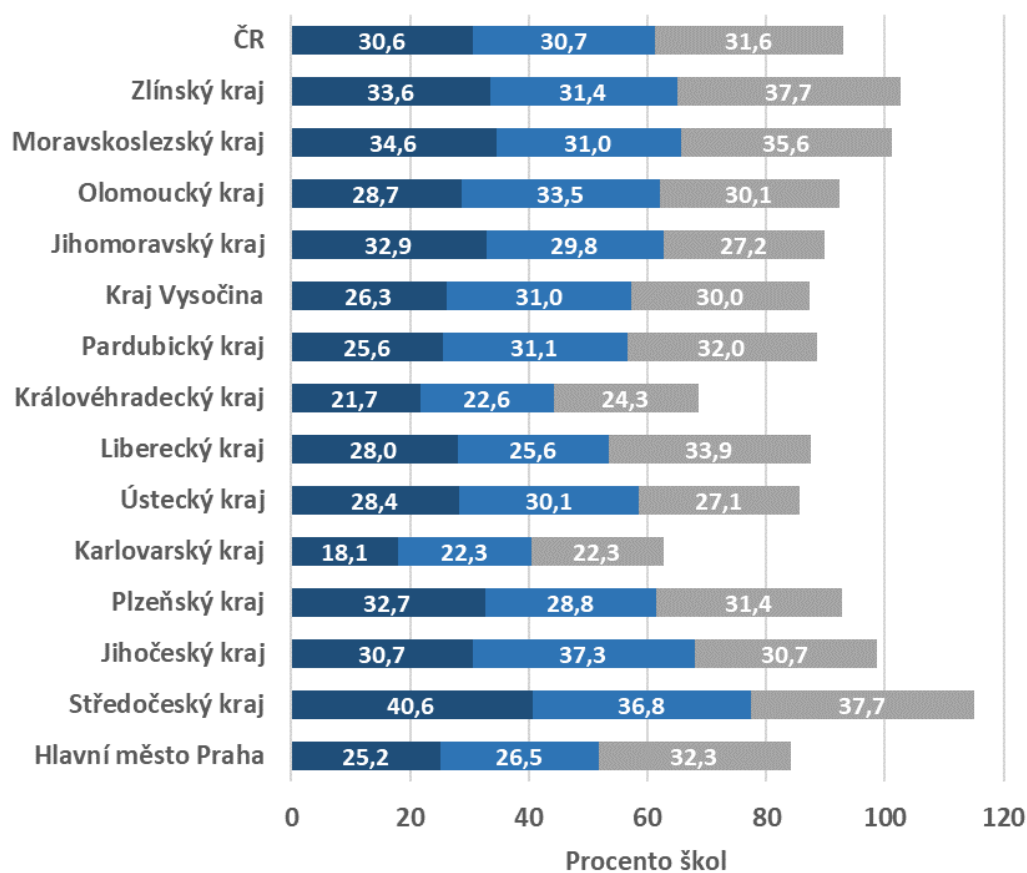

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Základní školy si v největší míře volí šablonu Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP² v oblasti osobnostně sociální rozvoj, průměrně 32,9 % ZŠ v České republice. Další šablony Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP, které si ZŠ v ČR volí ve větší míře, jsou šablony cizí jazyky, matematická gramotnost a čtenářská gramotnost, které si volí přibližně 31 % ZŠ. O něco méně bývají voleny šablony Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP v oblasti ICT, polytechnického vzdělávání a projektové výuky. ZŠ v Královéhradeckém kraji si vybírají všechny šablony Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP v menší míře, než je průměr ČR.

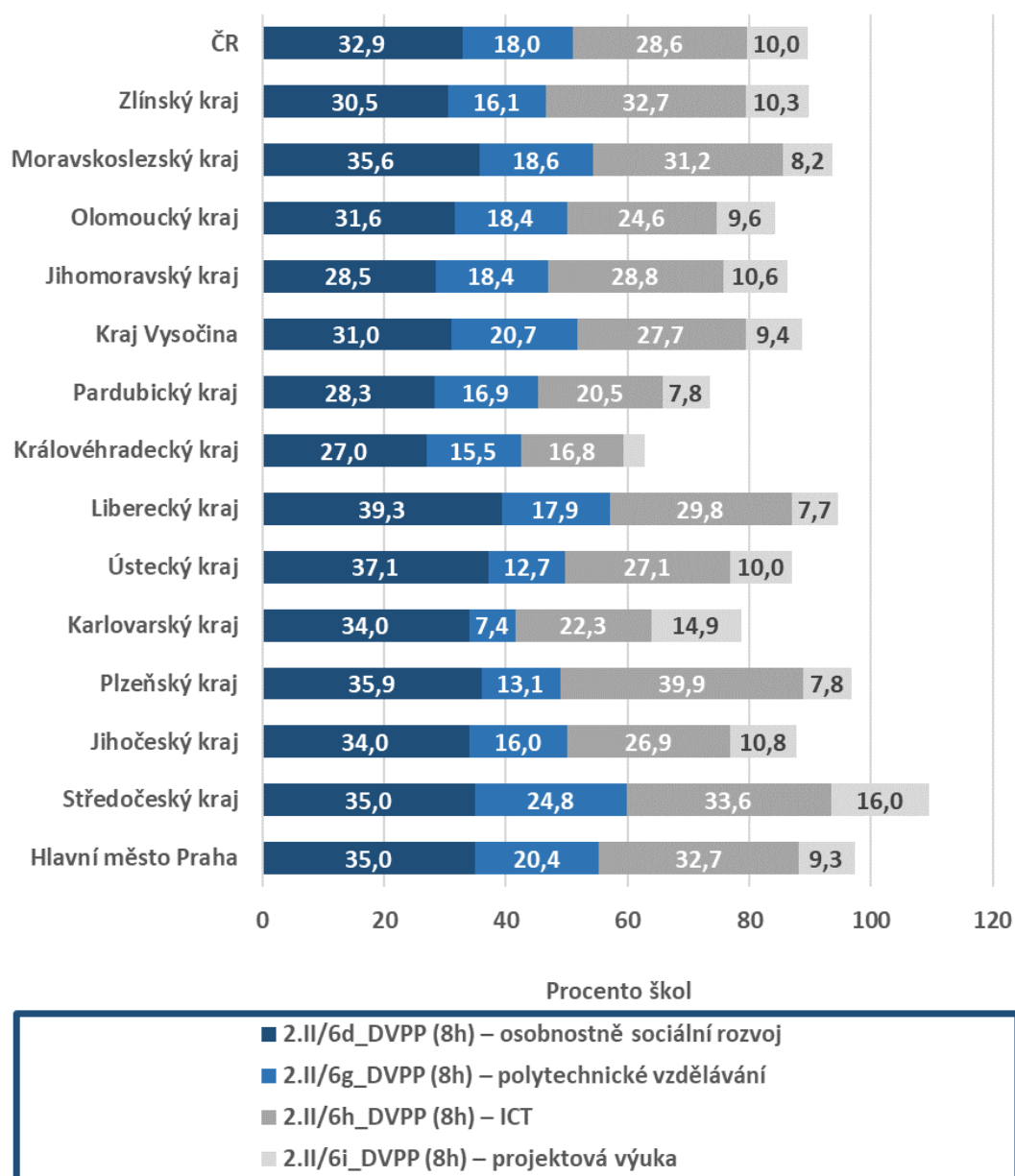
² 2.II/6 Vzdělávání pedagogických pracovníků ZŠ – DVPP (v rozsahu 8 hodin)

Graf 32 | Procento základních škol, které si zvolily danou šablonu

Pozn.: Popisky hodnoty nižších než 10 % nejsou zobrazeny; součet škol může být vyšší než 100 % (školy volí z více šablon).

Graf 33 | Procento základních škol, které si zvolily danou šablonu

Zdroj: Šablony OP VVV

Pozn.: Popisky hodnot nižších než 7 % nejsou zobrazeny; součet škol může být vyšší než 100 % (školy volí z více šablon)

E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu

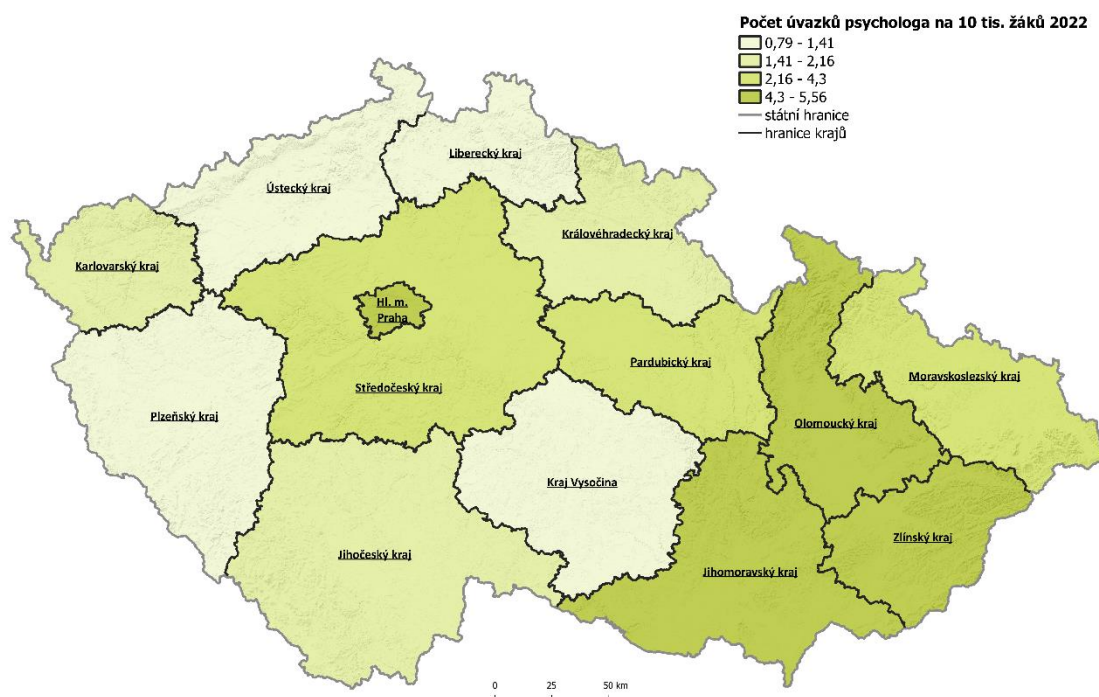
Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu představuje základní princip spravedlivého vzdělávání. Každý žák, bez ohledu na své schopnosti, socioekonomické zázemí, etnický původ nebo jakékoliv jiné rozdíly, by měl mít stejnou možnost získat kvalitní vzdělání a plně se rozvíjet. Rovnost ve vzdělání znamená vytvoření podmínek, ve kterých budou všechny potřeby a individuální rozdíly žáků respektovány a adresovány.

A právě podpůrné profese, jako jsou školní psychologové a speciální pedagogové, hrají klíčovou roli v poskytování podpory a pomoci žákům, kteří se potýkají s různými vzdělávacími a emocionálními překážkami. Školní psychologové mají za úkol poskytovat psychologickou podporu žákům s různými emocionálními problémy a potřebami. Pomoc se může věnovat duševnímu zdraví, sociálním vztahům, učení a chování. Dále školní psychologové provádějí psychologická hodnocení žáků, která mohou zahrnovat testování inteligence, emocionálního a akademického vývoje a dalších oblastí, které ovlivňují školní výkon. Na základě těchto hodnocení mohou navrhnout vhodné intervence a podporu, jako je například individuální terapie, skupinová terapie nebo podpora rodiny. Mezinárodní studie navíc dokázaly, že vyšší podíl školních psychologů je pozitivně asociován s lepšími výsledky žáků a zmírňováním negativního efektu nižšího socioekonomického statusu žáka (López, Cárdenas & Gonzáles, 2021).

Speciální pedagogové se zaměřují na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a pracují na vytváření individuálních vzdělávacích plánů (IVP), které jsou přizpůsobeny potřebám konkrétních žáků. Tyto plány zahrnují různé strategie a techniky, které mají žákům pomoci překonat různé výzvy, jako jsou například poruchy učení (dyslexie, dysgrafie), ADHD nebo poruchy autistického spektra. Speciální pedagog také úzce spolupracuje s vedením školy, pedagogy, a zákonnými zástupci a spolupracuje jak se školskými poradenskými zařízeními, tak se zdravotnickými, sociálními či dalšími službami. Speciální pedagogové jsou pro školská řazení doporučováni také v mezinárodních studiích, které říkají, že speciální pedagogika pomáhá dětem s poruchami učení k lepším výsledkům. Zároveň platí, že čím dříve je speciální pedagogika zahájena, tím lepších akademických výsledků žák dosahuje (Hanushek, Kain & Rikvin, 2002; Hurwitz et al., 2019; Schwartz, Hopkins, & Stiefel, 2021).

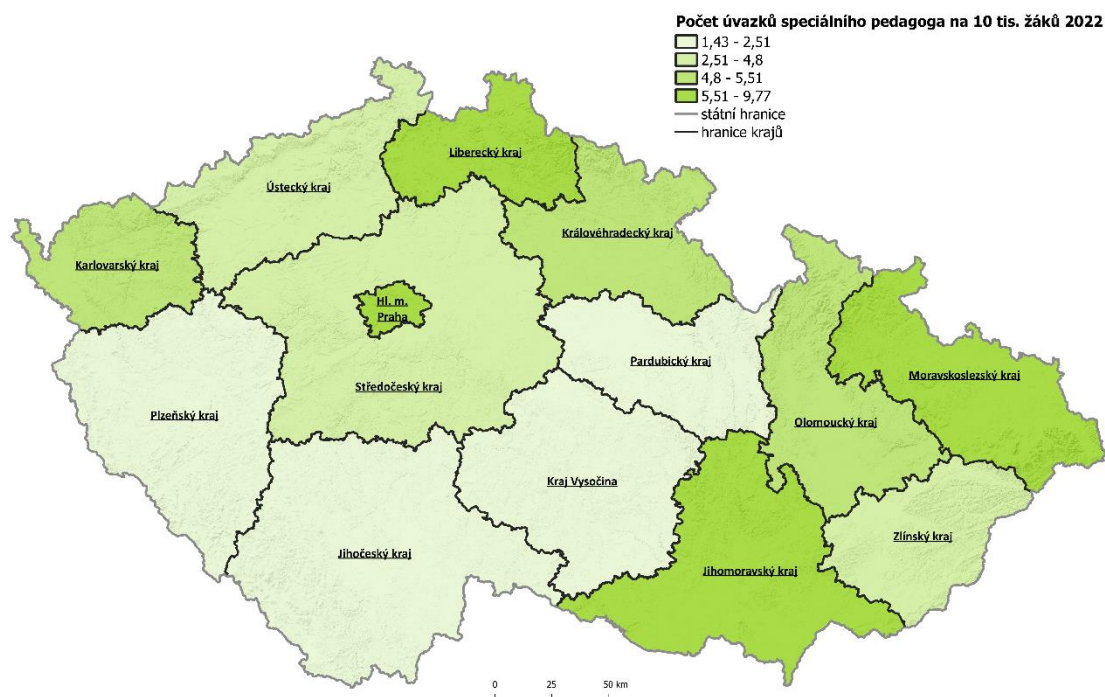
Školních psychologů a speciálních pedagogických pracovníků je méně v těch regionech, které se vyznačují nižší kvalitou života, nižším počtem vysokých škol a nižší mírou urbanizace (České školství v mapách, 2022). V takových oblastech mívají školní psychologové a speciální pedagogové na starost více žáků než v oblastech, kde jsou hodnoty zmiňovaných proměnných vyšší. Problém lze nalézt hlavně v oblastech vzdálenějších od hlavních krajských měst. V Královéhradeckém kraji je mírně nižší počet úvazků školního psychologa a mírně vyšší počet úvazků speciálního pedagoga. Školní psychologové a speciální pedagogové jsou přitom důležitou součástí kvalitního školství.

Mapa 22 | Počet úvazků psychologa na 10 tis. žáků 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 23 | Počet úvazků speciálního pedagoga na 10 tis. žáků 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

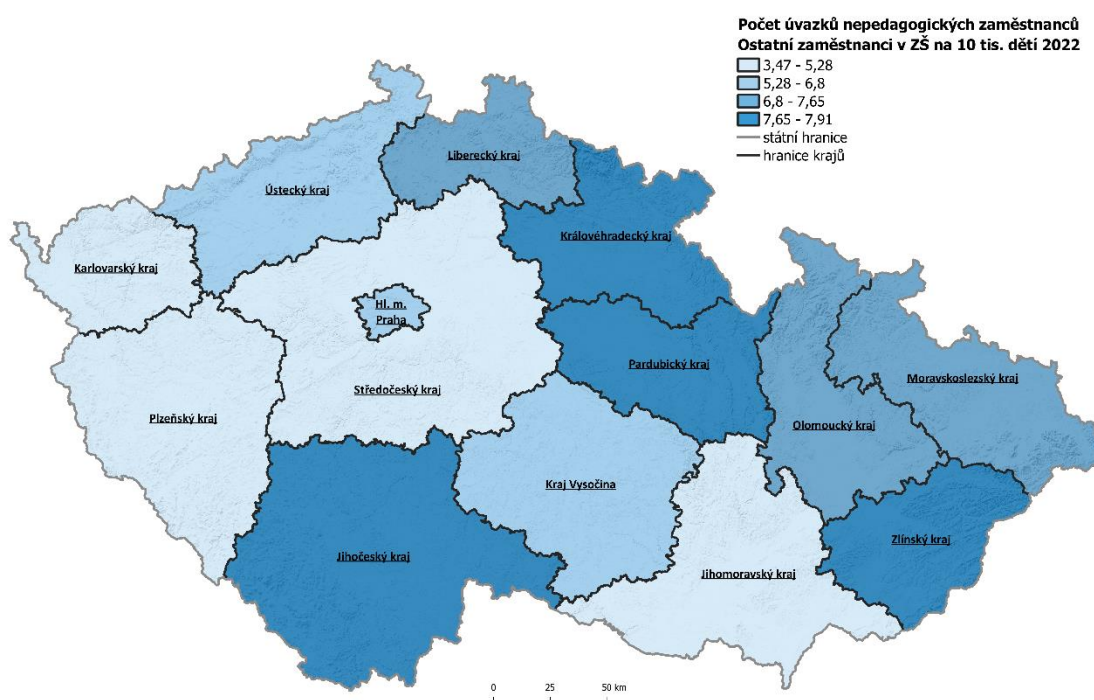
Nepedagogičtí pracovníci v rámci školství jsou zaměstnanci školy, kteří nevykonávají funkci učitele nebo výchovného poradce. K této skupině pracovníků mohou patřit mezi jinými administrativní pracovníci, kuchaři, údržbáři, knihovníci atd. Nepedagogičtí zaměstnanci mají důležité úkoly, například organizují a řídí administrativní záležitosti, zajišťují fungování provozu školy, spravují dokumentaci a

evidence, řídí ekonomické a finanční záležitosti a vykonávají technické a údržbářské práce. Dalším úkolem nepedagogických pracovníků je poskytování stravovacích služeb, jako je vaření jídel pro žáky a zaměstnance školy a celková organizace stravování.

Nepedagogičtí pracovníci jsou nezbytnými členy týmu a hrají klíčovou roli v zajištění hladkého chodu školy a vytvoření prostředí, ve kterém mohou učitelé a žáci úspěšně fungovat. Jejich přispění a spolupráce s ostatními zaměstnanci školy jsou nezbytné pro dosažení vysoké kvality vzdělávání pro žáky.

Největší počty nepedagogických pracovníků v ZŠ jsou v kraji Pardubickém, Královéhradeckém, Zlínském a Jihočeském. Nízké počty nepedagogických pracovníků lze pozorovat v mapě 24 v rámci základních škol v kraji Středočeském, Plzeňském a Karlovarském.

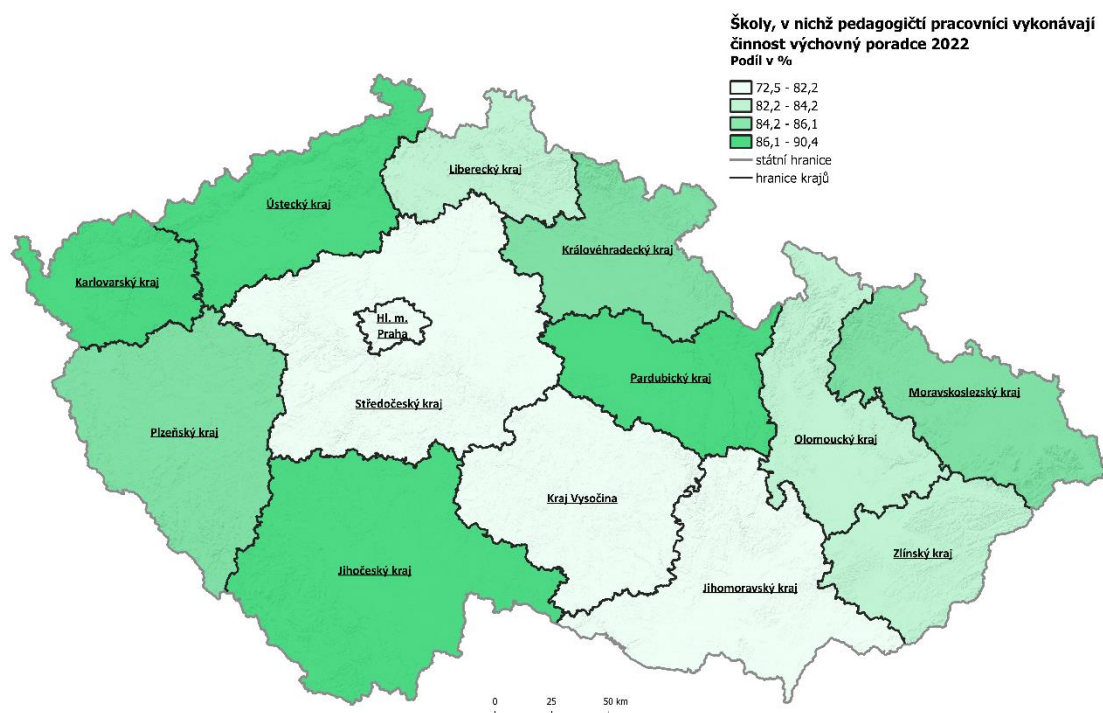
Mapa 24 | Počet úvazků nepedagogických zaměstnanců na ZŠ (na 10. tis dětí 2022)

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Ve sledovaném Královéhradeckém kraji je mírně nadprůměrný počet pedagogických pracovníků vykonávajících činnost výchovného poradce.

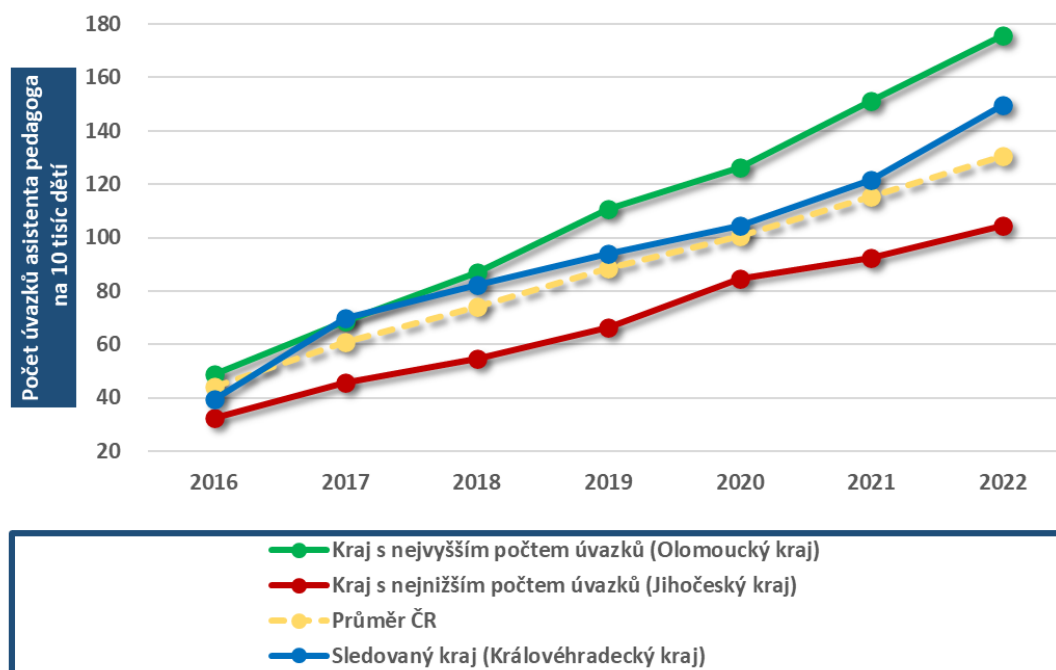
Mapa 25 | Školy, v nichž pedagogičtí pracovníci vykonávají činnost výchovný poradce 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Další dva grafy 34 a 35 vyobrazují počet úvazků asistenta pedagoga v MŠ a ZŠ na 10 tisíc dětí/žáků. V obou případech vidíme velký nárůst těchto pozic. V Královéhradeckém kraji je počet úvazků asistentů pedagoga na ZŠ a v MŠ v zásadě podobný republikovému průměru. V případě základních škol (stejně jako v celé republice) vidíme velký skok mezi roky 2020 a 2021, kdy přibylo mnoho asistentů pedagoga na ZŠ. Role asistenta pedagoga je velice důležitá. Mezi jeho hlavní úkoly patří přímá výchovná a vzdělávací činnost u dětí/žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, individuální i skupinová podpora dětí/žáků při přípravě na výuku, pomoc dětem/žákům se zdravotním handicapem a pomoc při komunikaci mezi dětmi/žáky a učiteli, stejně jako mezi učiteli a zákonnými zástupci. Studie dokazují, že přítomnost asistenta na ZŠ, která je vhodně zacílena na individuálního žáka, popřípadě skupinu žáků se specifickými potřebami, napomáhá jeho/jejich akademickým výsledkům (Farrell et al., 2010).

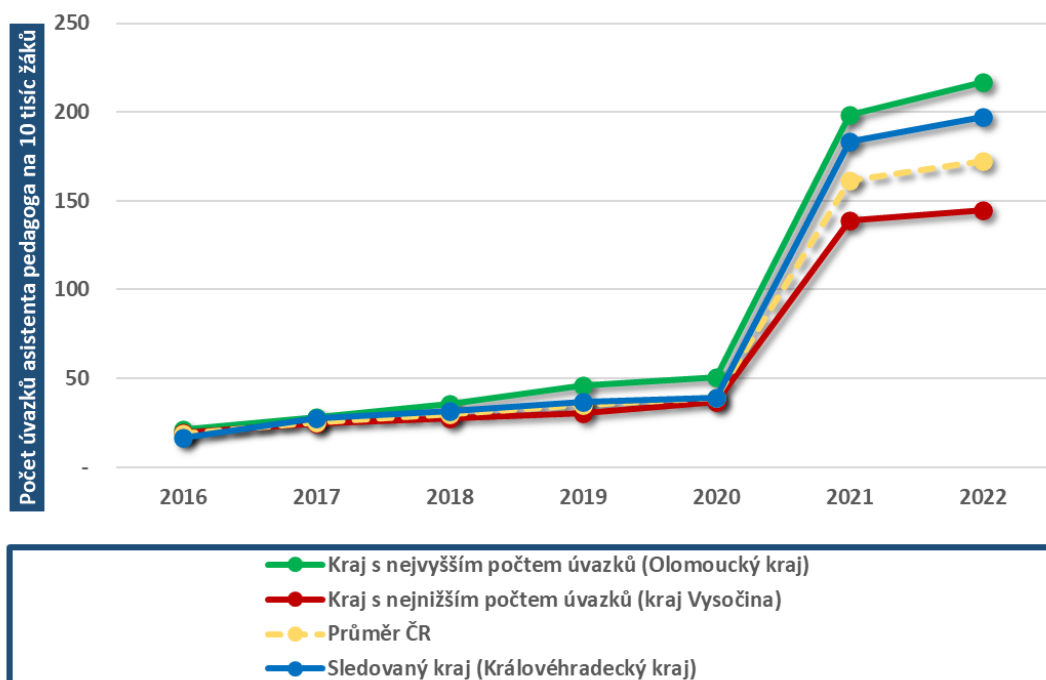
Graf 34 | Počet úvazků asistenta pedagoga v MŠ na 10 tisíc dětí

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Pozn.: Osa Y nezobrazena na hodnotě 0 pro názornější vizualizaci rozdílů mezi kraji a meziroční změny.

Graf 35 | Počet úvazků asistenta pedagoga v ZŠ na 10 tisíc žáků

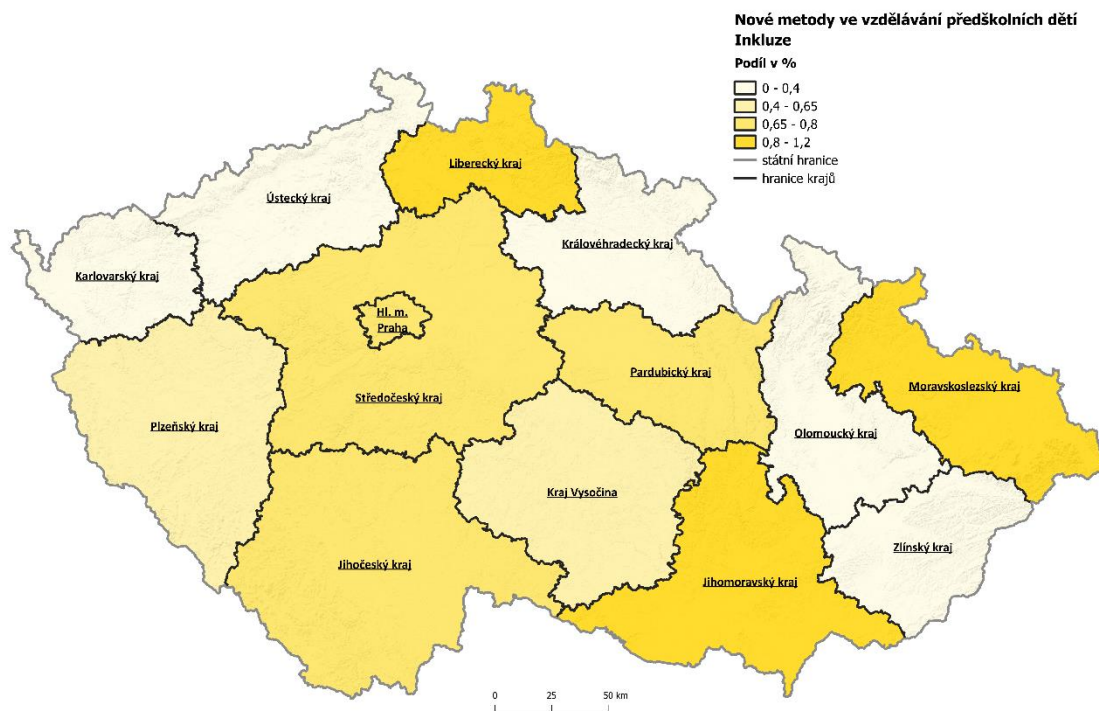

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Poslední mapou této kapitoly je mapa vyobrazující podíl mateřských škol v krajích, které si vybraly šablonu věnující se inkluzi. Podíly jsou ve všech krajích skutečně nízké, proto nelze mapu interpretovat jako rozdíly mezi kraji. Tato šablona je určena především pro pedagogy, kteří jsou s její pomocí vzdělávání v oblasti inkluze. V praxi se může jednat o semináře věnující se vlivu pedagoga na klima třídy, metody práce s dětmi s poruchami učení či ADHD), práce s dětmi s tělesným postižením, práce

s žáky z odlišného kulturního prostředí a další. Ve sledovaném Královéhradeckém kraji si tuto šablonu vybralo minimum MŠ.

Mapa 26 | Nové metody v PV – inkluze

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

F. Prevence a ústavní výchovná péče

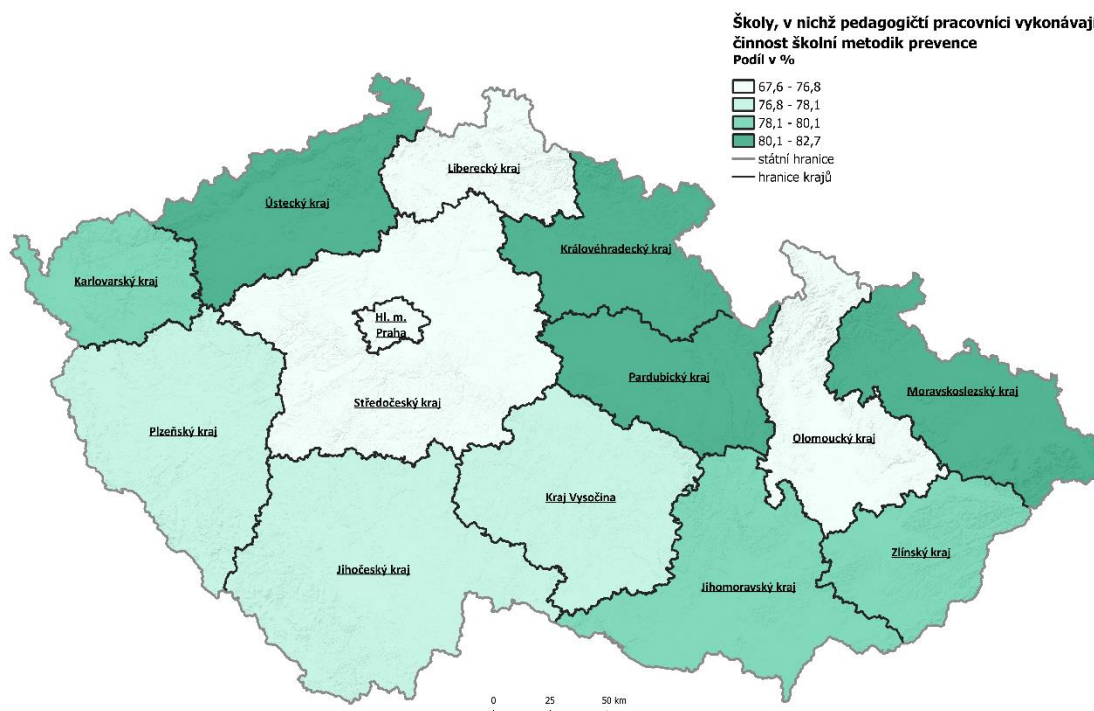
Prevence a ústavní výchovná péče hrají důležitou roli v ochraně a podpoře dětí a mládeže v České republice. Prevence se zaměřuje na identifikaci a omezení rizikových faktorů, které mohou ohrozit vývoj dětí.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy popsalo v [Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže 2019–2027](#) problematiku primární prevence ve školách a školských zařízeních. Konkrétní formy rizikového chování a prevence jim věnovaná jsou blíže popsány v metodických doporučeních ministerstva. Stěžejním partnerem ve školách při preventivních aktivitách či v případě řešení rizikového chování jsou školní metodici prevence, kteří zde působí podle § 7 Vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských pracovištích, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška zároveň definuje činnost školního poradenského pracoviště, včetně pozic, které na tomto pracovišti působí. Zároveň definuje standardní činnosti školního metodika prevence. Metodik prevence zpracovává preventivní program školy, dále metodicky vede pedagogické pracovníky školy a koordinuje preventivní aktivity školy.

Dle [Tematické zprávy ČŠI](#) většina škol (ZŠ a SŠ) naplňuje formální požadavky v oblasti prevence rizikového chování, tj. má zpracovaný preventivní program, obsazenu pozici školního metodika prevence a tuto problematiku má obsazenu ve strategických dokumentech školy. Dle této zprávy pouze 49 % metodiků na ZŠ a 66 % metodiků prevence na SŠ absolvovalo kvalifikační studium pro školní metodiky prevence. Ve většině případů je tato pozice kumulována s dalšími odbornými pozicemi ve škole – např. s třídním učitelem, výchovným poradcem, ředitelem školy, zástupcem ředitele školy apod.

Královéhradecký kraj patří ke krajům, kde můžeme najít největší podíl škol, v nichž pedagogičtí pracovníci vykonávají činnost školního metodika prevence.

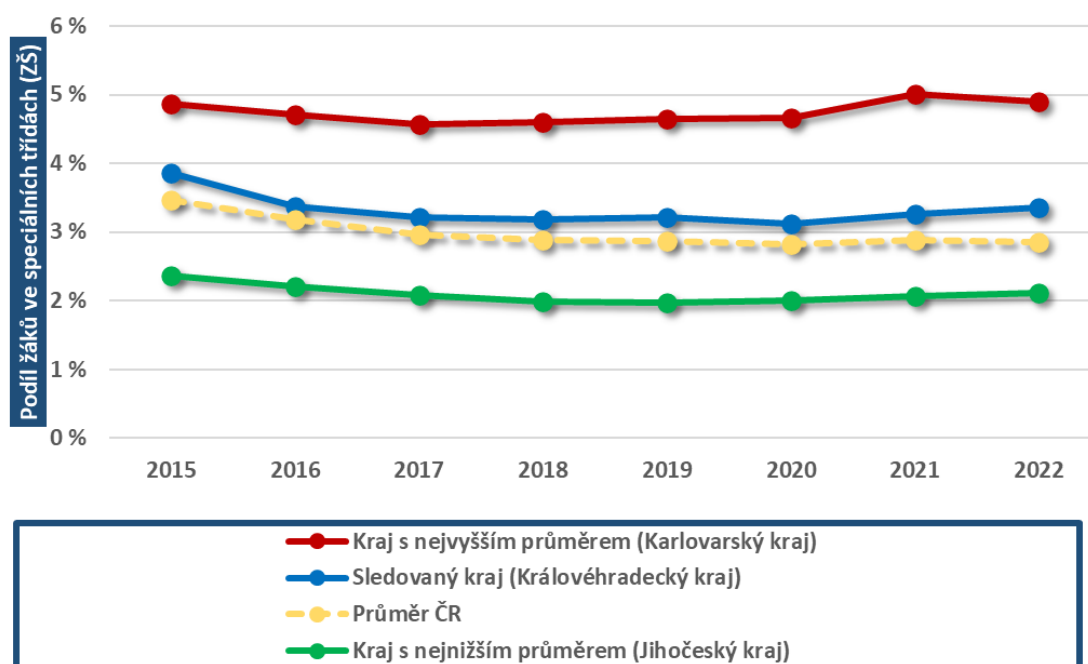
Mapa 27 | Školy, v nichž pedagogičtí pracovníci vykonávají činnost školní metodik prevence 2022

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Podíváme-li se na graf 36, který vyobrazuje podíl žáků ve speciálních třídách ZŠ, vidíme, že v Královéhradeckém kraji je podíl těchto žáků průměrný. Je tomu tak stabilně od roku 2016.

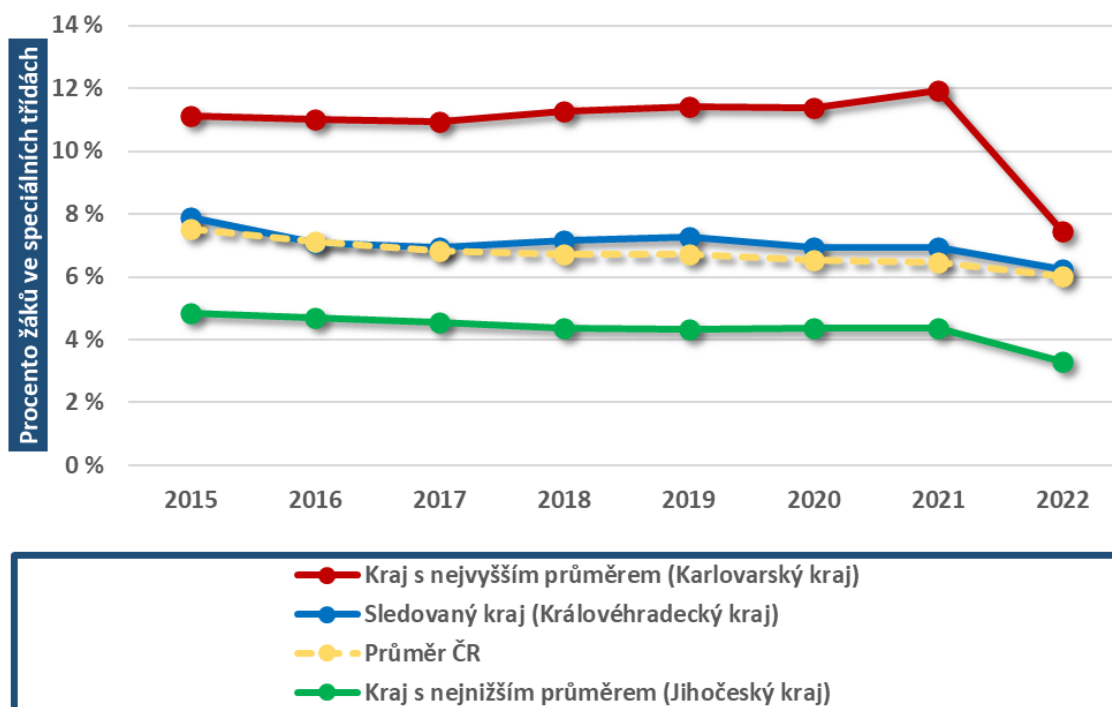
Graf 36 | Podíl žáků ve speciálních třídách ZŠ zřizovaných dle § 16, odst. 9 školského zákona

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Situace je podobná také na středních školách. Rozdíl je ale v tom, v jakých hladinách se podíl žáků ve speciálních třídách nachází. Zatímco v případě ZŠ se v Královéhradeckém kraji jednalo o cca 3,5 % žáků, v případě SŠ je to okolo 7 %. Tendence ČR i Královéhradeckého kraje je ale pokles podílu žáků ve speciálních třídách SŠ.

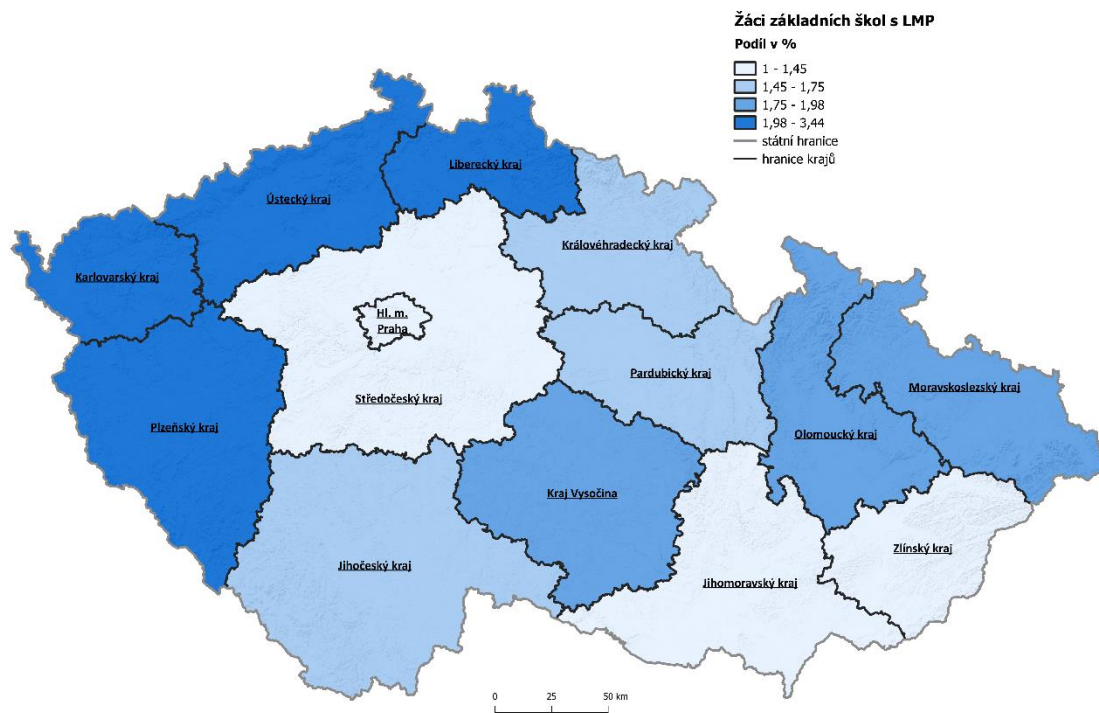
Graf 37 | Podíl žáků ve speciálních třídách SŠ zřizovaných dle § 16, odst. 9 školského zákona)

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

Mapa 28 dokresluje celkový obrázek, kdy vidíme, že v Královéhradeckém kraji je nižší podíl dětí s lehkým mentálním postižením. Nejnižších podílů dosahuje Praha, Středočeský kraj, Jihočeský a Zlínský kraj.

Mapa 28 | Podíl žáků s lehkým mentálním postižením (LMP) na ZŠ

Zdroj: Monitorovací rámec MŠMT

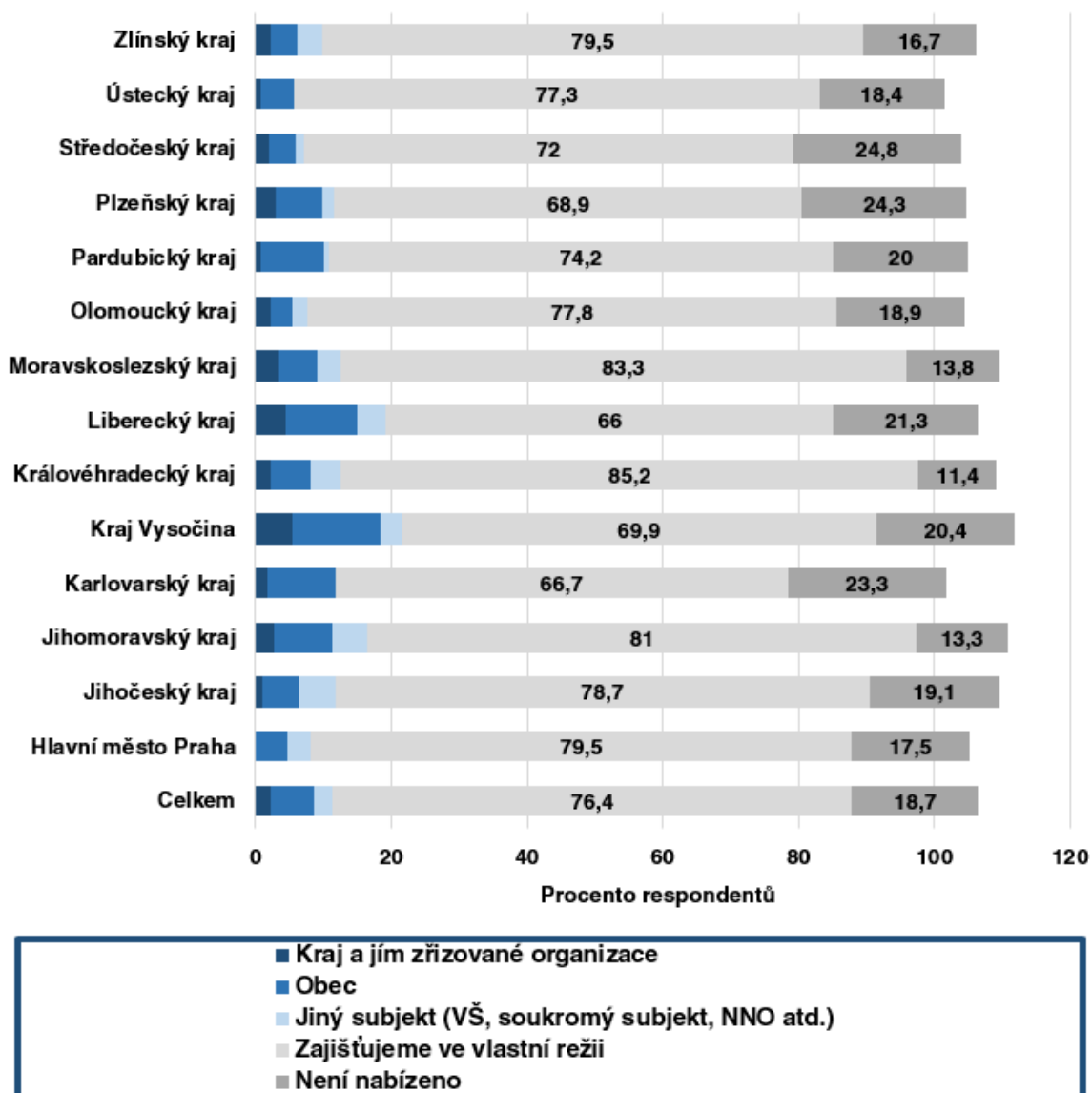
G. Systémová podpora a řízení škol

Ukazuje se, že některým ředitelům a učitelům škol ve všech stupních vzdělávání chybí větší opora ze strany zřizovatelů škol (např. pro další vzdělávání, pro řešení problémů zejména ve strukturálně postižených regionech atd). Řešením může být např. lepší spolupráce obcí a koordinace ze strany krajů či nabízení dalších forem podpory školám, zejm. u nepedagogických činností.

Tato problematika byla částečně zkoumána i v rámci plošného dotazníkového šetření na školách a vybraných školských zařízeních, které proběhlo v listopadu a prosinci roku 2022, a to s poměrně vysokou návratností, která v průměru přesáhla 80 %. Toto šetření bylo součástí výzkumného projektu, který pro MŠMT realizovalo konsorcium PAQ a STEM přes Technologickou agenturu ČR. Součástí dotazníků byla i otázka zjišťující jaké služby si školy zajišťují ve vlastní režii a jaké služby jim nabízí kraje a jimi zřizované organizace, obce či jiné subjekty, přičemž respondenti mohli označit i více možností.

Jednou ze sledovaných oblastí byla i podpora škol při vyhlašování výběrových řízení pro pedagogické i nepedagogické pracovníky. U této otázky ve všech krajích většina dotazovaných základních škol uvedla, že si je zajišťují ve vlastní režii. V Královéhradeckém kraji byl podíl takových základních škol nejvyšší v republice (85,2 %) zatímco celorepublikově to byly tři čtvrtiny škol (76,4 %). Podporu ze strany obcí deklarovalo více ZŠ než ze stran krajů a jimi zřizovaných organizací. Je však třeba brát v úvahu, že školy mohly současně označit více odpovědí (např. zajišťování ve vlastní režii i od obce) a celkový procentuální součet tak přesahoval 100 %.

Graf 38 | Podpora při vyhlášení výběrového řízení pro pedagogické i nepedagogické pracovníky (ZŠ)

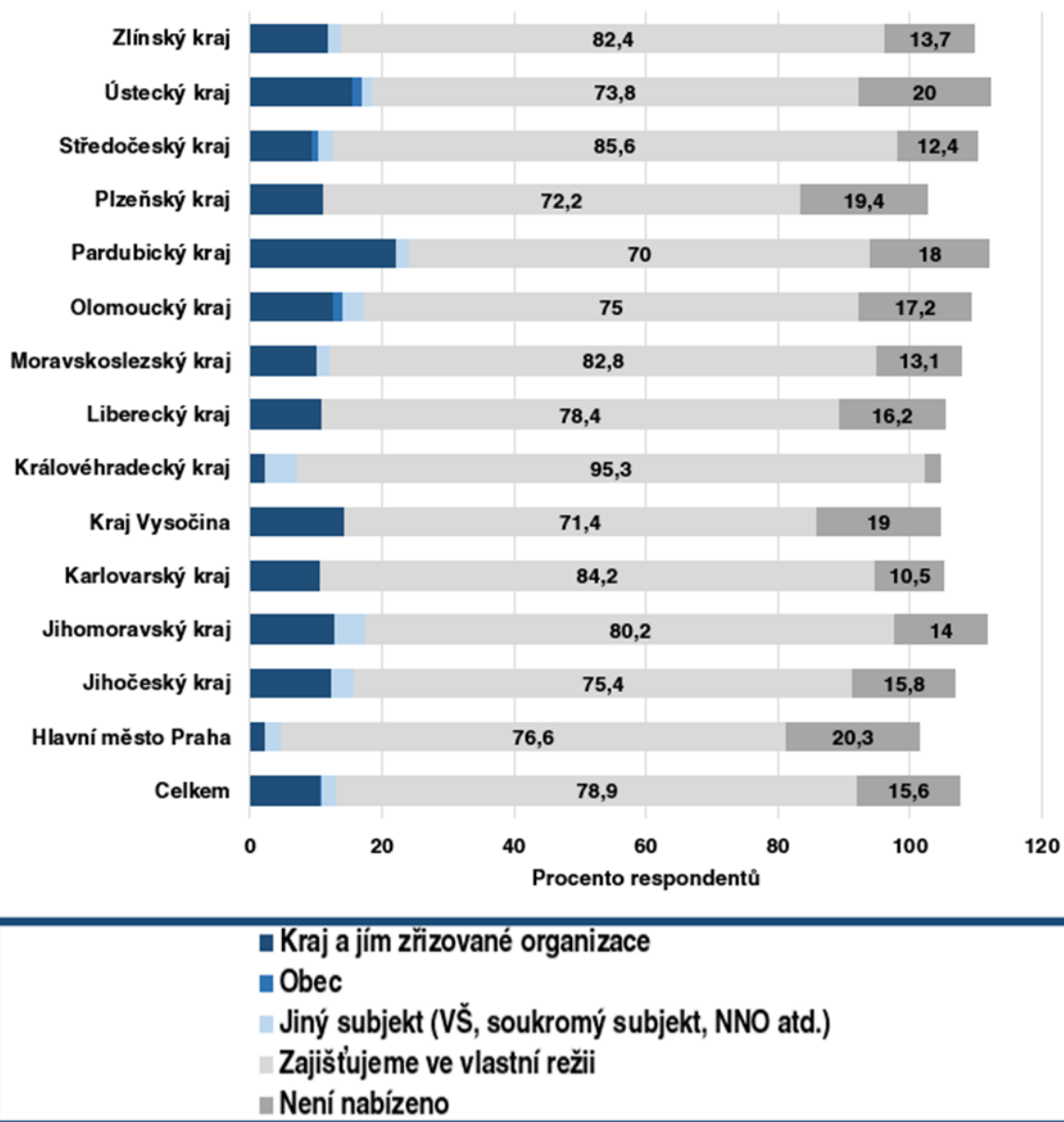

Pozn.: Možnost více odpovědí, součet může být více jak 100 %, N=1809.

Zdroj dat: Projekt TIRDMSMT015MT06 „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“.

Totožná otázka byla položena i v dotazníku pro střední školy, přičemž i jejich ředitelé uváděli, že vyhlášení výběrových řízení zajišťují ve vlastní režii. V tomto případě byl však podíl takových škol v Královéhradeckém kraji nejvyšší (Královéhradecký kraj: 95,3 %, ČR: 78,9 %). Situace ohledně podpory ze strany obcí a krajů je u SŠ vzhledem ke zřizovatelské roli krajů logicky opačná než u ZŠ. Podpora v této věci ze strany obcí nebyla prakticky žádná (tuto možnost označili ředitelé škol pouze v Olomouckém, Středočeském a Ústeckém kraji, a to v rozmezí 1–1,6 %). Zajímavostí u Královéhradeckého kraje je, že více než kraje podporovaly SŠ při vyhlášení výběrového řízení pro pedagogické i nepedagogické pracovníky jiné subjekty (VŠ, soukromý subjekt, NNO atd.).

Graf 39 | Podpora při vyhlášení výběrového řízení pro pedagogické i nepedagogické pracovníky (SŠ)

Pozn.: Možnost více odpovědí, součet může být více jak 100 %. N=874.

H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě

Celoživotní vzdělávání se stává nevyhnutelným požadavkem na jedince v dynamicky se měnícím světě. Další vzdělávání představuje způsob pro vyrovnání současných a budoucích společenských, ekonomických a environmentálních změn včetně transformace profesí. Proto je podstatné člověku umožnit kdykoliv do systému učení znovu vstoupit (MŠMT, 2020).

Střední školy jsou podporovány ke své proměně jako center celoživotního učení v krajích. Ty mají nejen učit žáky v rámci počátečního vzdělávání, ale mají nabízet i nejrůznější formy dalšího vzdělávání pro dospělé. Nabídnutá podpora školám při odstraňování identifikovaných překážek umožní přistupovat ke vzdělání v celoživotní perspektivě.

H.1 Aktivity SŠ v oblasti celoživotního vzdělávání (NPI ČR)

Následující informace jsou výstupem dotazníkových šetření, která probíhala v období 2015–2021. Cílem šetření, které proběhlo v období listopad 2015–leden 2016, bylo zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání. Cílem následného šetření, které proběhlo v období říjen–prosinec 2018, bylo jednak zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb a dále vyhodnocení posunu, který se na školách udál, od období prvního šetření realizovaného v období listopad 2015–leden 2016 v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání od období prvního dotazníkového šetření. Cílem závěrečného šetření realizovaného v období březen–květen 2021 bylo opět zmapování situace škol a jejich potřeb a vyhodnocení posunu, který na školách proběhl od období prvního a druhého šetření.

V rámci šetření byla sledována situace v oblastech kariérového poradenství, spolupráce škol a firem, dalšího vzdělávání poskytovaného sítěmi škol v krajích, polytechnického vzdělávání, podpory kompetencí k podnikavosti, společného vzdělávání a infrastruktury školy. Mezi další sledované oblasti byly zařazeny oblasti ICT, jazykové vzdělávání a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti.

Sběr dat se uskutečnil v rámci šetření formou internetového dotazování (CASI – computer-assisted self-interviewing). Osloveny byly všechny SŠ a VOŠ v celé ČR, tedy 1310 škol. Z těchto škol se Národnímu pedagogickému institutu České republiky vrátilo 1254 kompletně vyplněných dotazníků, návratnost dotazníků se tedy v tomto šetření pohybuje na úrovni 96 %.

V rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení střední a vyšší odborné školy nejčastěji realizují zájmové vzdělávání pro veřejnost). Necelá třetina škol organizuje další vzdělávání pedagogů, odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a vzdělávání v oblasti ICT dovedností. Dále školy nabízejí rekvalifikace, přípravu na vykonání zkoušky podle NSK nebo zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění. Oproti předchozím vlnám šetření se u značné části realizovaných aktivit mírně snížil podíl aktivních škol.

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj celoživotního učení, školy nejčastěji naráží na malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání) a malý zájem dospělých o další vzdělávání. Třetina škol se potýká s nedostatkem finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole, a s malým zájmem zaměstnavatelů o další vzdělávání. Dále školy naráží na administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací či administrativní náročnost při získávání autorizace podle z. 179\2006 Sb. Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny překážek k alespoň mírnému poklesu škol, který se s nimi potýká. Nejvíce se zlepšila situace u nedostatku finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole.

V oblasti celoživotního učení by školy v Královéhradeckém kraji nejvíce ocenily přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání, zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů

a stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách. Necelá třetina škol by ocenila zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení. Dále školy považují za potřebné zlepšit vybavení učeben teoretické výuky či dílen pro odborný výcvik. Čtvrtina škol by uvítala také finance na kvalitní materiál či aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující či lektory. Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny opatření k poklesu jejich potřebnosti.

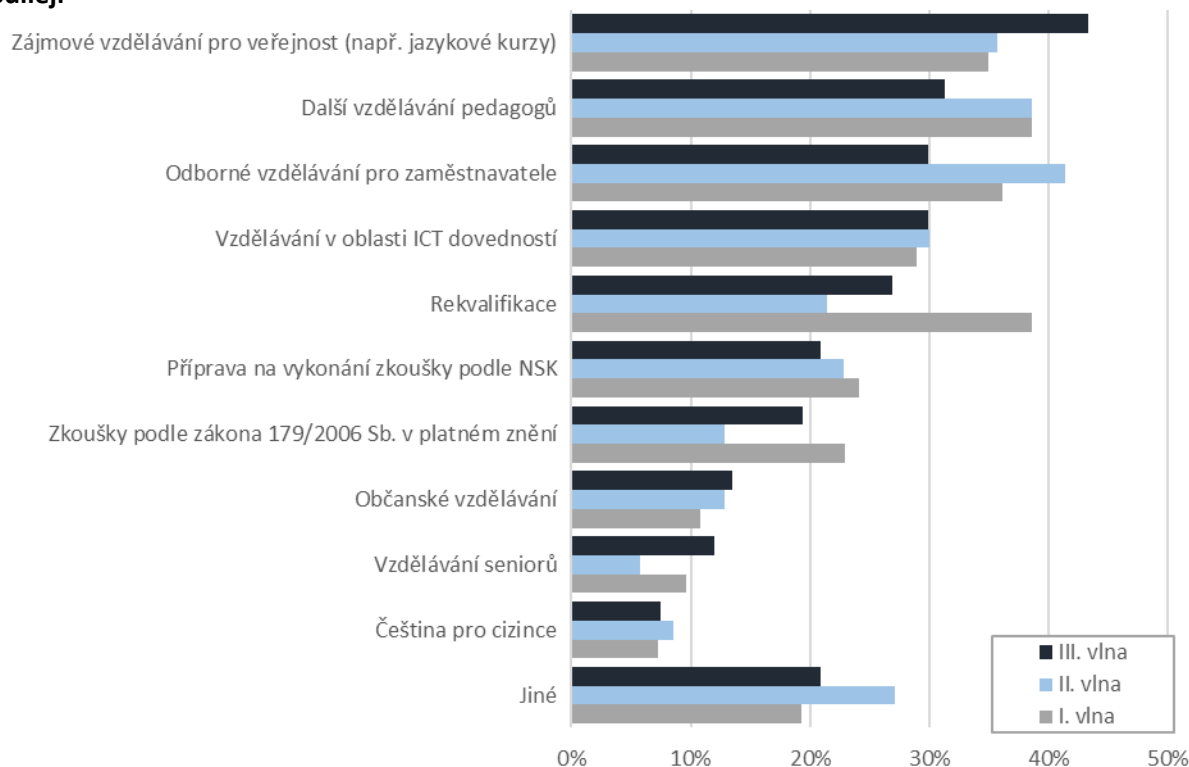
H.2 Aktivity, které školy realizují v rámci rozvoje celoživotního učení

V rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení střední a vyšší odborné školy nejčastěji realizují zájmové vzdělávání pro veřejnost (43 %). Necelá třetina škol organizuje další vzdělávání pedagogů (31 %), odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (30 %) a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (30 %). Dále školy nabízejí rekvalifikace (27 %), přípravu na vykonání zkoušky podle NSK (21 %) nebo zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění (19 %). Spíše v menší míře se školy věnují občanskému vzdělávání (13 %), vzdělávání seniorů (12 %) a češtině pro cizince (7 %).

21 % škol uvedlo jiný důvod, přičemž se nejčastěji vyjadřovaly ve smyslu, že se celoživotním učením nezabývají.

Oproti předchozím vlnám šetření se u značné části realizovaných aktivit mírně snížil podíl aktivních škol. K nejvyššímu poklesu došlo u rekvalifikací (pokles o 12 p. b. vůči I. vlně šetření), dalšího vzdělávání pedagogů (pokles o 7 p. b. vůči I. vlně šetření) a odborného vzdělávání pro zaměstnavatele (pokles o 6 p. b. vůči I. vlně šetření). Vzdělávání v oblasti ICT dovedností (pokles o 9 p. b. vůči I. vlně šetření). Nejvýrazněji se zvýšil podíl škol zabývajících se zájmovým vzděláváním pro veřejnost (nárůst o 8 p. b. vůči I. vlně šetření).

Graf 40 | Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení aktivně podílejí

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

H.3 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

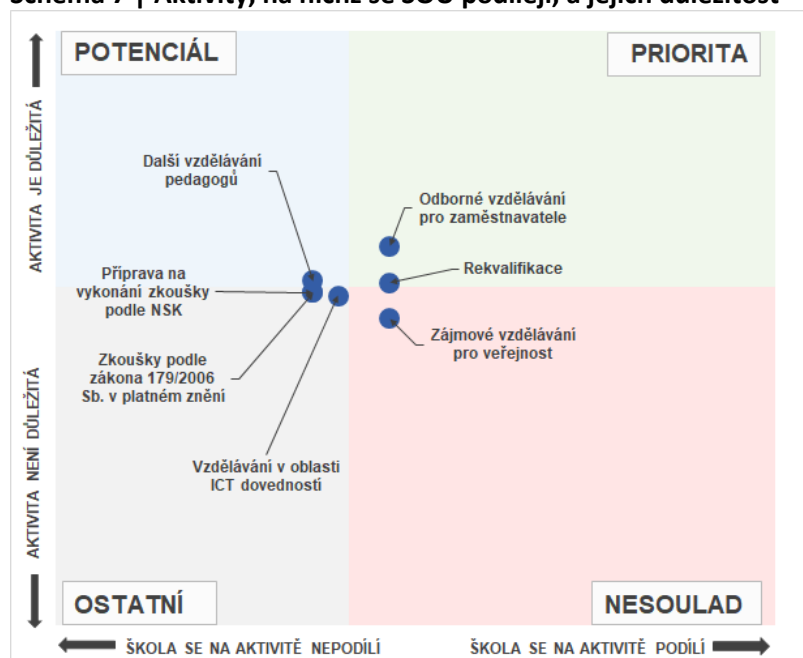
Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti celoživotního učení nejčastěji nabízí rekvalifikace, odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a zájmové vzdělávání pro veřejnost (shodně 46 %). Dále se věnují vzdělávání v oblasti ICT dovedností (39 %) a více než třetina středních odborných učilišť realizuje přípravu na vykonání zkoušky podle NSK, zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění a organizuje další vzdělávání pedagogů (shodně 36 %).

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště jsou odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a rekvalifikace. Tyto aktivity realizuje nejvyšší podíl SOU, který jim přisuzuje také nadprůměrnou důležitost.

Zájmové vzdělávání pro veřejnost realizuje nadprůměrný podíl učilišť, nicméně této aktivitě přiřkládají učiliště podprůměrnou důležitost.

Potenciál pro rozvoj škol jako center celoživotního učení představuje další vzdělávání pedagogů. Tuto aktivitu realizuje nižší podíl škol než aktivity prioritní, ale školy jí přiřkládají mírně nadprůměrnou důležitost. Těsně pod hranicí potenciálu se nachází příprava na vykonání zkoušky podle NSK, umožnění zkoušek podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění a vzdělávání v oblasti ICT dovedností. Tyto aktivity realizuje nižší podíl škol, které těmto aktivitám zároveň přisuzují lehce podprůměrnou důležitost.

Schéma 7 | Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

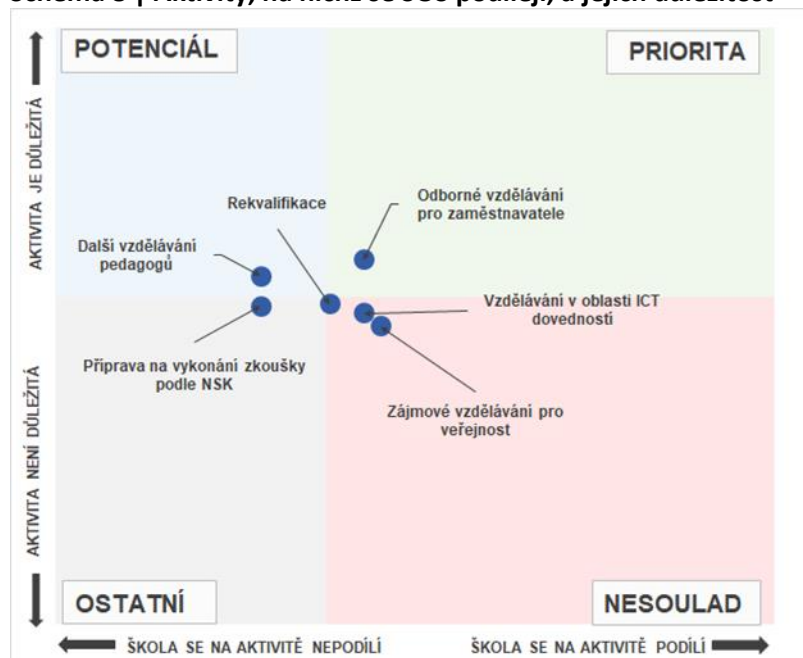
Střední odborné školy v oblasti celoživotního učení nejčastěji realizují zájmové vzdělávání pro veřejnost (45 %), odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (shodně 43 %). Dále školy nabízejí rekvalifikace (38 %), další vzdělávání pedagogů a přípravu na vykonání zkoušky podle NSK (shodně 29 %).

Hlavní prioritou v oblasti celoživotního učení je pro SOŠ odborné vzdělávání pro zaměstnavatele. Tuto aktivitu realizuje vysoký podíl škol, který ji zároveň považuje za nejdůležitější.

Pod hranicí prioritních opatření se nachází rekvalifikace, vzdělávání v oblasti ICT dovedností a zájmové vzdělávání pro veřejnost. Tyto aktivity jsou realizovány nadprůměrně často, nicméně jejich důležitost se nachází pod úrovní průměru.

Za důležité je školami považováno také další vzdělávání pedagogů, nicméně realizováno je podprůměrným podílem škol, a představuje tak spíše určitý potenciál dalšího rozvoje. Přípravu na vykonání zkoušky podle NSK vykonává nižší podíl škol a zároveň je této aktivitě přisuzována i relativně nižší důležitost.

Schéma 8 | Aktivity, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

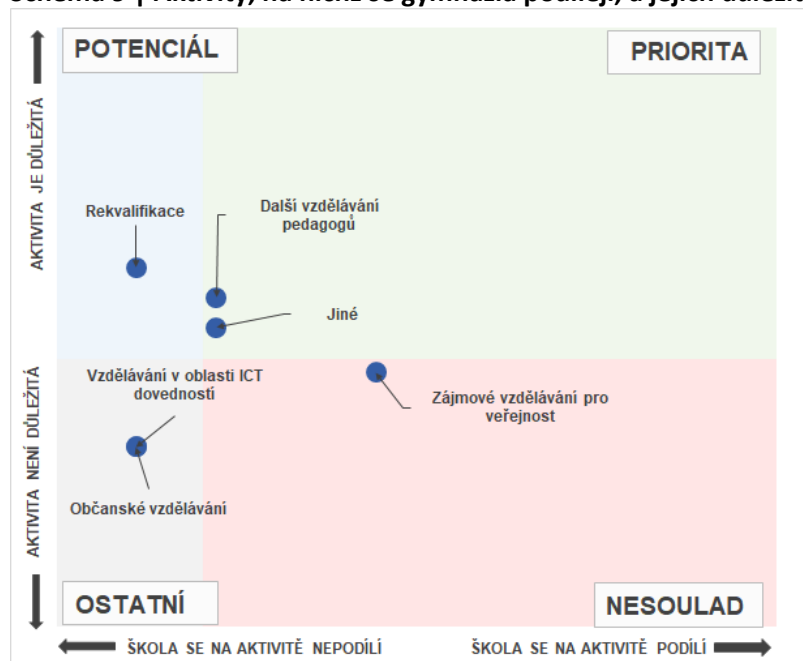
Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

Gymnázia nejsou v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení příliš aktivní. Nejvíce gymnázií realizuje zájmové vzdělávání pro veřejnost (44 %). Více než pětina škol organizuje další vzdělávání pedagogů (22 %) a zhruba desetina škol nabízí rekvalifikace, občanské vzdělávání a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (shodně 11 %). 22 % gymnázií uvedlo jiný důvod, kde se nejčastěji vyjadřovala ve smyslu, že se celoživotním učením nezabývá.

Prioritou je pro gymnázia další vzdělávání pedagogů. Jedná se o aktivitu, kterou realizuje největší část gymnázií a zároveň jí přisuzují nejvyšší význam. Zájmové vzdělávání pro veřejnost organizuje největší část gymnázií, nicméně důležitost této aktivity je mírně podprůměrná.

Rekvalifikace realizuje nižší podíl gymnázií, nicméně tyto aktivity považují za důležité. Představují proto v oblasti celoživotního učení určitý potenciál pro další rozvoj. Vzdělávání v oblasti ICT dovedností a občanské vzdělávání realizuje nižší podíl škol a zároveň jsou tyto aktivity považovány za méně důležité.

Schéma 9 | Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

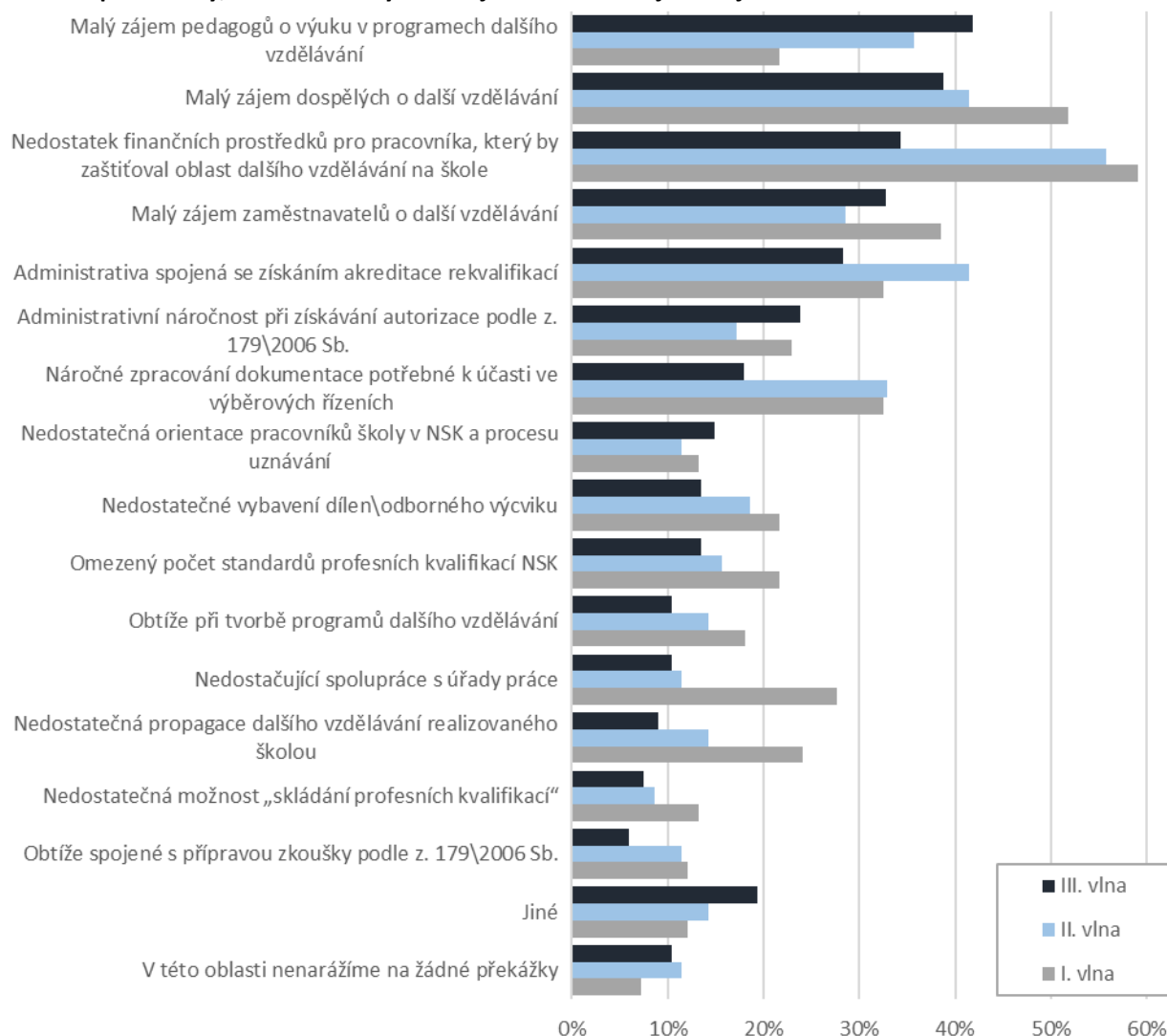
H.4 Překážky, na které školy naráží v rámci rozvoje celoživotního učení

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj celoživotního učení, školy nejčastěji naráží na malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání (42 %) a malý zájem dospělých o další vzdělávání (39 %).

Třetina škol se potýká s nedostatkem finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole (34 %), a s malým zájmem zaměstnavatelů o další vzdělávání (33 %). Dále školy naráží na administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací (28 %) či administrativní náročnost při získávání autorizace podle z. 179\2006 Sb. (24 %). Jako problematické hodnotí školy rovněž náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (18 %) či nedostatečnou orientaci pracovníků školy v NSK a procesu uznávání (15 %). Na další překážky naráží méně než 15 % škol a 10 % škol nenařadí na žádné překážky.

Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny překážek k alespoň mírnému poklesu škol, který se s nimi potýká. Nejvíce se zlepšila situace u nedostatku finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole (pokles o 25 p. b. vůči I. vlně šetření), nedostačující spolupráce s úřady práce (pokles o 17 p. b. vůči I. vlně šetření), náročného zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (pokles o 15 p. b. vůči I. vlně šetření) či nedostatečné propagace dalšího vzdělávání realizovaného školou (pokles o 15 p. b. vůči I. vlně šetření). Nárůst je naopak patrný u malého zájmu pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání (nárůst o 20 p. b. vůči I. vlně šetření).

Graf 41 | Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

H.5 Opatření pro zlepšení realizace rozvoje celoživotního učení

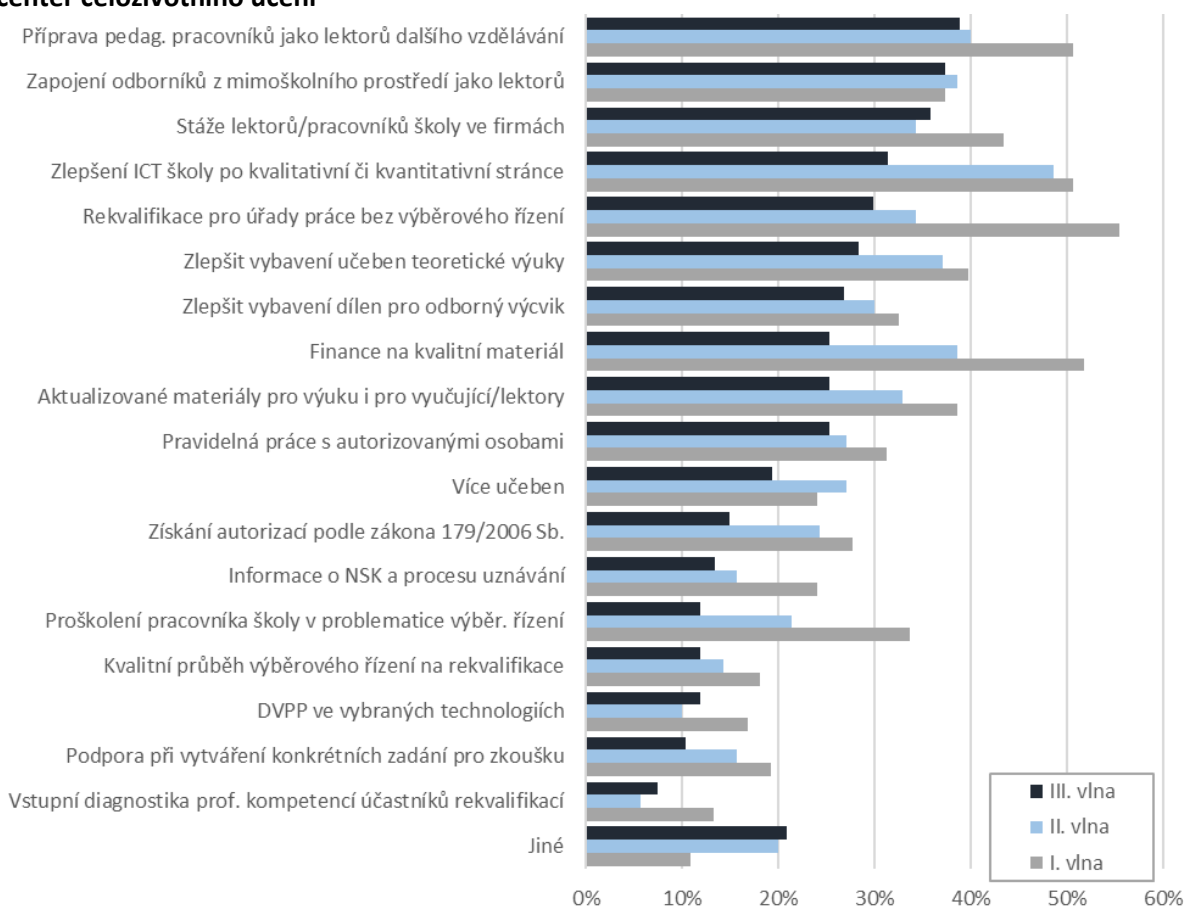
V oblasti celoživotního učení by školy v Královéhradeckém kraji nejvíce ocenily přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (39 %), zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (37 %) a stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách (36 %). Necelá třetina škol by ocenila zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (31 %) a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (30 %). Dále školy považují za potřebné zlepšit vybavení učeben teoretické výuky (28 %) či dílen pro odborný výcvik (27 %). Čtvrtina škol by uvítala také finance na kvalitní materiál či aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující či lektory (shodně 25 %).

V nejmenší míře naopak školy uváděly potřebu využívání vstupní diagnostiky profesních kompetencí účastníků rekvalifikací (7 %) a podpory při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku (10 %).

Oproti předchozím vlnám šetření došlo u většiny opatření k poklesu jejich potřebnosti. Nejvýraznější snížení nastalo u potřeby rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (pokles o 26 p. b. vůči I. vlně šetření), financí na kvalitní materiál (pokles o 26 p. b. vůči I. vlně šetření), proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení (pokles o 22 p. b. vůči I. vlně šetření) či zlepšení ICT školy po

kvalitativní či kvantitativní stránce (pokles o 19 p. b. vůči I. vlně šetření). V období všech tří vln šetření se situace téměř nezměnila v případě zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů.

Graf 42 | Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

H.6 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

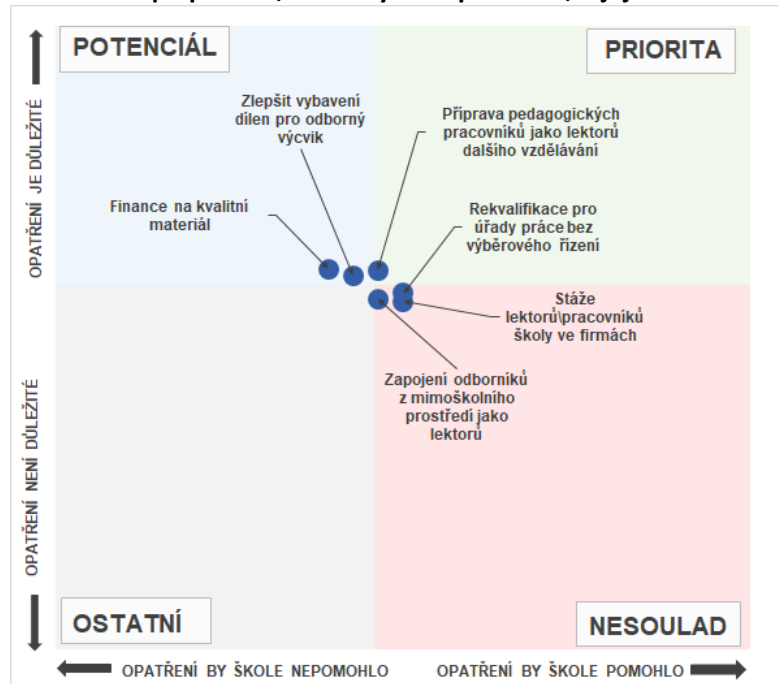
Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji škol jako center celoživotního učení nejvíce pomohly stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (shodně 50 %). Necelá polovina škol by uvítala zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů a přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (shodně 46 %). Školy by dále ocenily zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik (43 %) a finance na kvalitní materiál (39 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními pro rozvoj dalšího vzdělávání zohlednili také jejich důležitost, představuje hlavní prioritu středních odborných učilišť příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Toto opatření zmiňují školy průměrně často a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako důležité.

Těsně pod hranicí prioritních opatření se nachází rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení, stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách a zapojení odborníků z mimo-školního prostředí jako lektorů. Tato opatření jsou sice zmiňována často, je jim ale přikládána důležitost pohybující se slabě pod průměrem.

Zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik a finance na kvalitní materiál vyžaduje nižší podíl středních odborných učilišť než opatření prioritní, těmto opatřením je však přisuzována relativně vysoká důležitost. Z tohoto důvodu pro školy představují potenciál v oblasti celoživotního učení.

Schéma 10 | Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analyza-potreb-skol-podzim-221.html>

Střední odborné školy by nejvíce ocenily stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách (52 %). Školy by dále uvítaly zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů a přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (shodně 45 %) a dvě pětiny škol považují za potřebné zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce, rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (shodně 40 %) či zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik (38 %).

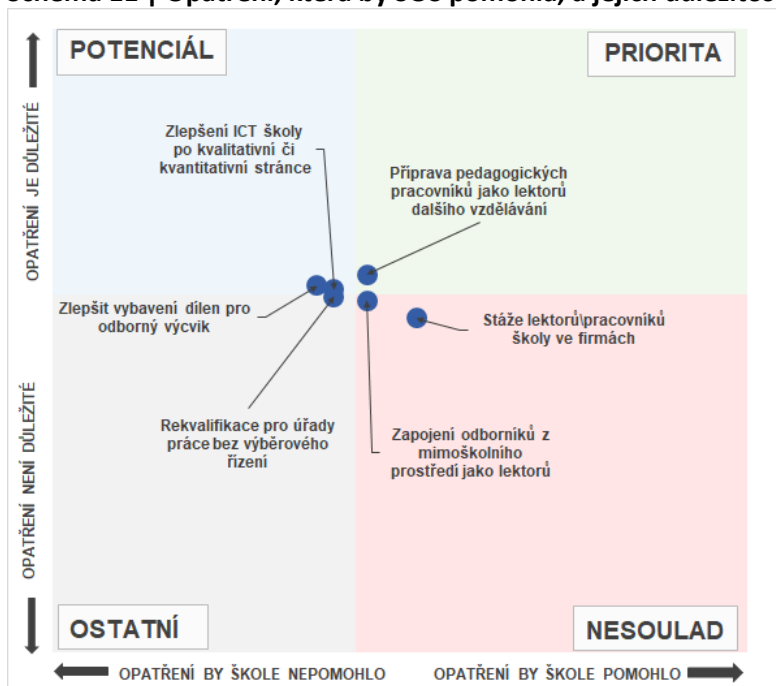
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření rozvoje škol jako center celoživotního učení představuje hlavní prioritu příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Toto opatření školy zmiňovaly často a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotily jako nejdůležitější.

Zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů a stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách by ocenil také nadprůměrný podíl škol, ale přisouzená důležitost se pohybuje pod průměrnou hodnotou.

Pod průměrem se nachází také důležitost rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení. Zároveň je toto opatření zmiňováno i relativně nižším podílem škol.

Naopak jako mírně nadprůměrnou hodnotí SOŠ důležitost v případě zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik. Jelikož jsou tato opatření zmiňována relativně menším podílem škol, představují určitý potenciál dalšího rozvoje.

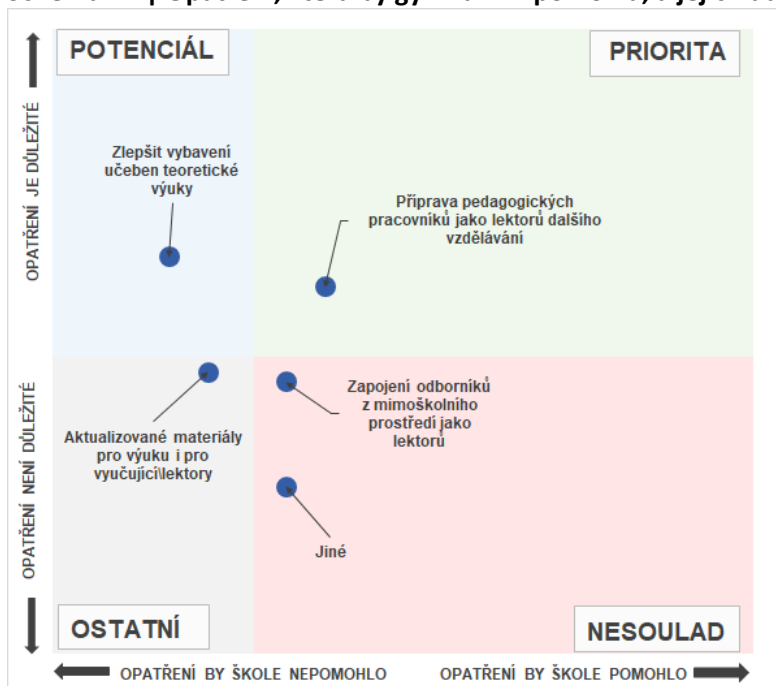
Schéma 11 | Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Gymnázia by v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení nejvíce ocenila přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (39 %) a zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (33 %). V relativně menší míře považují gymnázia za potřebné aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující (22 %) a zlepšení vybavení učeben teoretické výuky (17 %). Třetina gymnázií zvolila odpověď „jiné“ (33 %), ve které nejčastěji uváděla, že se dalším vzděláváním nezabývá.

Schéma 12 | Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Zdroj: <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření pro rozvoj škol jako center celoživotního učení je prioritou gymnázií příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání. Toto opatření

je uváděno nejčastěji a zároveň je považována za velice důležité. Pod hranicí prioritních opatření se nachází zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů.

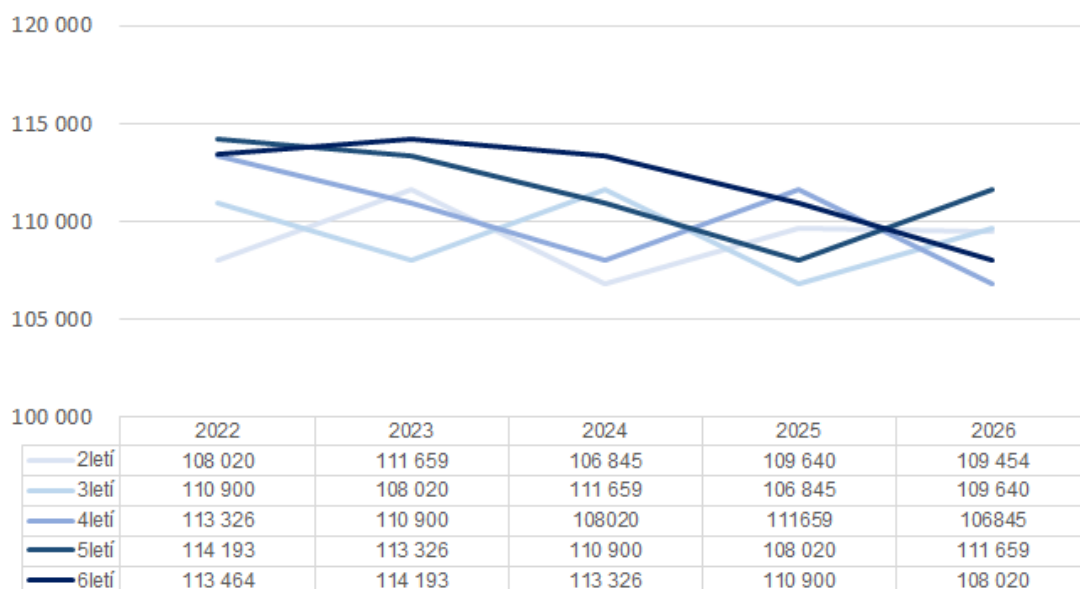
Zlepšení vybavení učeben teoretické výuky představuje potenciál pro další rozvoj. Toto opatření je gymnázii ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako velice důležité, ačkoli je zmiňováno spíše v menší míře. Pod hranicí potenciálu se nachází opatření v podobě aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující.

I. Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení

I.1 Výhled vývoje počtu dětí ve věku nástupu do mateřských škol

Z hlediska budoucího vývoje nově nastoupivších do mateřských škol je klíčový počet dětí ve věkových kategoriích, které mezi nově přijímanými do mateřských škol dominují.

Graf 43 | Výhled vývoje počtu dětí ve věku 2-6 let v České republice – mateřské školy

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-184&NazevSeo=Demograficka-prognoza-Vyvoj-poctu-zaku-jako->

V kategorii dvouletých by počty na úrovni celé ČR měly mít kolísavý charakter. Zpočátku rostoucí tendence ukončí pokles v roce 2024 s následujícím nárůstem, který je očekáván počínaje rokem 2025 a ustálen do konce predikovaného období. Pokud se podíváme uceleně na predikované období, tak je očekáván mírný nárůst počtu dvouletých. Z regionálního hlediska nacházíme určité odlišnosti, ačkoli obecně definované trendy zůstávají.

V populaci tříletých by mělo docházet na celorepublikové úrovni k mírnému poklesu ve srovnání se začátkem predikovaného období, ačkoli v roce 2024 můžeme očekávat ojedinělý významnější nárůst počtu tříletých dětí. V roce 2025 začnou počty tříletých ve všech krajích opět v různé míře stagnovat s následným mírným navýšením v roce 2026. Pouze ve třech krajích může docházet na konci predikovaného období k nárůstu, a to v hlavním městě Praha, Olomouckém a Zlínském kraji. Průběh predikovaného období má na první pohled poměrně kolísavý charakter, ačkoli regionálně jsou některé kraje svým vývojem počtu tříletých poměrně stabilní. Například v Královéhradeckém kraji a v Kraji Vysočina může docházet v závěru predikovaného období pouze k minimálnímu posunu v řádu desítek dětí.

Populace čtyřletých by měla zaznamenat v roce 2022 významný pokles, který bude přetrvávat až do konce predikovaného období s ojedinělou výjimkou v roce 2025. Tento trend se projevuje ve všech krajích, s výjimkou hlavního města Praha, ve kterém dochází na konci predikovaného období k nárůstu. V hlavním městě Praha je očekávána střídavě rostoucí a klesající tendence. Naopak k nejvýraznějšímu poklesu by mělo docházet ve Středočeském a Plzeňském kraji po celé predikované období. V Ústeckém a Pardubickém kraji by mělo docházet k poklesu až od roku 2024.

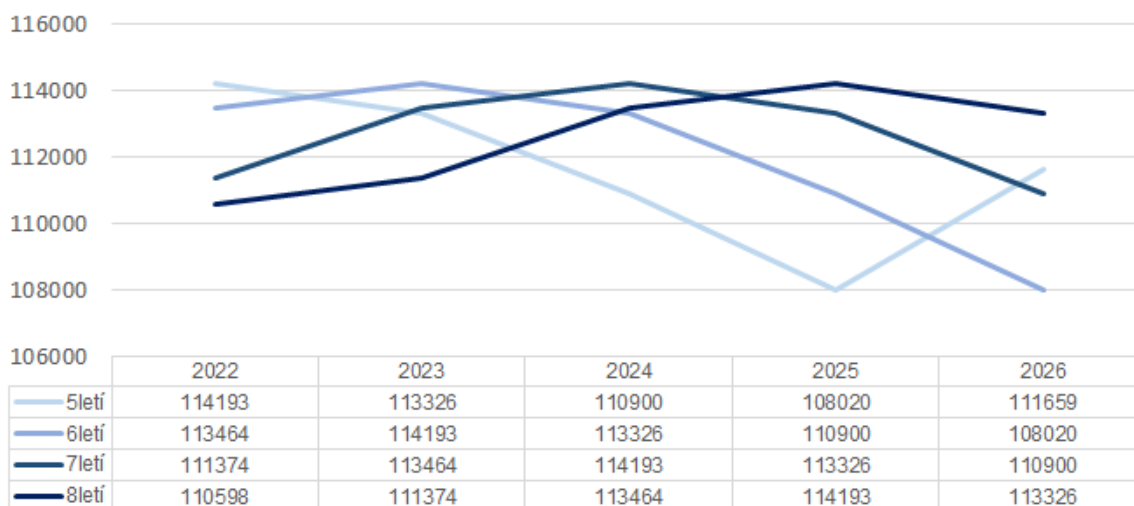
Kategorie pětiletých by měla celkově zaznamenat postupné snižování počtu dětí až do roku 2026, ve kterém by mohl nastat nárůst, ačkoli podle predikce bude počet pětiletých stále pod očekávanou hodnotou z roku 2022. Relativní nárůst na konci predikovaného období lze očekávat v hlavním městě Praha, v Kraji Vysočina a v Moravskoslezském kraji. Do roku 2025 by měly klesat hodnoty téměř ve všech regionech, výjimkou je Olomoucký a Zlínský kraj, ve kterých je očekávaný mírný nárůst už v roce 2025. V Pardubickém kraji je očekávána střídavě rostoucí a klesající tendence. V Libereckém a Ústeckém kraji je očekávána klesající tendence po celé sledované období.

Ve skupině šestiletých jsou predikované počty zpočátku stabilní s klesající tendencí od roku 2024. V Kraji Vysočina a v Pardubickém kraji je očekávána střídavě rostoucí a klesající tendence. V Libereckém kraji je očekávána klesající tendence po celé sledované období. Ve Zlínském a Olomouckém kraji by měla být klesající tendence narušena nárůstem v roce 2026.

I.2 Výhled vývoje počtu dětí ve věku nástupu do 1. ročníku ZŠ

Zatímco na úrovni celé České republiky budou mít celkové počty dětí ve věkových kategoriích relevantních pro období nástupu do 1. ročníku ZŠ v letech 2022 až 2024 rostoucí tendenci, v rámci jednotlivých věkových kategorií nebude vývoj počtu dětí jednotný. Opět je ale třeba zdůraznit, že tato analýza nezohledňuje například vliv migrace, a reálné počty se tak mohou více či méně odlišovat.

Graf 44 | Výhled vývoje počtu dětí ve věku 5-8 let v České republice

Zdroj: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-184&NazevSeo=Demograficka-prognoza-Vyvoj-poctu-zaku-jako->

V populaci pětiletých by na celorepublikové úrovni měla růstová tendence vrcholit rokem 2022, s následným poklesem do roku 2025, který je doprovázen skokovým nárůstem v roce 2026, ačkoli i tak počty pětiletých nepřekročí počty v roce 2022. Z regionálního hlediska i zde nacházíme určité odlišnosti. K opačné tendenci může docházet v kraji Karlovarském, Libereckém a Olomouckém, kde by měly na konci predikovaného období klesat počty pětiletých dětí. V kraji Královéhradeckém a Zlínském by mohlo docházet k nárůstu pětiletých už v roce 2025. Téměř stabilní by mohl být vývoj počtu pětiletých v Moravskoslezském kraji, přičemž stabilní vývoj v tomto kraji se propisuje i do vývoje 6letých, 7letých i 8letých žáků.

V případě šestiletých by růst měl pokračovat i v roce 2023, ačkoli v následujících letech by měl růst stagnovat a dále významně klesat až do konce predikovaného období. Nicméně také tato kategorie vykazuje některé odchylky od celorepublikového vývoje. V Olomouckém a Zlínském kraji by měl nastat

na konci predikovaného období nárůst. Ve většině krajů je predikovaný postupný pokles počtu 6letých, výjimkou je Kraj Vysočina, ve kterém je predikován již na začátku menší počet 6letých žáků, dále by mělo dojít k přechodnému nárůstu a opětovnému poklesu.

Populace sedmiletých by měla zpočátku zaznamenat zvyšující se počty s následnou klesající tendencí zhruba od poloviny predikovaného období. Z regionálního hlediska jsou počty častěji proměnlivé než u předchozích věkových kategoriích, ačkoli celorepublikové trendy ve většině krajů přetrvávají. Počáteční hodnoty predikovaného období jsou téměř totožné s jeho koncem.

Celorepublikovou rostoucí tendenci 8letých žáků by mohl narušit mírný pokles v roce 2026. Pokles na konci predikovaného období je nejzřetelnější ve Středočeském, Karlovarském, Moravskoslezském a Ústeckém kraji.

Tabulka 6 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 5 let

Kraj	5letí					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
ČR	113 464	114 193	113 326	110 900	108 020	111 659
Hlavní město Praha	13 913	14 011	14 090	13 715	13 239	14 973
Středočeský kraj	16 760	17 078	16 284	15 735	14 787	15 370
Jihočeský kraj	6 772	6 905	6 761	6 617	6 517	6 688
Plzeňský kraj	6 039	6 108	6 093	5 990	5 772	5 943
Karlovarský kraj	2 781	2 644	2 656	2 721	2 612	2 595
Ústecký kraj	8 291	8 368	7 984	7 987	7 863	7 853
Liberecký kraj	4 901	4 724	4 650	4 592	4 496	4 385
Královéhradecký kraj	5 588	5 609	5 612	5 432	5 474	5 530
Pardubický kraj	5 627	5 387	5 537	5 627	5 387	5 413
Kraj Vysočina	5 270	5 375	5 327	5 433	5 267	5 514
Jihomoravský kraj	13 254	13 486	13 577	13 220	12 668	13 093
Olomoucký kraj	6 627	6 611	6 560	6 310	6 538	6 360
Zlínský kraj	5 797	6 018	6 021	5 664	5 758	6 019
Moravskoslezský kraj	11 844	11 869	12 174	11 857	11 642	11 923

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 7 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 6 let

Kraj	6letí					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
ČR	111 374	113 464	114 193	113 326	110 900	108 020
Hlavní město Praha	13 782	13 913	14 011	14 090	13 715	13 239
Středočeský kraj	16 695	16 760	17 078	16 284	15 735	14 787
Jihočeský kraj	6 684	6 772	6 905	6 761	6 617	6 517
Plzeňský kraj	5 958	6 039	6 108	6 093	5 990	5 772
Karlovarský kraj	2 672	2 781	2 644	2 656	2 721	2 612
Ústecký kraj	8 247	8 291	8 368	7 984	7 987	7 863
Liberecký kraj	4 681	4 901	4 724	4 650	4 592	4 496
Královéhradecký kraj	5 498	5 588	5 609	5 612	5 432	5 474
Pardubický kraj	5 327	5 627	5 387	5 537	5 627	5 387
Kraj Vysočina	5 145	5 270	5 375	5 327	5 433	5 267
Jihomoravský kraj	12 867	13 254	13 486	13 577	13 220	12 668
Olomoucký kraj	6 428	6 627	6 611	6 560	6 310	6 538
Zlínský kraj	5 760	5 797	6 018	6 021	5 664	5 758
Moravskoslezský kraj	11 630	11 844	11 869	12 174	11 857	11 642

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 8 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 7 let

Kraj	7letí					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
ČR	110 598	111 374	113 464	114 193	113 326	110 900
Hlavní město Praha	13 606	13 782	13 913	14 011	14 090	13 715
Středočeský kraj	16 695	16 695	16 760	17 078	16 284	15 735
Jihočeský kraj	6 539	6 684	6 772	6 905	6 761	6 617
Plzeňský kraj	5 804	5 958	6 039	6 108	6 093	5 990
Karlovarský kraj	2 666	2 672	2 781	2 644	2 656	2 721
Ústecký kraj	8 272	8 247	8 291	8 368	7 984	7 987
Liberecký kraj	4 431	4 681	4 901	4 724	4 650	4 592
Královéhradecký kraj	5 457	5 498	5 588	5 609	5 612	5 432
Pardubický kraj	5 406	5 327	5 627	5 387	5 537	5 627
Kraj Vysočina	5 290	5 145	5 270	5 375	5 327	5 433
Jihomoravský kraj	12 894	12 867	13 254	13 486	13 577	13 220
Olomoucký kraj	6 252	6 428	6 627	6 611	6 560	6 310
Zlínský kraj	5 560	5 760	5 797	6 018	6 021	5 664
Moravskoslezský kraj	11 726	11 630	11 844	11 869	12 174	11 857

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 9 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 8 let

Kraj	8letí					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
ČR	107 919	110 598	111 374	113 464	114 193	113 326
Hlavní město Praha	13 121	13 606	13 782	13 913	14 011	14 090
Středočeský kraj	16 293	16 695	16 695	16 760	17 078	16 284
Jihočeský kraj	6 456	6 539	6 684	6 772	6 905	6 761
Plzeňský kraj	5 643	5 804	5 958	6 039	6 108	6 093
Karlovarský kraj	2 725	2 666	2 672	2 781	2 644	2 656
Ústecký kraj	8 017	8 272	8 247	8 291	8 368	7 984
Liberecký kraj	4 571	4 431	4 681	4 901	4 724	4 650
Královéhradecký kraj	5 421	5 457	5 498	5 588	5 609	5 612
Pardubický kraj	5 170	5 406	5 327	5 627	5 387	5 537
Kraj Vysočina	4 852	5 290	5 145	5 270	5 375	5 327
Jihomoravský kraj	12 473	12 894	12 867	13 254	13 486	13 577
Olomoucký kraj	6 238	6 252	6 428	6 627	6 611	6 560
Zlínský kraj	5 540	5 560	5 760	5 797	6 018	6 021
Moravskoslezský kraj	11 399	11 726	11 630	11 844	11 869	12 174

Zdroj dat: ČSÚ

I.3 Výhled vývoje počtu osob ve věku nástupu do 1. ročníku SŠ

V populaci 15letých je na úrovni celé ČR očekáván do roku 2023 nárůst počtu obyvatel, následovaný mírným poklesem trvajícím do roku 2029. Vývoj v jednotlivých krajích kopíruje s určitými odchylkami celorepublikový vývoj.

V případě 16letých by měl počet skokově narůstat do roku 2024 a následně relativně významně klesat až do roku 2029, od kterého by měly počty opět narůstat.

Počet 17letých by se měl zvyšovat do roku 2025 a následně klesat až do roku 2030.

V případě 18letých je očekáván nárůst počtu do roku 2027 a ve skupině 19letých do roku 2028. V případě populačního ročníku 20letých je očekáván postupný nárůst počtu až do roku 2029, poté by měl následovat pokles, který by měl být výraznější v roce 2031. V populaci 21letých by mělo docházet k postupnému nárůstu počtu až do roku 2030.

Tabulka 10 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 15 let

Kraj	15letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751	107 919	110 598	111 374	113 464	114 193
Hlavní město Praha	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445	13 121	13 606	13 782	13 913	14 011
Středočeský kraj	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568	16 293	16 695	16 695	16 760	17 078
Jihočeský kraj	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704	6 456	6 539	6 684	6 772	6 905
Píseňský kraj	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951	5 643	5 804	5 958	6 039	6 108
Karlovarský kraj	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696	2 725	2 666	2 672	2 781	2 644
Ústecký kraj	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096	8 017	8 272	8 247	8 291	8 368
Liberecký kraj	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567	4 571	4 431	4 681	4 901	4 724
Královéhradecký kraj	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447	5 421	5 457	5 498	5 588	5 609
Pardubický kraj	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457	5 170	5 406	5 327	5 627	5 387
Kraj Vysočina	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171	4 852	5 290	5 145	5 270	5 375
Jihomoravský kraj	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391	12 473	12 894	12 867	13 254	13 486
Olomoucký kraj	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238	6 238	6 252	6 428	6 627	6 611
Zlínský kraj	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 510	5 540	5 560	5 760	5 797	6 018
Moravskoslezský kraj	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510	11 399	11 726	11 630	11 844	11 869

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 11 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 16 let

Kraj	16letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751	107 919	110 598	111 374	113 464
Hlavní město Praha	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445	13 121	13 606	13 782	13 913
Středočeský kraj	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568	16 293	16 695	16 695	16 760
Jihočeský kraj	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704	6 456	6 539	6 684	6 772
Píseňský kraj	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951	5 643	5 804	5 958	6 039
Karlovarský kraj	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696	2 725	2 666	2 672	2 781
Ústecký kraj	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096	8 017	8 272	8 247	8 291
Liberecký kraj	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567	4 571	4 431	4 681	4 901
Královéhradecký kraj	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447	5 421	5 457	5 498	5 588
Pardubický kraj	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457	5 170	5 406	5 327	5 627
Kraj Vysočina	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171	4 852	5 290	5 145	5 270
Jihomoravský kraj	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391	12 473	12 894	12 867	13 254
Olomoucký kraj	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238	6 238	6 252	6 428	6 627
Zlínský kraj	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 510	5 540	5 560	5 760	5 797
Moravskoslezský kraj	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510	11 399	11 726	11 630	11 844

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 12 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 17 let

Kraj	17letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	103 385	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751	107 919	110 598	111 374
Hlavní město Praha	10 720	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445	13 121	13 606	13 782
Středočeský kraj	14 738	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568	16 293	16 695	16 695
Jihočeský kraj	6 266	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704	6 456	6 539	6 684
Píseňský kraj	5 668	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951	5 643	5 804	5 958
Karlovarský kraj	2 778	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696	2 725	2 666	2 672
Ústecký kraj	8 475	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096	8 017	8 272	8 247
Liberecký kraj	4 280	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567	4 571	4 431	4 681
Královéhradecký kraj	5 439	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447	5 421	5 457	5 498
Pardubický kraj	5 033	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457	5 170	5 406	5 327
Kraj Vysočina	5 117	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171	4 852	5 290	5 145
Jihomoravský kraj	11 242	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391	12 473	12 894	12 867
Olomoucký kraj	6 137	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238	6 238	6 252	6 428
Zlínský kraj	5 698	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 510	5 540	5 560	5 760
Moravskoslezský kraj	11 794	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510	11 399	11 726	11 630

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 13 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 18 let

Kraj	18letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	99 117	103 385	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751	107 919	110 598
Hlavní město Praha	10 359	10 720	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445	13 121	13 606
Středočeský kraj	13 786	14 738	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568	16 293	16 695
Jihočeský kraj	6 136	6 266	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704	6 456	6 539
Píseňský kraj	5 242	5 668	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951	5 643	5 804
Karlovarský kraj	2 668	2 778	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696	2 725	2 666
Ústecký kraj	8 284	8 475	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096	8 017	8 272
Liberecký kraj	4 313	4 280	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567	4 571	4 431
Královéhradecký kraj	5 189	5 439	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447	5 421	5 457
Pardubický kraj	4 957	5 033	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457	5 170	5 406
Kraj Vysočina	4 817	5 117	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171	4 852	5 290
Jihomoravský kraj	10 853	11 242	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391	12 473	12 894
Olomoucký kraj	5 858	6 137	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238	6 238	6 252
Zlínský kraj	5 283	5 698	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 510	5 540	5 560
Moravskoslezský kraj	11 372	11 794	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510	11 399	11 726

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 14 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 19 let

Kraj	19letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	96 837	99 117	103 385	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751	107 919
Hlavní město Praha	10 609	10 359	10 720	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445	13 121
Středočeský kraj	13 052	13 786	14 738	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568	16 293
Jihočeský kraj	5 902	6 136	6 266	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704	6 456
Píseňský kraj	5 138	5 242	5 668	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951	5 643
Karlovarský kraj	2 689	2 668	2 778	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696	2 725
Ústecký kraj	8 162	8 284	8 475	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096	8 017
Liberecký kraj	4 072	4 313	4 280	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567	4 571
Královéhradecký kraj	5 125	5 189	5 439	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447	5 421
Pardubický kraj	4 815	4 957	5 033	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457	5 170
Kraj Vysočina	4 754	4 817	5 117	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171	4 852
Jihomoravský kraj	10 371	10 853	11 242	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391	12 473
Olomoucký kraj	5 830	5 858	6 137	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238	6 238
Zlínský kraj	5 212	5 283	5 698	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 510	5 540
Moravskoslezský kraj	11 106	11 372	11 794	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510	11 399

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 15 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 20 let

Kraj	20letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	96 895	96 837	99 117	103 385	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905	109 751
Hlavní město Praha	10 790	10 609	10 359	10 720	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100	13 445
Středočeský kraj	12 947	13 052	13 786	14 738	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906	16 568
Jihočeský kraj	5 975	5 902	6 136	6 266	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455	6 704
Píseňský kraj	5 212	5 138	5 242	5 668	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765	5 951
Karlovarský kraj	2 766	2 689	2 668	2 778	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814	2 696
Ústecký kraj	7 965	8 162	8 284	8 475	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491	8 096
Liberecký kraj	4 123	4 072	4 313	4 280	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631	4 567
Královéhradecký kraj	5 010	5 125	5 189	5 439	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432	5 447
Pardubický kraj	4 851	4 815	4 957	5 033	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393	5 457
Kraj Vysočina	4 714	4 754	4 817	5 117	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060	5 171
Jihomoravský kraj	10 669	10 371	10 853	11 242	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463	12 391
Olomoucký kraj	5 646	5 830	5 858	6 137	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264	6 238
Zlínský kraj	5 226	5 212	5 283	5 698	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612	5 540
Moravskoslezský kraj	11 001	11 106	11 372	11 794	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519	11 510

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 16 | Očekávaný počet obyvatel ve věku 21 let

Kraj	21letí										
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Česká republika	95 471	96 895	96 837	99 117	103 385	107 071	115 737	120 231	118 774	117 557	109 905
Hlavní město Praha	11 084	10 790	10 609	10 359	10 720	11 447	12 314	13 201	13 373	13 589	13 100
Středočeský kraj	12 465	12 947	13 052	13 786	14 738	15 268	16 671	17 648	17 487	17 544	16 906
Jihočeský kraj	5 778	5 975	5 902	6 136	6 266	6 467	7 041	7 273	7 142	7 015	6 455
Plzeňský kraj	5 127	5 212	5 138	5 242	5 668	5 949	6 251	6 522	6 535	6 339	5 765
Karlovarský kraj	2 711	2 766	2 689	2 668	2 778	3 044	3 229	3 276	3 263	3 104	2 814
Ústecký kraj	7 854	7 965	8 162	8 284	8 475	8 667	9 442	9 722	9 384	9 136	8 491
Liberecký kraj	4 037	4 123	4 072	4 313	4 280	4 478	5 011	5 266	5 202	5 098	4 631
Královéhradecký kraj	4 947	5 010	5 125	5 189	5 439	5 595	6 169	6 274	6 218	5 956	5 432
Pardubický kraj	4 696	4 851	4 815	4 957	5 033	5 362	5 761	5 874	5 740	5 779	5 393
Kraj Vysočina	4 553	4 714	4 754	4 817	5 117	5 130	5 457	5 613	5 423	5 367	5 060
Jihomoravský kraj	10 323	10 669	10 371	10 853	11 242	11 593	12 393	13 185	13 106	13 000	12 463
Olomoucký kraj	5 702	5 646	5 830	5 858	6 137	6 381	6 894	7 057	7 038	6 812	6 264
Zlínský kraj	5 263	5 226	5 212	5 283	5 698	5 663	6 122	6 296	6 052	6 110	5 612
Moravskoslezský kraj	10 931	11 001	11 106	11 372	11 794	12 027	12 982	13 024	12 811	12 708	11 519

Zdroj dat: ČSÚ

I.4 Vybrané základní údaje pro rok 2021 a 2020

Tabulka 17 | Vybrané základní údaje v letech 2021 a 2020

Ukazatel	Královéhradecký kraj	Česká republika
Počet obyvatel k 31.12.2021	542 583	10 516 707
Průměrný věk obyvatel v roce 2021	43,6	42,8
Údaje o ekonomické aktivitě obyvatel ve věku 15-59 let		
Podíl ekonomicky aktivních obyvatel	79,1%	79,0%
Podíl ekonomicky aktivních mužů	85,2%	85,2%
Podíl ekonomicky aktivních žen	72,7%	72,5%
Míra nezaměstnanosti	2,4%	2,9%
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných z nezaměstnaných	0,0%	30,2%
Makroekonomické údaje (rok 2020)		
Podíl kraje na tvorbě HDP	4,7%	-
HDP na 1 obyvatele (průměr ČR = 100 %)	90,4%	100,0%

Zdroj: ČSÚ; VŠPS

I.5 Struktura zaměstnanosti

Pro popsání struktury zaměstnanosti v Královéhradeckém kraji a její porovnání se strukturou zaměstnanosti v České republice jsou použity čtyři národní klasifikace, které vycházejí z mezinárodních klasifikací.

- Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO je založena na dvou hlavních principech, a to na druhu pracovního místa a na úrovni dovedností. V tomto srovnání jsou z CZ-ISCO převzaty hlavní třídy profesí.

- Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE dělí ekonomické činnosti tak, že každé ekonomicky aktivní jednotce přiřazuje kód NACE. Zde se využívá první úroveň klasifikace CZ-NACE, která se označuje alfabetským kódem.
- Klasifikace CZ-ISCE definuje postavení v zaměstnání. Pro účely zpracování tohoto shrnutí jsou z klasifikace převzaty skupiny, a to v podobě, ve které s nimi pracuje Český statistický úřad.
- CZ-ISCED je klasifikace vzdělání, která uspořádává vzdělávací programy a jejich odpovídající kvalifikace do vzdělávacích úrovní a oborů. V tomto přehledu jsou využity úrovně ISCED.

I.6 Shrnutí pro kraj

Rozložení zaměstnaných obyvatel podle hlavních tříd profesí není v rámci celé České republiky a Královéhradeckého kraje příliš odlišné. V České republice je relativně větší zastoupení (o 2,9 p. b.) ve třídě 2 Specialisté. Ve zbylých třídách profesí nejsou rozdíly v rozložení mezi Českou republikou a Královéhradeckým krajem vyšší než 1,0 p. b. (srovnání podle CZ-ISCO)

Mezi Českou republikou a Královéhradeckým krajem nenastávají příliš vysoké rozdíly ani v zastoupení zaměstnaných podle odvětví. V České republice i v Královéhradeckém kraji je relativně nejčastěji zastoupeno odvětví C - Zpracovatelský průmysl. V Královéhradeckém kraji tvoří 31,2 % z celkové naplněnosti a v celé České republice 26,1 %. (srovnání podle CZ-NACE)

Velké rozdíly mezi Českou republikou a Královéhradeckým krajem se neprojevují ani při srovnání rozložení ekonomicky aktivních osob podle postavení v zaměstnání. V obou případech tvoří zaměstnanci, včetně členů produkčních družstev více než čtyři pětiny ekonomicky aktivních osob. V České republice a i v Královéhradeckém kraji jsou zaměstnanci častěji zaměstnáni ve službách než v průmyslu. (srovnání podle CZ-ISCE)

Rozložení vzdělanostní struktury zaměstnaných je v rámci celé České republiky a Královéhradeckého kraje podobné. V rámci celé ČR je však více pracujících s vysokoškolským vzděláním (27,1 %) než v Královéhradeckém kraji (21,9 %). V Královéhradeckém kraji je vyšší podíl pracujících se středním vzděláním bez maturity (40,6 % vůči 37,1 % v ČR). Rozložení zbylých kategorií vzdělání se v obou oblastech nachází na podobné úrovni. (srovnání podle CZ-ISCED)

I.7 Zastoupení profesních tříd v Královéhradeckém kraji – podle CZ-ISCO

Rozložení hlavních tříd profesí je v Královéhradeckém kraji a v rámci ČR podobné. Největší rozdíly v zastoupení jednotlivých tříd jsou patrné u profesní třídy 2 Specialisté (o 2,9 p. b.), která je naplněnější v rámci celé ČR. V ostatních třídách není rozdíl mezi Královéhradeckým krajem a celou ČR vyšší než 1,0 p. b.

Při porovnání zastoupení mužů a žen v jednotlivých třídách profesí v Královéhradeckém kraji a v rámci celé České republiky se opět projevují spíše podobné tendence. Ženy jsou nejčastěji zastoupeny ve třídách 5 Pracovníci ve službách a prodeji (20,8 % v Královéhradeckém kraji; 21,9 % v ČR) a 2 Specialisté (19,4 % v Královéhradeckém kraji; 22,2 % v ČR). Muži v obou případech relativně nejvíce naplňují třídu 7 Řemeslníci a opraváři (26,2 % v Královéhradeckém kraji a 24,7 % v ČR).

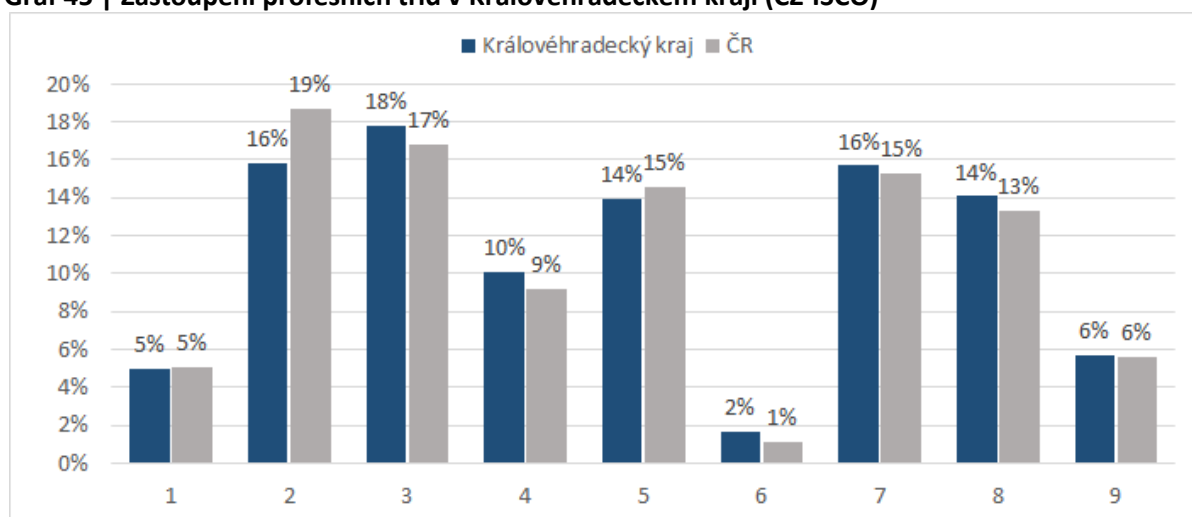
Tabulka 18 | Zastoupení profesních tříd v Královéhradeckém kraji (CZ-ISCO)

Hlavní třída profesí	Královéhradecký kraj			Česká republika		
	Celkem	muži	ženy	Celkem	muži	ženy
1 Zákodárci a řídicí pracovníci	5,0%	6,5%	3,0%	5,1%	6,5%	3,3%
2 Specialisté	15,8%	13,0%	19,4%	18,7%	15,9%	22,2%
3 Techničtí a odborní pracovníci	17,8%	17,7%	17,9%	16,8%	17,2%	16,4%
4 Úředníci	10,1%	4,4%	17,5%	9,2%	3,5%	16,5%
5 Pracovníci ve službách a prodeji	13,9%	8,6%	20,8%	14,5%	8,7%	21,9%
6 Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	1,7%	2,3%	0,9%	1,1%	1,4%	0,8%
7 Řemeslníci a opraváři	15,7%	26,2%	2,0%	15,3%	24,7%	3,4%
8 Obsluha strojů a zařízení, montéři	14,1%	17,0%	10,3%	13,3%	17,5%	7,9%
9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	5,7%	3,8%	8,1%	5,6%	4,1%	7,6%

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

Pozn.: Tučně jsou zvýrazněné profesní třídy s nejvyšším rozdílem naplněnosti mezi Královéhradeckým krajem a celou ČR

Graf 45 | Zastoupení profesních tříd v Královéhradeckém kraji (CZ-ISCO)

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

I.8 Zaměstnanost ve vybraných odvětvích v Královéhradeckém kraji – podle CZ-NACE

Rozložení podle klasifikace NACE je v Královéhradeckém kraji a v rámci celé České republiky podobné. V obou případech je nejvíce zastoupeno odvětví C - Zpracovatelský průmysl (v Královéhradeckém kraji téměř třetina z celku a v celé ČR více než čtvrtina z celku).

Tabulka 19 | Zaměstnanost v odvětvích v Královéhradeckém kraji (NACE-CZ)

Odvětví	Královéhradecký kraj			Česká republika		
	Celkem	muži	ženy	Celkem	muži	ženy
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	3,9%	5,0%	2,5%	2,5%	3,4%	1,5%
B Těžba a dobývání	-	-	-	0,6%	0,9%	0,2%
C Zpracovatelský průmysl	31,2%	37,8%	22,8%	26,1%	31,1%	19,6%
D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla	0,5%	0,7%	-	1,1%	1,4%	0,7%
E Zásob. vodou; činnosti souvis. s odpady	1,1%	1,5%	0,5%	1,2%	1,7%	0,6%
F Stavebnictví	6,3%	10,3%	1,2%	7,9%	12,8%	1,7%
G Velkoobchod a maloob.; opr. mot. vozidel	11,9%	10,2%	14,1%	11,1%	9,0%	13,7%
H Doprava a skladování	4,5%	5,9%	2,7%	6,0%	8,0%	3,5%
I Ubytování, stravování a pohostinství	2,9%	2,8%	3,0%	2,9%	2,3%	3,7%
J Informační a komunikační činnosti	2,4%	3,0%	1,6%	4,0%	5,6%	2,1%
K Peněžnictví a pojišťovnictví	3,5%	2,5%	4,6%	2,4%	1,9%	3,0%
L Činnosti v oblasti nemovitostí	0,6%	0,6%	0,7%	0,9%	0,9%	0,8%
M Profesionální, vědecké a technické činnosti	3,6%	2,8%	4,5%	5,1%	4,5%	5,7%
N Administrativní a podpůrné činnosti	2,1%	2,0%	2,4%	2,3%	2,2%	2,5%
O Veřejná správa a obrana; pov. soc. zabezp.	6,2%	5,5%	7,2%	6,6%	5,8%	7,5%
P Vzdělávání	7,3%	2,9%	13,0%	7,4%	3,0%	13,0%
Q Zdravotní a sociální péče	7,7%	3,9%	12,7%	7,7%	2,7%	14,1%
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1,8%	2,0%	1,5%	1,7%	1,6%	1,8%
S Ostatní činnosti	1,5%	0,5%	2,9%	1,8%	0,9%	3,0%

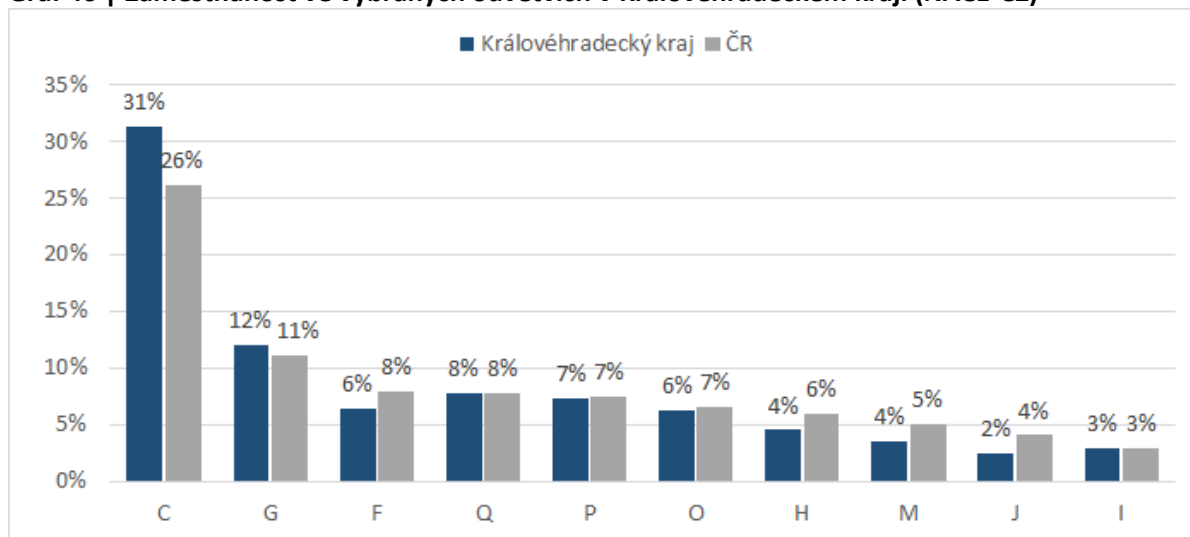
Zdroj: ČSÚ, VŠPS 2021

Pozn.: Tučně jsou zvýrazněna odvětví s nejvyšším rozdílem naplněnosti mezi Královéhradeckým krajem a celou ČR

Nejzásadnější rozdíly v naplněnosti jednotlivých odvětví jsou patrné právě v odvětví C – Zpracovatelský průmysl, které je více zastoupeno (o 5,2 p. b.) v Královéhradeckém kraji. Vyšší naplněnost odvětví C se poté promítá i do vyššího zastoupení mužů a žen daného odvětví Královéhradeckém kraji.

Při porovnání zastoupení mužů a žen v Královéhradeckém kraji je zřejmé, že ženy jsou výrazně častěji zastoupeny v odvětví Q - Zdravotní a sociální péče (o 8,7 p. b.) a P - Vzdělávání (o 10,0 p. b.). Muži naopak v Královéhradeckém kraji dominují v odvětvích C - Zpracovatelský průmysl (o 15,0 p. b.) a v odvětví F - Stavebnictví (o 9,1 p. b.). V celorepublikovém srovnání tyto trendy přetrvávají.

Graf 46 | Zaměstnanost ve vybraných odvětvích v Královéhradeckém kraji (NACE-CZ)

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

I.9 Struktura zaměstnaných podle postavení v zaměstnání v Královéhradeckém kraji – podle CZ-ISCE

Nejširší skupina lidí má v zaměstnání postavení zaměstnance, včetně členů produkčních družstev. Celkem v Královéhradeckém kraji spadá do této kategorie 82,7 % zaměstnaných, přičemž v České republice je to 84,1 % zaměstnaných. Více než dvě pětiny ekonomicky aktivních osob (46,2 %) v Královéhradeckém kraji tvoří zaměstnanci ve službách, v celé ČR je to přesně polovina (50,0 %).

Druhou, i když výrazně méně početnou skupinou, jsou pracující na vlastní účet. Podíl pracujících na vlastní účet v Královéhradeckém kraji (13,9 %) a v rámci celé České republiky (12,8 %) je podobný. V rámci Královéhradeckého kraje i v celé České republice se častěji podniká ve službách. Méně početná je skupina zaměstnavatelů, ti se pohybují kolem 3,0 % v ČR i v Královéhradeckém kraji. Nejmenší skupinu tvoří pomáhající rodinní příslušníci, těch se v rámci Královéhradeckého kraje a v celé České republice vyskytuje kolem 0,5 %.

V rámci celé ČR jsou ženy procentně více zastoupeny v kategorii zaměstnanců, včetně členů produkčních družstev, a to převážně ve službách. Zároveň relativně častěji spadají do kategorie pomáhající rodinní příslušníci. Muži jsou častěji zaměstnavateli a zároveň častěji pracují na vlastní účet. Tento trend v zastoupení postavení v zaměstnání podle pohlaví je aplikovatelný i na Královéhradecký kraj.

Tabulka 20 | Struktura zaměstnaných podle postavení v zaměstnání v Královéhradeckém kraji (CZ-ISCE)

Postavení v zaměstnání	Královéhradecký kraj			Česká republika		
	Celkem	muži	ženy	Celkem	muži	ženy
Zaměstnanci vč. členů produkčních družstev	82,7%	80,6%	85,4%	84,1%	80,7%	88,4%
z toho v průmyslu	33,8%	41,6%	23,8%	32,2%	40,3%	21,9%
z toho ve službách	46,2%	35,8%	59,7%	50,0%	38,0%	65,3%
Zaměstnavatelé	2,7%	3,5%	1,7%	2,7%	3,7%	1,5%
z toho v průmyslu	0,9%	1,3%	-	0,8%	1,3%	0,1%
z toho ve službách	1,8%	2,0%	1,4%	1,8%	2,2%	1,3%
Pracující na vlastní účet	13,9%	15,4%	11,9%	12,8%	15,4%	9,5%
z toho v průmyslu	4,3%	7,4%	-	3,8%	6,3%	0,7%
z toho ve službách	8,7%	6,9%	11,1%	8,5%	8,4%	8,7%
Pomáhající rodinní příslušníci	0,7%	0,5%	1,0%	0,4%	0,2%	0,7%

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

I.10 Vzdělanostní struktura zaměstnaných v Královéhradeckém kraji – podle CZ-ISCED

V Královéhradeckém kraji je vzdělanostní struktura zaměstnaných podobná jako v celé České republice. Nejzásadnější rozdíl se objevuje u kategorie vysokoškolského vzdělání. Necelá čtvrtina pracujících v Královéhradeckém kraji disponuje vysokoškolským vzděláním (21,9 %), v celé ČR je to více než čtvrtina pracujících (27,1 %).

Dvě pětiny zaměstnaných mají v Královéhradeckém kraji střední vzdělání s maturitou (40,6 %). V rámci celé České republiky je to 37,1 % zaměstnaných. Zbýlé kategorie dokončeného vzdělání vykazují podobnou rozloženost v ČR i v Královéhradeckém kraji.

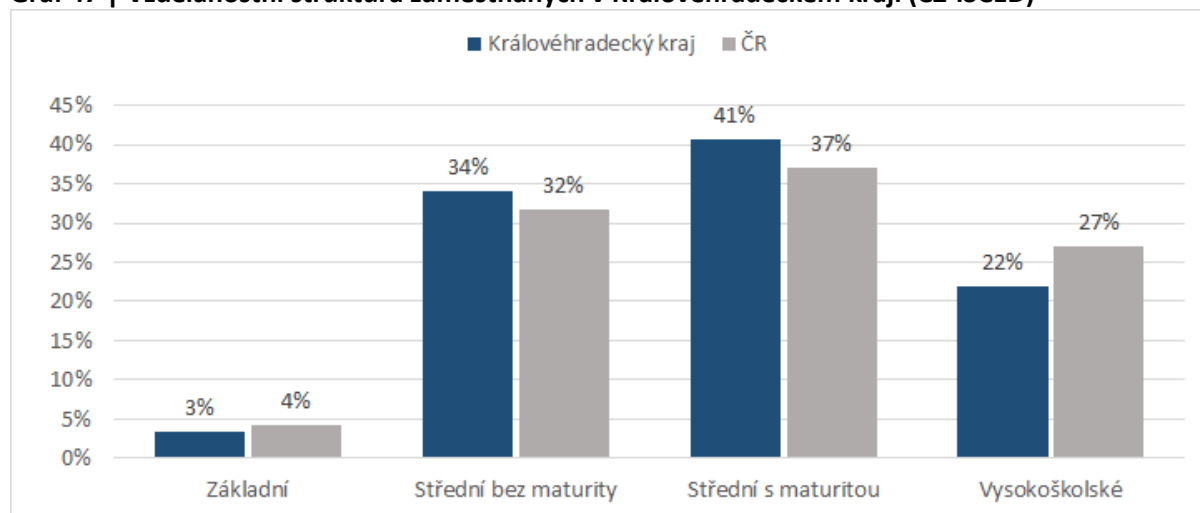
Nejvyšší rozdíly v zastoupení mužů a žen lze nalézt u středního vzdělání bez maturity, středního vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání. Ženy častěji než muži absolvují střední vzdělání s maturitou a vysokoškolské vzdělání. Naopak muži častěji ukončují své střední vzdělání bez maturity. Tento trend platí pro Královéhradecký kraj i pro celou Českou republiku. Tento rozdíl je pravděpodobně spojený s celkovým rozložením profesní struktury České republiky, jelikož oborové a řemeslné profese jsou častěji vyučovány v rámci středního vzdělání, po jehož absolvování žák obdrží výuční list. Tyto profese jsou v České republice stále spíše mužskou doménou.

Tabulka 21 | Vzdělanostní struktura zaměstnaných v Královéhradeckém kraji (CZ-ISCED)

Dokončené vzdělání	Královéhradecký kraj			Česká republika		
	Celkem	muži	ženy	Celkem	muži	ženy
Základní	3,4%	2,7%	4,3%	4,2%	4,0%	4,4%
Střední bez maturity	34,1%	39,9%	26,6%	31,7%	36,8%	25,1%
Střední s maturitou	40,6%	38,0%	44,0%	37,1%	34,8%	40,0%
Vysokoškolské	21,9%	19,4%	25,1%	27,1%	24,4%	30,4%

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

Graf 47 | Vzdělanostní struktura zaměstnaných v Královéhradeckém kraji (CZ-ISCED)

Zdroj: ČSÚ; VŠPS 2021

Zdroje

Borghans, L., Duckworth, A. L., Heckman, J. J. Ter & Weel, B. (2008). The economics and psychology of personality traits. *Journal of Human Resources*, 43(4), 972–1059.

Česká školní inspekce. (2022). České školství v mapách: Prostorová analýza podmínek, průběhu a výsledků předškolního, základního a středního vzdělávání. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/Ceske-skolstvi-v-mapach_everze.pdf.

Česká školní inspekce. (2022). Vybrané faktory ovlivňující vzdělávací výsledky žáků – Sekundární analýza TIMSS 2019. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vybrane-faktory-ovlivnujici-vzdelavaci-vysledky-za>.

Česká školní inspekce. (2021). Well-being žáků, třídní klima, používání ICT a vnímání role učitele – Sekundární analýza PISA 2018. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/2021_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/Sekundarni-analyza-PISA-2018.pdf.

Česká školní inspekce. (2019). Role rodičů, učitelů a moderních technologií v rozvoji čtenářské gramotnosti žáků 4. tříd ZŠ v České republice – Sekundární analýza PIRLS 2016. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Sekundarni-analyza-PIRLS>.

Český statistický úřad. (2023). Podíl nezaměstnaných osob v ČR a krajích – 2005-2022. https://www.czso.cz/csu/czso/cr_od_roku_1989_podil_nezamestnanych

Český statistický úřad. (2022). Trh práce v ČR – časové řady – 1993-2021. <https://www.czso.cz/csu/czso/trh-prace-v-cr-casove-rady-1993-2021>

Evropská komise. (2012, 10. únor). Education report warns of growing teacher shortages [Tisková zpráva]. Dostupné z https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_12_121.

Farrell, P., Alborz, A., Howes, A., & Pearson, D. (2010). The impact of teaching assistants on improving pupils' academic achievement in mainstream schools: a review of the literature. *Educational Review*, 62(4), 435–448. doi:10.1080/00131911.2010.486476.

Hanushek, E. A., Kain, J. F., & Rivkin, S. G. (2002). Inferring program effects for special populations: Does special education raise achievement for students with disabilities? *Review of Economics and Statistics*, 84, 584–599.

Heckman, J. J. (2006). Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. *Science*, 5728, 1901–1902.

Hurwitz, S., Brea, P., Cohen, E. D., & Skiba, R. (2019). Special education and individualized academic growth: A longitudinal assessment of outcomes for students with disabilities. *American Educational Research Journal*, 20, 1–36.

Korbel, V., Prokop, D. (2021). Proč se lidé nehlásí ke studiu učitelství a jak to změnit? Srovnávací ministudie programu Učitel naživo a PAQ. *Učitel naživo, PAQ Research*. Dostupné z: <https://www.ucitelnazivo.cz/files/1875-proc-se-lide-nehlasi-ke-studiu-ucitelstvi-a-jak-to-zmenit.pdf>.

Kessels, C. C. (2010). The influence of induction programmes on beginning teachers' well-being and professional development (Doktorská práce). Leiden University Graduate School of Teaching.

López, V., Cárdenas, K., González, L. (2021). The Effect of School Psychologists and Social Workers on School Achievement and Failure: A National Multilevel Study in Chile. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-21. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.639089>.

Murgaš, F., Klobučník, M. Municipalities and Regions as Good Places to Live: Index of Quality of Life in the Czech Republic. *Applied Research Quality Life* 11, 553–570 (2016). <https://doi.org/10.1007/s11482-014-9381-8>.

MŠMT. (2020). Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+. https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf.

MŠMT. (2023). Monitorovací rámec. Dostupné z: <https://www.edu.cz/kraje-od-msmt-dostaly-datove-sety-pro-pripravu-krajskych-dlouhodobych-zameru/>.

Národní pedagogický institut. (2021). Analýza potřeb škol – podzim 221. <https://archiv-nuv.npi.cz/p-kap/analiza-potreb-skol-podzim-221.html>

Národní pedagogický institut. (2023). Demografická prognóza: Vývoj počtu žáků jako aspekt plánování kapacit ve vzdělávání. <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-184&NazevSeo=Demograficka-prognoza-Vyvoj-poctu-zaku-jako->

Národní pedagogický institut. (2023). Nově přijatí žáci a absolventi. <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Národní pedagogický institut. (2023). Nezaměstnanost absolventů škol. <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Národní pedagogický institut. (2023). Struktura zaměstnanosti. <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClankyAbsolventi/4003>

Osakwe, R. N. (2009). The Effect of Early Childhood Education Experience on the Academic Performances of Primary School Children. *Studies on Home and Community Science*, 3(2), 143–147. doi:10.1080/09737189.2009.11885290

PAQ Research. (2021). Nerovnosti ve vzdělávání jako zdroj neefektivity. Dostupné z: <https://www.paqresearch.cz/post/nerovnosti-vevzd%C4%9Bl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD-jakozdroj-neefektivity>.

PAQ Research, & STEM. (2023). Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství. <https://starfos.tacr.cz/cs/project/TIRDMSMT015MT06>

Prokešová, L. (2000). Učitel základní školy a jeho problémy při nástupu do praxe. In J. Kohnová, Učitel a jeho univerzitní vzdělávání na přelomu tisíciletí. Sborník referátů z mezinárodní konference (s. 205–209). Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.

Shewbridge, C., et al. (2016), "The teaching workforce in the Czech Republic", in *OECD Reviews of School Resources: Czech Republic 2016*, OECD Publishing, Paris.

Schwartz, A. E., Hopkins, B. G., & Stiefel, L. (2021). The Effects of Special Education on the Academic Performance of Students with Learning Disabilities. *Journal of Policy Analysis and Management*, 40(2), 480–520. doi:10.1002/pam.22282

Vítečková, M. (2018). *Začínající učitel: jeho potřeby a uvádění do praxe*. Brno: Paido.

Dokument *Královéhradecký kraj: Analytický podklad pro tvorbu dlouhodobého záměru v kraji* vznikl jako výstup systémového projektu Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR, realizovaného v období 1. 3. 2023 – 31. 12. 2027. Je zaměřen na podporu rozvoje data-based politiky na MŠMT a vzdělávací politiky v ČR v souladu se Strategii 2030+. Má za cíl vytvářet podklady pro hodnocení kvality a efektivity vzdělávání a vzdělávací soustavy všech stupňů (MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ) a pro přijímání efektivních vzdělávacích politik a intervencí na různých úrovních řízení vzdělávání a jeho realizaci zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Veškeré informace je nutno chápat v kontextu výstupů projektu.

Kolektiv autorů projektu Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR, 2023

Materiál je pod licencí Creative Commons CC BY SA 4.0

Uvedte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

